

FINANŠU UN
KAPITĀLA
TIRGUS
KOMISIJA

FINANŠU UN
KAPITĀLA
TIRGUS
KOMISIJAS
2014.
GADA UN
DARBA
PĀRSKATS

MISIJA

Regulēt un pārraudzīt finanšu un kapitāla tirgu un tā dalībnieku darbību, veicināt ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti.

VĪZIJA

Eiropas Savienības kopējā tirgū integrēts un stabils Latvijas finanšu tirgus, kuru raksturo profesionāla, stingra un taisnīga uzraudzība.

VĒRTĪBAS

Atbildība — mēs apzināmies savas darbības ietekmi uz individuālo tirgus dalībnieku darbības rezultātiem un finanšu sistēmu kopumā un esam atbildīgi par ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti.

Atvērtība — mēs savā darbībā esam atvērti dialogam pirms lēmumu pieņemšanas, pieejami un uz sadarbību orientēti, kā arī spējam uzdrīkstēties un prast izmantot zināšanas, rodot risinājumus visdažādākajiem izaicinājumiem.

Atklātība — ikvienu mūsu lēmumu mēs izskaidrojam sabiedrībai saprotamā veidā, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus par informācijas atklāšanu.

SATURS

IEVADS	4	GARANTIJU SISTĒMA.....	47
PRIEKŠSĒDĒTĀJA IEVADVĀRDI	5	Noguldījumu garantiju fonds.....	47
2014. gada aktualitātes.....	5	Apdrošināto aizsardzības fonds	50
2015. gada izaicinājumi.....	6	SADARBĪBA	53
PADOMES ZIŅOJUMS	8	Starpinstitūciju sadarbība nacionālajā līmenī	53
FKTK DARBĪBAS STRATĒGIJA	10	Starptautiskā sadarbība	54
FKTK DARBĪBA 2014. GADĀ	13	Līdzdalība ES Padomes un Eiropas Komisijas darbā finanšu pakalpojumu jomā	54
UZRAUDZĪBA	14	Dalība Eiropas uzraudzības iestāžu darbā	55
Uzraudzības principi.....	14	Sadarbība ar citu valstu uzraudzības iestādēm	56
Vienotā uzraudzības mehānisma ieviešana.....	14	KLIENTU AIZSARDZĪBA	58
Banku sektors.....	15	KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU. KLIENTU IZGLĪTOŠANA.....	59
Apdrošināšanas sektors	22	Finanšu pratības stratēģija	59
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	25	Nacionālā aptauja un finanšu pratības indekss	59
Maksājumu iestādes un elektroniskās naudas iestādes	26	Finanšu izglītības nedēļa 2014.....	60
Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki.....	27	Starptautiskā sadarbība	60
Valsts fondēto pensiju shēma	29	KLIENTU SKOLAS attīstība.....	61
Privātie pensiju fondi un pensiju plāni.....	30	Dalība Atvērto durvju dienā un Ēnu dienā	62
Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji	32	2015. GADA SVARĪGĀKIE UZDEVUMI	63
Finanšu instrumentu tirgus	33	FKTK PĀRVALDĪBA UN ORGANIZĀCIJA	66
Finanšu pakalpojumu un informācijas sistēmu drošība	34	PERSONĀLA POLITIKA.....	67
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana	34	Personāla skaitliskais sastāvs un izmaiņas.....	67
LICENCĒŠANA.....	36	Personāla kvalifikācija	68
NORMATĪVO AKTU IZSTRĀDE.....	39	Personāla demogrāfiskais sadalījums un vecuma raksturojums.....	68
Nacionālā likumdošana.....	39	Personāla darba izpildes novērtēšana	68
ES regulējumā noteikto pārskatu ieviešana.....	41	Personāla kvalifikācijas paaugstināšana	69
2014. gadā pieņemtie ES normatīvie akti.....	41	FKTK STRUKTŪRA	70
Priekšlikumi, kurus Eiropas Komisija publicēja 2014. gadā.....	44	FKTK DARBĪBAS FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS.....	71
Priekšlikumi, kuru apspriešana turpinājās no iepriekšējiem gadiem.....	45	Iekšējais audits un kvalitātes vadība	75
2015. gadā plānotās ES iniciatīvas	46		

IEVADS

PRIEKŠSĒDĒTĀJA IEVADVĀRDI

Aizvadītais gads bija izaicinājumiem bagāts, tomēr, neskatoties uz zināmu nenoteiktību ģeopolitiskajā situācijā un ekonomiskajā izaugsme, Latvijas ekonomika turpināja iepriekšējos gados uzņemto kursu uz attīstību, kas labvēlīgi ietekmēja arī Latvijas finanšu sektora izaugsmi.

Stabilas izaugsmes pazīmes bija vērojamas visos finanšu tirgus dalībnieku segmentos. Banku sektorā saglabājās augsts kapitalizācijas un likviditātes līmenis, uzlabojās peļņit spēja un kredītportfeļa kvalitāte, turpinājās noguldījumu pieaugums, kā arī nedaudz mazinājās banku kredītportfeļa sarukuma temps. Apdrošinātāju kopējais parakstīto bruto prēmiju apmērs 2014. gadā pārsniedza pirmskrīzes līmeni, peļņas rādītāji ir uzlabojušies. Arī valsts fondētajiem un privātajiem pensiju fondiem pagājušais gads bija veiksmīgs. Pērn otrā līmeņa ieguldījumu plānos uzkrātais pensiju kapitāls jau nedaudz pārsniedza 2 mljrd. eiro, savukārt privātajiem pensiju plāniem bija vērojams straujākais dalībnieku skaita pieaugums pēdējo piecu gadu laikā.

2014. gada aktualitātes

1. janvārī mūsu maciņos latus aizvietoja eiro. Vairāk nekā gadu nodzīvojot eirozonā, ir aizmirstas visas diskusijas, ekspertu prognozes un spekulācijas, ko varējām vērot gada sākumā. Tieši eiro ieviešana bija viens no lielākajiem Latvijas finanšu tirgus dalībnieku aizvadītā gada izaicinājumiem, kas lika tiem pilnveidoties un meklēt atbilstošus risinājumus, lai veiksmīgāk pielāgotos jaunajiem darbības apstākļiem.

2014. gada pavasarī pastiprināta sabiedrības uzmanība bija pievērsta notikumiem kaimiņvalstīs, kas ietekmēja arī norises finanšu sektorā. Ņemot vērā Eiropas Savienības (turpmāk — ES) vienošanos par starptautisko sankciju ieviešanu pret atsevišķām Ukrainas un Krievijas personām, visās dalībvalstīs, tajā skaitā Latvijā, tika izpildītas ES Padomes regulas prasības finanšu līdzekļu iesaldēšanai. Finanšu un kapitāla tirgus komisija (turpmāk — FKTK) sekoja līdzi, lai regulas prasības tiktu ievērotas visās kredītiestādēs, pievēršot pastiprinātu uzmanību arī finanšu sankciju ietekmei uz Latvijas bankām, secinot, ka tās nav atstājušas kādu būtisku ietekmi uz banku spēju ievērot regulējošās prasības. Tāpat sankcijām nav bijusi tieša ietekme uz banku sektora kopējo noguldījumu apmēru u. c. finanšu rādītājiem. Protams, uzraugu uzmanība bija pievērsta arī netiešai sankciju ietekmei, jo sankciju rezultātā pasliktinājās kopējā ekonomiskā situācija Krievijā un pieauga valsts budžeta deficīts. Kopumā, arī ņemot vērā netiešo sankciju ietekmi, Latvijas finanšu sistēmā nebija vērojamas kādas būtiskas sekas.

Runājot par aizvadītā gada uzraudzības aktualitātēm, jāatzīmē aktivitātes gan saistībā ar banku sektoru, gan finanšu sistēmas stabilitāti kopumā.

2014. gada novembrī esam veiksmīgi ieviesuši vienoto banku uzraudzības mehānismu, kas bija pirmais solis uz Eiropas banku savienības izveidi, lai atjaunotu uzticību banku sektoram un paplašinātu tā pārraudzību pēc vienotiem standartiem. Pirms Eiropas Centrālā banka (turpmāk — ECB) vienotā uzraudzības mehānisma ietvaros pārņēma uzraudzības pienākumus, gandrīz

gadu norisinājās banku visaptverošais novērtējums. Šajā apjomīgajā banku finansiālā stāvokļa pārbaudē bija iesaistīti arī FKTK eksperti, sadarbībā ar ECB nodrošinot pārbaudes vienoto pieeju un citu nepieciešamo atbalstu. No Latvijā strādājošajām bankām novērtējumā piedalījās trīs pēc aktīviem lielākās bankas — „Swedbank”, „SEB banka” un „ABLV Bank” —, un visas trīs šo pārbaudi ir izturējušas (jaunās Eiropas banku uzraudzības sistēmas ieviešanai ir veltīta gada pārskata sadaļa „Vienotā uzraudzības mehānisma ieviešana”).

Domājot par finanšu sistēmas stabilitāti kopumā, Latvijā tiek ieviesta makroprudenciālā uzraudzība, kas paredz atbilstošus pasākumus ar mērķi veicināt sistēmas noturību. Turpmāk gadījumā, ja pieaugs cikliskie (piemēram, pārmērīgs kredīšanas pieaugums) vai strukturālie (piemēram, saistībā ar sistēmiski nozīmīgām (*too big to fail*) kredītiestādēm) sistēmiskie riski, FKTK varēs piemērot attiecīgus instrumentus — ieviest kapitāla rezerves normas, paaugstināt minimālās kapitāla un likviditātes prasības, noteikt stingrākus lielo riska darījumu ierobežojumus u. c.

Vēl viens 2014. gada jauninājums bija uzraudzības lēmumu publiskošanas reforma, kad sākām publicēt informāciju par visām FKTK bankām piemērotajām sankcijām (soda naudām, brīdinājumiem utt.), kā tas bija paredzēts Eiropas Parlamenta regulā un direktīvā par kapitāla prasībām (CRDIV/CRR jeb Bāzele III). Nodrošinot lielāku pārskatāmību par uzrauga pieņemtajiem lēmumiem, mēs neesam apstājušies pie minimālas informācijas atklāšanas pakāpes, bet izvēlējamies publiskot FKTK piemēroto sankcijas veidu, atklājot arī tirgus dalībnieka nosaukumu. Līdz šim saskaņā ar Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem visa uzraudzības procesā iegūtā individuālu kredītiestāžu informācija un pieņemtie lēmumi bija ierobežotas pieejamības informācija un varēja tikt atklāta tikai apkopotā veidā, lai nebūtu iespējams identificēt konkrēto tirgus dalībnieku. Jāuzsver, ka šis bija pirmais solis un sākām ar lielākajiem un nozīmīgākajiem finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem — bankām —, bet gaidāms, ka pakāpeniski soda sankciju publiskošana attieksies arī uz pārējiem tirgus dalībniekiem: apdrošinātājiem, pensiju fondiem u. c. Tā ir tendence visā pasaulē, ka finanšu uzraugs iet uz lielāku informācijas atklāšanu plašākai sabiedrībai, meklējot līdzsvaru starp atklātību un tirgus stabilitāti. Arī tirgus dalībniekus šāda pieeja stimulē rūpīgāk sekot līdzi normatīvo aktu prasību ievērošanai.

Kopš esam uzņēmušies finanšu pratības stratēģisko vadību, 2014. gads bijis īpaši bagāts jaunu iestrāžu

ziņā. Aizvadītajā gadā ir izstrādāta „Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģija 2014–2020”, realizēta pirmā Latvijas iedzīvotāju nacionālā finanšu pratības aptauja un izveidots jauns mērīšanas instruments — Finanšu pratības indekss —, kas raksturo mūsu sabiedrības zināšanu līmeni septiņos pratības tematos, kas turpmāk raksturos Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības līmeni kārtējā gadā. Arī turpmāk FKTK aktīvi strādās pie sabiedrības zināšanu līmeņa un izpratnes par pareizo rīcību finanšu lēmumu pieņemšanā veicināšanas, kas ir būtisks nosacījums kopējai finanšu sistēmas stabilitātei.

2015. gada izaicinājumi

Notikumi kaimiņvalstīs un ES starptautiskās finanšu sankcijas, lai arī nav atstājušas būtisku ietekmi uz banku sektoru kopumā, veicināja pietiekami piesardzīgu skatu uz nākotnes attīstību un izaugsmes iespējām. Tāpēc gan uzrauga, gan tirgus dalībnieku uzmanības centrā 2014. gadā un arī šogad paliek atbilstoša risku pārvaldīšana un spēja noturēt stabilus darbības rādītājus.

Arī kredīšanas attīstība un aizdevumu pieejamība dažādu segmentu grupām ir viens no jautājumiem, kas tuvāko gadu laikā nezaudēs aktualitāti, tieši tāpat kā jautājums par finanšu pakalpojumu pieejamību reģionos. Notikušajās diskusijās starp komercbankām un politiķiem, kuru mērķis bija atrast kompromisu, panāktas vienošanās par turpmāko rīcību šo jautājumu risināšanai.

Vienotā uzraudzības mehānisma ieviešana ir jau sasniegts mērķis, un šogad sadarbība ar ECB turpinās attīstīties — uzraudzības jomā šis gads paies integrācijas zīmē. Tāpat šogad tiks sperti arī nākamie soļi banku savienības izveidē — harmonizētas noguldījumu garantiju sistēmas, kas Latvijas gadījumā jau šobrīd lielā mērā atbilst ES prasībām, — un vienotā neregulējuma mehānisma ieviešanā.

Uzņemoties atbildību par vairāku jauno makroprudenciālo instrumentu izmantošanu, makroprudenciālā uzraudzība kļuvusi par vienu no stratēģiskajām jomām, kuru FKTK šogad turpinās stiprināt. Sākot ar 2015. gadu, FKTK reizi ceturksnī noteiks un publiskos pretcikliskā kapitāla rezerves (turpmāk — PKR) normu darījumiem ar Latvijas rezidentiem, ko 12 mēnešus pēc noteikšanas sāks izmantot, veicot kredītiestādei specifiskās PKR normas aprēķinu. PKR ir paredzēta, lai nodrošinātu, ka kredītiestādes ekonomiskās izaugsmes laikā uzkrāj pietiekamu kapitāla bāzi, lai varētu absorbēt zaudējumus lejupslīdes laikā — tā kalpos kā sava veida

„drošības spilvens” kredītiestādēm, lai tās būtu spējīgas turpināt kredītēšanu, arī pienākot grūtākiem laikiem.

Lai pēc iespējas efektīvāk īstenotu FKTK funkcijas, veicinot finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti, kā arī ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību, aizvadītā gada laikā tika izstrādāta un šogad apstiprināta „Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas un pārraudzības stratēģija 2015.–2017. gadam”, izvirzot sešas stratēģiskās prioritātes, kurām tuvākajos trīs gados tiks pievērsta īpaša FKTK uzmanība.

Kā prioritārie virzieni ir izcelti Latvijas finanšu sektora regulējuma pilnveidošana ES vienotā tirgus kontekstā, efektīvu makroprudenciālās uzraudzības mehānismu radīšana sadarbībā ar Latvijas Banku un Finanšu ministriju, uzraudzības metožu un prakses attīstība un efektīvizēšana, Latvijas apstākļiem atbilstošas, ilgtspējīgas un patērētājiem drošas tirgus dalībnieku darbības biznesa modeļu ieviešanas veicināšana, efektīvi funkcionējošu noregulējuma mehānismu ieviešana, kā arī sabiedrības informēšana un finanšu pratības līmeņa celšana.

Izmantojot iespēju, vēlos pateikties saviem kolēģiem — visiem FKTK darbiniekiem — par atbildīgu attieksmi un profesionālu darbu, lai īstenotu mūsu uzdevumu izpildi 2014. gadā, ar ko ikvienam ir iespēja iepazīties šajā gada pārskatā.

Patiesā cieņā

Kristaps Zakulis
FKTK priekšsēdētājs

PADOMES ZIŅOJUMS

FKTK kā autonoma valsts iestāde darbojas kopš 2001. gada 1. jūlija, jau 13 gadus regulējot un uzraugot Latvijas finanšu un kapitāla tirgu, nodrošinot tirgus dalībnieku klientu interešu aizsardzību un veicinot visas nozares stabilitāti, konkurētspēju un attīstību.

FKTK darbu vada tās padome, kas sastāv no pieciem padomes locekļiem — FKTK priekšsēdētāja, viņa vietnieka un trim padomes locekļiem, kas vienlaikus ir arī FKTK departamentu direktori. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2014. gadā padomes sastāvs palika nemainīgs:

Kristaps Zakulis — FKTK priekšsēdētājs

Pēteris Putniņš — FKTK priekšsēdētāja vietnieks

Gvido Romeiko — padomes loceklis un Juridiskā un licencēšanas departamenta direktors

Jeļena Ļebedeva — padomes locekle un Uzraudzības departamenta direktore

Ludmila Vojevoda — padomes locekle un Regulējošo prasību un statistikas departamenta direktore

Svarīgāko jautājumu izskatīšanai un lēmumu pieņemšanai FKTK priekšsēdētājs reizi nedēļā sasauc un vada padomes sēdes. 2014. gadā notika 46 FKTK padomes sēdes, kurās tika pieņemti 307 lēmumi (2013. gadā — 50 sēdes un 297 lēmumi).

Lai sekmētu finanšu un kapitāla tirgus pārraudzības efektivitāti un veicinātu šā tirgus drošumu, stabilitāti un attīstību, regulāri tiek rīkotas arī Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes sēdes. 2014. gadā notika deviņas šādas sēdes, kurās tika izskatīti 39 finanšu un kapitāla tirgum saistoši normatīvo aktu projekti (2013. gadā — 50 projekti).

FKTK pamatfunkcija ir nodrošināt tirgus dalībnieku uzraudzību, tāpēc FKTK pērn turpināja stiprināt intensīvās uzraudzības ietvaru, kura mērķis ir veikt uz riskiem fokusētus un uz rezultātu orientētus uzraudzības pasākumus. Vairāk par veiktajiem pasākumiem var uzzināt sadaļā „Uzraudzība”. Aizvadītajā gadā darbu sāka vienotais banku uzraudzības mehānisms, tāpēc nozīmīgi uzraudzības pasākumi tika veikti arī sadarbībā ar ECB, t. sk. visaptverošā novērtējuma procesa ietvaros un Latvijas lielāko banku tiešās uzraudzības nodošanā ECB.

Tirgus dalībnieku nepārtraukta uzraudzība balstījās uz saistītajām metodēm — darbības rezultātu neklātienas monitoringu un klātienes pārbaudēm. Kopumā 2014. gadā FKTK veica 78 tirgus dalībnieku klātienes pārbaudes, t. sk. 23 pārbaudes bankās, vienu pārbaudi apdrošināšanas sabiedrībā, sešas apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas brokeru (juridisko personu) tematiskās pārbaudes, 21 krājaizdevu sabiedrību pārbaudi, četras maksājumu iestāžu pārbaudes, vienu klātienes pārbaudi elektroniskās naudas iestādē, divas ieguldījumu pārvaldes sabiedrībās un kopumā trīs pārbaudes valsts fondētajos un privātajos pensiju fondos. Ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā tika veiktas četras klātienes pārbaudes bankās un viena ieguldījumu brokeru sabiedrībā. Lai izvērtētu finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbības atbilstību Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasībām, FKTK aizvadītajā gadā veica astoņas klātienes pārbaudes bankās, trīs pārbaudes, kas saistītas ar maksājumu iestāžu uzraudzību, un vienu pārbaudi ieguldījumu brokeru sabiedrībā.

Pilnveidojot finanšu pakalpojumu sniedzēju uzraudzības principus un rūpējoties par klientu interešu aizsardzību, FKTK 2014. gadā kopumā veica arī četras „noslēpumainā klienta” (*Mystery Shopping*) vizītes, lai pārlicinātos, kā finanšu un kapitāla tirgus dalībnieki ievēro normatīvo aktu prasības ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā. FKTK pārbaužu ietvaros veica arī astoņus klātienes informācijas sistēmu drošības auditus.

2014. gadā FKTK eksperti turpināja pilnveidot arī finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbības regulējumu. Pamatojoties uz ES institūciju vadlīnijām, labāko starptautisko praksi un ņemot vērā Latvijas finanšu sektora specifiku, tika izstrādāti un apstiprināti grozījumi vairākos FKTK normatīvajos noteikumos, svarīgākie no kuriem apkopoti sadaļā „Normatīvo aktu izstrāde”.

Lai efektīvi īstenotu savus uzdevumus un mērķus, FKTK turpināja aktīvi sadarboties ar citām valsts

institūcijām, t. sk. attiecīgajām Saeimas komisijām, Latvijas Banku, Finanšu ministriju, Latvijas Centrālo depozitāriju, Patērētāju tiesību aizsardzības centru u. c. Starptautiskās sadarbības jomā FKTK prioritāte bija līdzdarbība norisēs Eiropas reģionā. FKTK iesaistījās gan normatīvo aktu projektu apspriešanā ES Padomē un Eiropas Komisijas komitejās, gan Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu darbā. 2014. gadā kā jauns darbības virziens iezīmējās dalība vienotajā uzraudzības mehānismā. Tāpat nozīmīgi bija turpināt divpusējo sadarbību ar uzraudzības iestādēm tajās valstīs, kurās notiek pārrobežu sadarbība ar Latviju. Tā kā Latvija sāka sarunu procesu par iestāšanos Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (*Organisation for Economic Co-operation and Development*, turpmāk – OECD), 2014. gadā FKTK aktīvi iesaistījās informācijas sagatavošanā un Latvijas ziņojumu izskatīšanā OECD finanšu tirgus, apdrošināšanas un pensiju, investīciju un korporatīvās pārvaldības komitejās.

FKTK DARBĪBAS STRATĒGIJA

2012. gadā, pārskatot FKTK darbības stratēģiju 2012.–2014. gadam, priekšplānā tika izvirzītas trīs būtiskākās prioritātes ar mērķi pēc iespējas efektīvāk īstenot uzraudzības iestādes funkcijas. Par trīs stratēģiskajām prioritātēm līdz 2014. gada beigām tika noteiktas:

- finanšu sektora regulējuma pilnveidošana,
- uzraudzības ietvara stiprināšana,
- finanšu izglītības un izpratnes līmeņa celšana.

Mērķtiecīgs FKTK darbs minētajos virzienos vainagojies ar acīmredzamu progresu, dodot iespēju secināt, ka vidējā termiņā izvirzītās stratēģiskās prioritātes tika daļēji vai pilnīgi īstenotas.

Finanšu sektora regulējuma pilnveidošana paredzēja FKTK darbību Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas institūcijās un ES normatīvu ieviešanu banku un apdrošināšanas sektorā, nodrošinot tieši Latvijas tirgum atbilstošākā risinājuma piemērošanu. Plaša un vispusīga informācija par FKTK darbības rezultātiem šajos virzienos ir apkopota katra gada FKTK pārskata sadaļās „Normatīvo aktu izstrāde” un „Sadarbība”.

Tāpat FKTK piedalījās ES vienota krīžu vadības ietvara izveides procesā, lai nodrošinātu nacionālās pozīcijas pārstāvību kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību sanācības un neregulējuma ietvara izstrādē, kas turpinās un tiks pabeigts 2015. gadā.

FKTK bija nozīmīga loma arī eiro ieviešanas plānošanā un īstenošanā, lai nodrošinātu Latvijas finanšu tirgus gatavību pārejai uz jaunu valūtu. FKTK pārstāvja vadītā Eiro projekta Finanšu sistēmas darba grupa izstrādāja un īstenoja pasākumus eiro ieviešanai naudas un kapitāla tirgus, finanšu instrumentu un valsts parāda denominācijas jomās un vērtspapīru sistēmu pielāgošanai norēķiniem eiro.

Lai nodrošinātu raitu pāreju uz eiro, FKTK kā finanšu uzraudzības iestāde sekoja līdzi tam, kā tirgus dalībnieki gatavojas eiro ieviešanai — vai visi tirgus dalībnieki bija izstrādājuši eiro ieviešanas projekta rīcības plānus vai vadlīnijas, noteikuši atbildīgās personas par pārejas uz eiro nodrošināšanu, kā arī novērtējuši iespējamās operacionālās un informācijas tehnoloģiju riskus un darbības to ietekmes samazināšanai, kā tie plāno nodrošināt pakalpojumu cenu paralēlo atspoguļošanu latos un eiro likumā noteiktajā periodā, kā plāno nodrošināt skaidras naudas pieejamību eiro

valūtā bankomātos un kasēs. Tāpat FKTK monitorēja banku komisijas maksu izmaiņas pārejas periodā. Ņemot vērā koordinēto plānošanas procesu, kā arī pastiprināto uzraudzību pēdējā mēnesī pirms valūtas nomaiņas, eiro ieviešana noritēja raiti, bez nozīmīgiem starpgadījumiem, par ko liecina arī tas, ka netika saņemtas būtiskas sūdzības par tirgus dalībnieku pārkāpumiem eiro ieviešanā.

Īstenojot **uzraudzības ietvara stiprināšanas** pasākumus, FKTK sadarbībā ar Latvijas Banku strādāja pie makroprudenciālās uzraudzības stiprināšanas, lai savlaicīgi identificētu sistēmiskos riskus un veiktu šo risku novēršanas vai mazināšanas pasākumus. FKTK priekšsēdētājs piedalījās arī Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (turpmāk arī — ESRK) sēdēs, kurai ir piešķirtas makrouzraudzības pilnvaras un kuras uzdevums ir izvērtēt potenciālos apdraudējumus finanšu stabilitātei un nodrošināt savlaicīgu brīdināšanu par iespējamu sistēmisku risku veidošanos. Jautājumi, kas ir saistīti ar makroprudenciālās uzraudzības nodrošināšanu, būs aktuāli arī nākamajos periodos.

Uzraudzības stiprināšanas nolūkos trīs gadu laikā tika pilnveidotas klātienes pārbažu un neklātienes uzraudzības metodes, veicot uz riskiem balstītu uzraudzību, par ko plašāk var lasīt FKTK gada pārskatu sadaļās „Uzraudzības metodes” un „Uzraudzības pasākumi”. Tāpat FKTK katru ceturksni vērtēja banku darbības rezultātus, risku līmeni, to pārvaldīšanas kvalitāti un, balstoties uz šo risku monitoringa rezultātiem, plānoja nepieciešamos uzraudzības pasākumus, t. sk. klātienes pārbaudes. Veicot banku darbības uzraudzību, FKTK piemēroja bankām Kredītiestāžu likumā paredzētās sankcijas.

Uzskatot, ka finanšu zināšanas ir mūsdienīgas sabiedrības nepieciešamība, par trešo svarīgāko prioritāti tika nosaukta **finanšu izglītības un izpratnes līmeņa celšana**. Lai veicinātu finanšu sektora klientu izpratni un spēju pieņemt pamatotus lēmumus par katra finanšu pakalpojuma izvēli, kopš 2012. gada FKTK nodrošina plašas informācijas pieejamību gan par FKTK darbību, gan par finanšu un kapitāla tirgu. 2012. gadā FKTK no jauna tika izveidota Komunikācijas daļa un izstrādāta „Komunikācijas stratēģija 2012.–2015. gadam”, kas paredz atvērtu un proaktīvu pieeju sabiedrības informēšanai gan ar tradicionālo, gan sociālo mediju palīdzību.

FKTK 2012. gadā ir apstiprinājusi „Krīzes komunikācijas plānu”, kas paredz saskaņotu komunikāciju un sadarbību krīžu gadījumos starp FKTK, Latvijas Banku, Finanšu ministriju un Ministru prezidenta biroju, nepieciešamības gadījumā iesaistot arī tirgus dalībniekus un to profesionālās asociācijas, kā arī ir notikušas vairākas krīzes komunikācijas simulācijas un mācības iesaistīto valsts pārvaldes iestāžu darbiniekiem.

Lai veicinātu sektora klientu izpratni par pakalpojumiem un to būtiskākajiem riskiem, FKTK uztur izglītojošu vortālu „KLIENTU SKOLA”, piedāvājot tālākizglītību tiem, kam vairs nav iespējas atgriezties skolā.

Atsaucoties uz sabiedrības izteikto aicinājumu nodrošināt apkopojošu informāciju, kas dotu iespēju klientiem novērtēt banku, pirms tie kļūst par klientiem, 2012. gadā FKTK speciālisti izveidoja interaktīvu rīku „BANKU KOMPASS”, kurā ikviens interesents var iepazīties ar svarīgākajiem banku darbības rādītājiem. „BANKU KOMPASĀ” pieejami ne tikai banku darbības publiskie ceturkšņa rādītāji, bet arī svarīgāko rādītāju definīcijas ar paskaidrojumu.

Izvēršot starptautiskās dimensijas attīstību, FKTK 2013. gadā kļuva par *Child and Youth Finance International* partneri un nacionālo koordinātoru, t.sk. ikgadējai *Global Money Week*. Pirmā Finanšu izglītības nedēļa Latvijā tika nodrošināta tā paša gada martā, saglabājot tradīciju arī 2014. un 2015. gadā.

FKTK šajā periodā ir piedalījies arī skolu atbalsta akcijās „Atpakaļ uz skolu!”, „Atvērto durvju diena” un „Ēnu diena” un nodrošinājusi vieslekcijas skolās un augstskolās, kā arī veikusi sabiedriskās domas aptaujas par finanšu prātības tematiem un informējusi par rezultātiem arī sabiedrību.

Lai veidotu vienotu stratēģisku pieeju iedzīvotāju finanšu prātības līmeņa pakāpeniskai paaugstināšanai, definējot sasniedzamos mērķus, galvenos darbības virzienus un uzdevumus, kā arī nepieciešamos resursus un iesaistītās institūcijas, FKTK sadarbībā ar partneriem izstrādāja arī „Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības stratēģiju 2014–2020”. FKTK kā nākamo soli finanšu prātības veicināšanai un tās mērīšanai Latvijā ir veikusi jaunas mērījumu sistēmas un rezultātu apkopošanas metodikas izstrādi jeb izveidojusi Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības indeksu, bet plašāk par 2014. gada panākumiem var lasīt sadaļā „Komunikācija ar sabiedrību. Klientu izglītošana”.

2014. gadā FKTK izstrādāja un šogad apstiprināja arī „**Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas un pārraudzības stratēģiju 2015.–2017. gadam**”, izvirzot sešas stratēģiskās prioritātes, kurām nākamajos trīs gados tiks pievērsta īpaša uzmanība:

- Pilnveidot Latvijas finanšu sektora regulatīvo vidi ES vienotā tirgus kontekstā.

Finanšu sektora regulējuma pilnveidošana paredz Latvijas finanšu sektoram un uzraudzības mērķiem atbilstošas un samērīgas regulatīvās vides pilnveidošanu ES vienotā tirgus kontekstā.

- Radīt efektīvi funkcionējošu makrouzraudzības mehānismu sadarbībā ar Latvijas Banku un Finanšu ministriju.

Makrouzraudzības būtiska stiprināšana ir viens no svarīgākajiem uzdevumiem uzraudzības ietvara stiprināšanas procesā, lai savlaicīgi identificētu sistēmiskos riskus un veiktu šo risku novēršanas vai mazināšanas pasākumus, piemērojot atbilstošos instrumentus.

- Attīstīt un padarīt efektīvākas finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības metodes, instrumentus un praksi.

Līdz ar Latvijas iestāšanos eirozonā Latvija automātiski pievienojās vienotajam uzraudzības mehānismam. Ņemot vērā jaunus izaicinājumus, nākamajos trīs gados plānots panākt uzraudzības metožu, instrumentu un prakses atbilstību ECB principiem, turpinot aktīvu un abpusēji produktīvu sadarbību ar ECB, ņemot vērā arī Latvijas finanšu sektora specifiku.

- Sekmēt Latvijas apstākļiem atbilstošu, ilgtspējīgu un finanšu pakalpojumu patērētājiem drošu un atbildīgu tirgus dalībnieku darbības biznesa modeļu ieviešanu.

Ņemot vērā izmaiņas globālajā un Latvijas finanšu tirgū, kas ietekmē arī tirgus dalībnieku biznesa lēmumus un darbību, plānots pievērst lielāku uzmanību izmaiņām un tendencēm tirgus dalībnieku darbības stratēģijās, uzturot pastāvīgu un atklātu dialogu ar tirgus dalībniekiem, lai pēc iespējas precīzāk novērtētu riskus un laicīgāk veiktu nepieciešamos pasākumus tirgus attīstības veicināšanai.

1 FKTK stratēģiskās prioritātes 2015.–2017. gadam: http://www.fktk.lv/texts_files/STR_2015_2017-FKTK.pdf

- Ieviest ES sistēmā integrētu un Latvijas finanšu sektoram atbilstošu, efektīvi funkcionējošu noregulējuma mehānismu, t. sk. uzlabot krīzes novēršanas instrumentus.

Lai nodrošinātu FKTK kā nacionālās kompetentās iestādes uzdevumu (noregulējuma iestādes funkciju) izpildi, kā viena no prioritātēm izvirzīta ES sistēmā integrēta un Latvijas finanšu sektoram atbilstoša, efektīvi funkcionējoša noregulējuma mehānisma ieviešana, lai stiprinātu tirgus dalībnieku uzraudzību un pilnveidotu krīzes novēršanas instrumentus, aizstāvētu sabiedrības intereses noregulējuma procesā un saglabātu finanšu stabilitāti valstī.

- Proaktīvi informēt sabiedrību un celt tās finanšu pratības līmeni.

Uzskatot, ka finanšu zināšanas ir mūsdienīgas sabiedrības nepieciešamība, kā viena no prioritātēm ir nosaukta finanšu pratības līmeņa celšana. Tā paredz klientu izpratnes veicināšanu gan par finanšu pakalpojumiem un to riskiem, gan par finanšu sektora darbības būtību, lai klientiem būtu iespēja pieņemt pamatotus lēmumus par katra finanšu pakalpojuma izvēli. Tāpat arī turpmāk FKTK nodrošinās plašas informācijas pieejamību gan par uzrauga darbību, gan par aktualitātēm finanšu sektorā, gan arī piedalīsies aktuālo jautājumu, kas ir sabiedrības un mediju dienas kārtībā, skaidrošanā.

FKTK
DARBĪBA
2014. GADĀ

UZRAUDZĪBA

Uzraudzības principi

FKTK saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumā noteikto un atbilstoši labākajai starptautiskajai kredītiestāžu uzraudzības praksei un darbības pamatprincipiem regulē un pārrauga finanšu un kapitāla tirgu. FKTK nepārtraukti pievērš uzmanību tirgus dalībnieku uzraudzībā izmantoto metožu pilnveidošanai.

Regulāru un visaptverošu tirgus dalībnieku uzraudzību FKTK īsteno:

- neklātienē analizējot tirgus dalībnieku darbību raksturojošos rādītājus, pastāvīgi pievēršot uzmanību finanšu rādītāju kvalitatīvajām un kvantitatīvajām izmaiņām un regulējošo prasību ievērošanai;
- veicot klātienē pārbaudes.

Aizvadītajā gadā darbu sāka vienotais banku uzraudzības mehānisms, kas ievieša izmaiņas līdzšinējā Latvijas kredītiestāžu uzraudzības modelī. Turpmāk ECB sadarbībā ar iesaistīto ES valstu nacionālajām uzraudzības iestādēm, t. sk. FKTK, būs atbildīga par vienotā uzraudzības mehānisma efektīvu un saskaņotu darbību galveno mērķu īstenošanā:

- nodrošināt Eiropas banku sistēmas drošību un stabilitāti;
- paaugstināt finanšu integrāciju un stabilitāti;
- nodrošināt saskaņotu uzraudzību.

Lai veicinātu minēto mērķu sasniegšanu un nodrošinātu vienotā uzraudzības mehānisma noteikto uzraudzības principu ieviešanu, FKTK 2014. gadā ir pārskatījusi un pilnveidojusi uzraudzības metodes. Ņemot vērā vienotā uzraudzības mehānisma pastāvēšanas salīdzinoši nelielo laika posmu, kā arī uzraudzības prakses pastāvīgu pilnveidošanos, FKTK arī 2015. gadā turpinās aktīvu darbu, lai realizētu vienotā uzraudzības mehānisma noteiktos uzraudzības principus, kā arī nodrošinātu labākajai starptautiskajai kredītiestāžu uzraudzības praksei un darbības prasībām atbilstošu uzraudzības ietvaru.

Vienotā uzraudzības mehānisma ieviešana

ECB īstenotais vienotais uzraudzības mehānisms², kura galvenais mērķis ir nodrošināt Eiropas banku sistēmas drošību un noturību un veicināt finanšu integrāciju un stabilitāti Eiropā un kura ietvaros ECB uzņēmusies jaunus banku uzraudzības pienākumus, stājās spēkā 2014. gada 4. novembrī.

Līdz ar iestāšanos eirozonā arī Latvija automātiski ir pievienojusies vienotajam banku uzraudzības mehānismam. ECB tiešai uzraudzībai kopumā pakļautas aptuveni 130 kredītiestāžu, kas veido gandrīz 82 % no eirozonas banku kopējiem aktīviem.

Vienotais uzraudzības mehānisms paredz, ka turpmāk ECB uzraudzīs eirozonas nozīmīgās kredītiestādes, cieši sadarbojoties ar nacionālajām uzraudzības iestādēm. Šādā sadarbībā tiks izmantota ECB kompetence makroekonomikas un finanšu stabilitātes jomā un nacionālo uzraudzības iestāžu gūtās zināšanas un kompetence kredītiestāžu uzraudzībā to jurisdikcijā, ņemot vērā attiecīgās valsts finanšu sektoram raksturīgās iezīmes. Nacionālās uzraudzības iestādes turpinās uzraudzīt mazāk nozīmīgās kredītiestādes, lai gan ECB varēs noteikt vienotas pamatnostādnes un vadlīnijas šīs kategorijas uzraudzībai.

Latvijas gadījumā ECB pārņēmusi trīs pēc aktīviem lielāko banku — „Swedbank”, „SEB bankas” un „ABLV Bank” — uzraudzību. Šo banku uzraudzība notiek ciešā sadarbībā ar FKTK.

Ņemot vērā minēto, 2014. gadu iezīmēja sagatavošanās darbi vienotā uzraudzības mehānisma izveidei gan ECB, gan nacionālā līmenī.

ECB tika izveidotas visas lēmumu pieņemšanai nepieciešamās struktūras: Uzraudzības valde, Koordinācijas komiteja, Administratīvā pārskatīšanas padome, ECB padomes vidutāju grupa.

FKTK priekšsēdētājam piedaloties Uzraudzības valdē, arī FKTK līdzdarbojās vienotā uzraudzības mehānisma funkcionēšanai nepieciešamā normatīvā ietvara apstiprināšanā.

2 ECB gada pārskats par uzraudzības darbību 2014. gadā (latviešu valodā): https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmar2014_lv.pdf?87431e2fed07dab9c78db0b2fe52d93d.

Aizvadītajā gadā darbu sāka kopējās uzraudzības komandas, kas ir pamats nozīmīgo kredītiestāžu ikdienas uzraudzībai.

Pirms ECB pārņēma eirozonas nozīmīgo kredītiestāžu uzraudzību, tika veikta šo kredītiestāžu finansiālā stāvokļa padziļināta pārbaude — visaptverošais novērtējums (skat. sadaļu „ECB visaptverošais novērtējums”).

2014. gada laikā notika nozīmīgs darbs pie kredītiestāžu datu apstrādes. Lai noskaidrotu kredītiestāžu un nacionālo kompetento iestāžu rīcībā esošo informāciju uzraudzības vajadzībām dažādās jurisdikcijās, lai identificētu iespējamo datu trūkumu, testētu datu plūsmas modeli pārejai uz vienoto uzraudzības mehānismu un ņemtu vērā uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesa ietvaros esošā riska novērtējuma vajadzības, notika vairāki datu iesniegšanas pilotprojekti, kuros piedalījās arī FKTK un Latvijas kredītiestādes.

Tāpat pārskata gada laikā pakāpeniski tika veiktas izmaiņas Kredītiestāžu likumā un FKTK iekšējās procedūrās, lai tajās noteiktās prasības pielāgotu situācijai, ka ECB ir piešķirtas kredītiestāžu licencēšanas, amatpersonu un būtiskas līdzdalības ieguves izvērtēšanas un uzraudzības pilnvaras.

Banku sektors

Vispārīgā informācija

2014. gada beigās Latvijas Republikā darbojās 17 bankas un deviņas dalībvalstu banku filiāles. Pilnveidots banku regulējums un kapitāla prasības ir padarījušas banku sektoru stabilāku un labāk kapitalizētu nekā pirms krīzes, tomēr 2014. gadā bankām nācās rēķināties ar virkni faktoru, kuri ietekmēja ārējo un iekšējo finanšu vidi, kurā tās darbojās.

Latvijas banku akcionāru struktūrā nozīmīga loma ir ārvalstu kapitālam — tā īpatsvars apmaksātajā pamatkapitālā 2014. gada decembra beigās sasniedza 80.5 % un tajā dominēja Skandināvijas kapitāls. Savukārt valsts kontrolē paliekot vienai bankai, valstij piederošā daļa samazinājās līdz 5.6 % (2013. gada beigās — 18.1 %).

Turpinājās Latvijas tautsaimniecības atveseļošanās, un bija vērojamas pirmās izaugsmes pazīmes, ko veicināja sekmīgi īstenotā eiro ieviešana, kā arī situācijas stabilizēšanās ES valstīs. Bankas 2014. gadā turpināja iepriekšējos gados sāktu virzību uz attīstību, uzlabojās banku sektora pelnītspēja un kredītportfeļa

kvalitāte, turpinājās noguldījumu pieaugums, kā arī nedaudz mazinājās banku kredītportfeļa sarukuma temps. Vienlaikus jaunu kredītu izsniegšanas temps tomēr joprojām ir lēns, saglabājoties zināmai piesardzībai gan kredītu piedāvājumā, gan pieprasījumā. Paralēli ģeopolitiskais saspīlējums Krievijā un Ukrainā rada zināmu nenoteiktību un kredītriska līmeņa paaugstināšanās varbūtību, īpaši ņemot vērā aizņēmēju trauislo maksātspēju, aizvien lielo parādu slogu un pārstrukturēto kredītu apmēru.

Ārējā makrofinanšu vide joprojām rada nenoteiktību turpmākajā ekonomiskās izaugsmes attīstībā. Tomēr pozitīvi kredītēšanas attīstību varētu ietekmēt jaunā ES fondu līdzekļu apguves perioda sākšanās. Savukārt reālā atalgojuma kāpums sekmē iedzīvotāju pirk spējas uzlabošanos, tādēļ privātais patēriņš arī 2015. gadā varētu būt viens no ekonomikas izaugsmes virzītājiem, pozitīvi ietekmējot arī bankas un to darbības rādītājus.

Neskatoties uz zināmu nenoteiktību ģeopolitiskajā situācijā un ekonomiskajā izaugsmē, banku darbības galvenie rādītāji 2014. gada laikā turpināja stabilizēties, šoku absorbētspējas līmenis ir augsts, īpaši saglabājoties augstam banku sektora kapitalizācijas un likviditātes līmenim.

Banku sektora darbības rādītāji

Banku kapitalizācijas līmenis saglabājās augsts, un banku sektora kopējais kapitāla rādītājs 2014. gada decembra beigās sasniedza 20.8 %, savukārt pirmā līmeņa pamata kapitāla (turpmāk — CET1) rādītājs bija 18 %. Visas bankas izpildīja noteikto minimālo kapitāla prasību (8 %), minimālo pirmā līmeņa kapitāla prasību (6 %), kā arī minimālo CET1 kapitāla prasību (4.5 %). Banku sektora kapitāla kvalitāti augstā līmenī nodrošina banku pašu kapitāla galvenā sastāvdaļa — CET1 kapitāls, kas ir augstākās kvalitātes kapitāls un Latvijas banku gadījumā pašlaik sakrīt ar pirmā līmeņa kapitālu.

Banku likviditāte

Pārskata gadā turpināja palielināties pieprasījuma noguldījumu apmērs, tomēr, pieaugot likvidājiem aktīviem, likviditātes risks saglabājās ierobežots, un 2014. gada decembra beigās likviditātes rādītājs sasniedza 63.1 % (minimālā prasība — 30 %), gada laikā samazinoties par 1.1 procentpunktu.

Peļņa un zaudējumi

Banku sektors darbojās ar stabiliem peļņas rādītājiem, un neaudītētās peļņas apmērs 2014. gadā sasniedza 311 milj. eiro (2013. gadā — 246.2 milj. eiro). Tostarp 13 Latvijas bankas un trīs ārvalstu banku filiāles, kuru aktīvi veidoja gandrīz 80 % no banku sektora aktīviem, 2014. gadā kopumā guva 339.7 milj. eiro lielu peļņu. 2014. gada laikā pelnītspēja uzlabojās, un banku sektora kapitāla atdeves rādītājs (ROE) decembra beigās sasniedza 11.1 % (2013. gada beigās — 8.6 %). Banku ienākumu un izdevumu struktūra ir stabilizējusies. 2014. gadā banku peļņas pieaugumu galvenokārt nodrošināja izdevumu samazinājums (tīrie izdevumi uzkrājumiem nedrošiem parādiem saruka par 40.3 %, savukārt administratīvie izdevumi — par 6.8 %), bet tīro komisijas naudu ienākumi pieauga par 8.3 %.

Noguldījumu apmērs

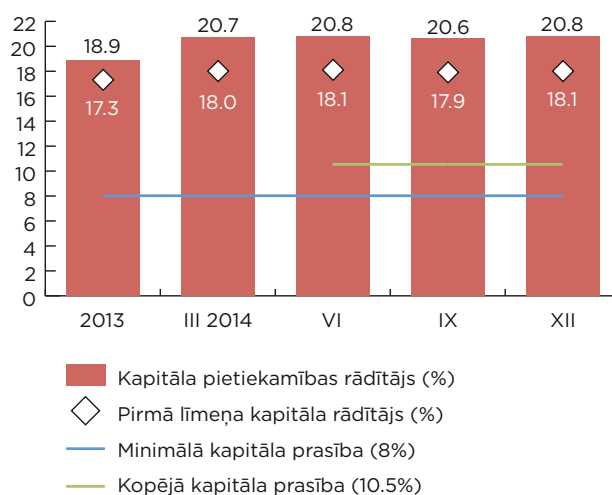
2014. gada laikā piesaistīto noguldījumu apmērs banku sektorā kopumā būtiski pieauga (par 2.7 mljrd. eiro jeb 13.8 %) un gada beigās sasniedza 22 mljrd. eiro.

Rezidentu noguldījumi pieauga par 446 milj. eiro jeb 4.3 %, sasniedzot 10.7 mljrd. eiro. Lai arī eiro ieviešanas ietekmē mājāsaimniecību noguldījumu līmenis 2013. gada beigās bija augsts, tomēr 2014. gadā tie turpināja palielināties — par 335 milj. eiro jeb 7.1 %. Pieauga arī valdības (par 136 milj. eiro jeb 12 %) un finanšu institūciju (par 79 milj. eiro jeb 11.4 %) noguldījumi. Savukārt samazinājās valsts nefinanšu uzņēmumu (par 145 milj. eiro jeb 25 %) un privāto nefinanšu uzņēmumu (par 11 milj. eiro jeb 0.4 %) noguldījumi.

Nerezidentu noguldījumu ievērojamo pieaugumu (par 2.2 mljrd. eiro jeb 24.3 %) būtiski ietekmēja straujš ASV dolāra vērtības kāpums (ar ASV dolāra vērtību izmaiņu korekcijām nerezidentu noguldījumi palielinājās par 14.4 %).

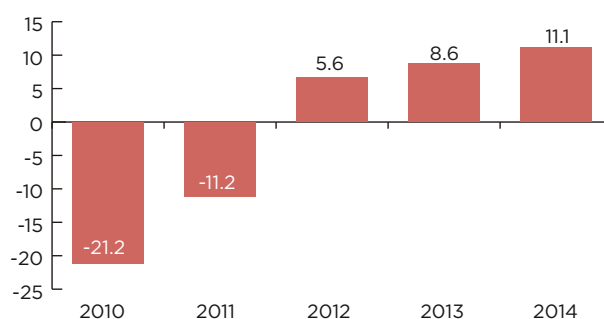
1. attēls.

Banku kapitāla pietiekamības rādītājs (%)

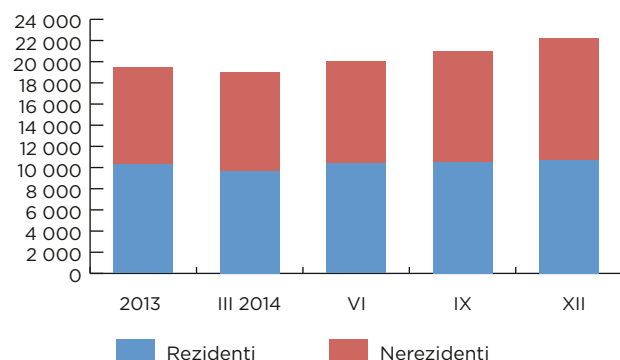
2. attēls.

Banku kapitāla atdeves rādītāja (ROE) dinamika (%)

3. attēls.

Banku noguldījumu dinamika (mlj. EUR)

Banku piesaistītais finansējums

No monetārajām finanšu institūcijām (turpmāk — MFI) piesaistītais finansējums 2014. gadā turpināja samazināties, ko noteica gan kredītportfeļa samazināšanās, gan šā finansējuma aizstāšana ar klientu noguldījumiem. Finansējums no MFI 2014. gadā samazinājās par 976 milj. eiro jeb 21.8 %, ko pamatā noteica ārvalstu banku meitas banku un filiāļu no mātes bankām piesaistītā finansējuma sarukums.

Lai sabalansētu bilances termiņstruktūru, bankas ar augstu pieprasījuma noguldījumu īpatsvaru kopējos noguldījumos turpina emitēt ilgtermiņa obligācijas. Lai gan emitēto parāda vērtspapīru apmērs gada laikā pieauga par 180 milj. eiro jeb 54 % un sasniedza 513 milj. eiro, tas joprojām veido nebūtisku daļu no banku finansējuma.

Kredītportfelis

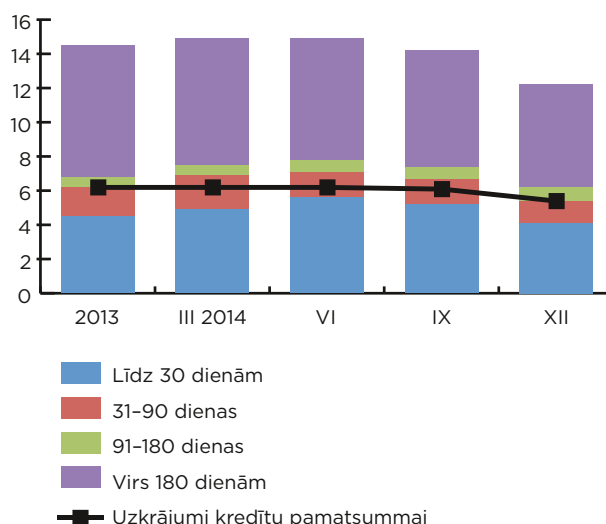
Kredītportfelis 2014. gadā samazinājās par 6.1 % (t.sk. rezidentu uzņēmumu — par 6.9 %, rezidentu māsaimniecību — par 7.5 %). Banku no jauna piešķirtie kredīti rezidentu nefinanšu uzņēmumiem un māsaimniecībām 2014. gadā sasniedza 1.7 mljrd. eiro (2013. gadā — 2.3 mljrd. eiro). Sarukums bija vērojams lielākajā daļā nozaru, īpaši nekustamā īpašuma, būvniecības un tirdzniecības nozarēs, bet apstrādes rūpniecības un dažu pakalpojumu nozarēs bija neliels pieaugums jaunajā kreditēšanā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Māsaimniecībām tika piešķirti kredītlīdzekļi mājokļa iegādei, rekonstrukcijai un/vai remontam vairāk nekā 280 milj. eiro apmērā (par 6.3 % vairāk nekā gadu iepriekš).

Kavētie kredīti

Ilgāk par 90 dienām kavēto kredītu īpatsvars banku sektora kopējā kredītportfelī turpināja sarukt un 2014. gada decembra beigās bija 6.9 % (2013. gada beigās — 8.3 %). Šādu kredītu īpatsvars rezidentu māsaimniecību kredītportfelī sasniedza 9.5 %, savukārt rezidentu uzņēmumu kredītportfelī — 5.4 %. Kopējais kavēto kredītu īpatsvars banku sektora kredītportfelī gada laikā saruka no 14.6 % līdz 12.3 %. Banku izveidoto uzkrājumu nedrošajiem kredītiem atlikums 2014. gada beigās saruka līdz 779 milj. eiro jeb 5.3 % no banku kopējā kredītportfeļa (2013. gada beigās — 6.1 %), bet uzkrājumu attiecība pret vairāk par 90 dienām kavēto kredītu atlikumu saglabājās augstā līmenī — 77.2 %.

4. attēls.

Kavētie kredīti un uzkrājumi (% no kredītportfeļa)

Banku uzraudzības pasākumi

FKTK pērn turpināja stiprināt intensīvās uzraudzības ietvaru, kura mērķis ir veikt uz riskiem fokusētus un uz rezultātu orientētus uzraudzības pasākumus un nodrošināt FKTK iespēju savlaicīgi iejaukties banku darbībā un veikt nepieciešamos pasākumus iespējamu un esošu problēmu risināšanai vai zaudējumu samazināšanai.

Pārskata gadā banku uzraudzības prioritārie virzieni bija šādi:

- Latvijas banku kapitāla bāzes pietiekamības novērtēšana;
- likviditātes uzturēšanas un pārvaldīšanas pietiekamības un kvalitātes novērtēšana, ņemot vērā bankas izvēlēto darbības modeli;
- banku darba kvalitātes ar problēmu kredītiem un kredītu vērtības samazināšanās zaudējumu atzīšanas banku pārskatos pietiekamības novērtēšana;
- banku darbības stratēģijas potenciālās ietekmes uz risku struktūru un lielumu novērtēšana;
- banku atveseļošanas plānu novērtēšana, uzturot dialogu ar bankām par nepieciešamajiem uzlabojumiem.

Nozīmīgi uzraudzības pasākumi tika veikti arī sadarbībā ar ECB vienotā uzraudzības mehānisma izveidošanas un darbības sākšanas ietvaros:

- sadarbība ar ECB vienotā uzraudzības mehānisma lielāko banku visaptverošā novērtējuma procesa ietvaros;

- Latvijas lielāko banku uzraudzības nodošana ECB, t. sk. FKTK darbinieku aktīva iesaistīšanās vienotā uzraudzības mehānisma kopējo uzraudzības komandu darbības sākšanā un tās īstenošanā;
- ECB pakāpeniska iepazīstināšana ar Latvijas mazāk nozīmīgo banku sektoru;
- dalība virknē ECB vienotā uzraudzības mehānisma izveidoto darba grupu, lai apzinātu pastāvošās uzraudzības metodes, identificētu un pārņemtu labāko uzraudzības praksi, vienādojot uzraudzības pieeju, t. sk. nodrošinot proporcionalitātes principu.

2014. gadā banku uzraudzība balstījās uz saistītajām metodēm — banku darbības rezultātu neklātienas monitoringu, pamatojoties uz finanšu pārskatu un citas FKTK rīcībā esošās operatīvās informācijas analīzi, un klātienes pārbaudēm.

ECB visaptverošais novērtējums

2014. gadā FKTK piedalījās ECB iniciētajā un vadītajā banku visaptverošajā novērtējumā. Novērtējums tika veikts ar mērķi veicināt banku bilanču lielāku caurskatāmību, nodrošinot labāku pieejamību informācijai par banku stāvokli un tādējādi veicinot uzticību finanšu sektoram. Šajā pārbaudē bija iesaistīti katras eirozonas valsts vietējie uzraugi un Eiropas Banku iestāde (turpmāk arī — EBI).

Visaptverošais novērtējums ietvēra eirozonas lielāko banku finansiālā stāvokļa padziļinātu pārbaudi, kas tika veikta, pirms ECB 2014. gada 4. novembrī pārņēma eirozonas banku uzraudzības pienākumus. 130 pārbaudīto banku aktīvi sasniedza 22 triljonus eiro, kas veido 82 % no eirozonas kopējiem banku sektora aktīviem. No Latvijā strādājošajām bankām novērtēšanā piedalījās trīs pēc aktīviem lielākās bankas — „Swedbank”, „SEB banka” un „ABLV Bank”.

Visaptverošais novērtējums sastāvēja no šādiem posmiem:

- padziļinātas aktīvu kvalitātes pārbaudes, t. sk. aktīvu un nodrošinājuma novērtējuma atbilstības noteikšanas, kas tika veikta, lai uzlabotu banku riska darījumu caurskatāmību;
- stresa testa, kas tika īstenots, lai pārbaudītu banku finanšu noturību stresa scenāriju apstākļos.

ECB visaptverošā novērtējuma ietvaros tika nodrošināta aktīvu kvalitātes pārbaudes un stresa testa rezultātu sasaiste, kas ļāva precīzāk novērtēt banku bilanču stāvokli, kā arī kredītrisku un citus ar banku portfeliem saistītos riskus.

Visaptverošais novērtējums tika veikts, nodrošinot augsta līmeņa caurredzamību, konsekveni un vienlīdzīgu attieksmi.

Novērtējuma rezultātā tika secināts, ka kopumā bankas, kas Latvijā bija iesaistītas visaptverošajā novērtējumā, ir labi kapitalizētas. Tāpat tām ir pietiekams kapitāls iespējami nelabvēlīga tirgus attīstības scenārija gadījumā, ko pierādīja stresa testa rezultāti.

Komentējot Latvijas banku visaptverošā novērtējuma rezultātus, FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis uzsvēra: „Uzskatu, ka varam būt gandarīti par Latvijas banku rezultātiem šajā apjomīgajā banku finanšu „veselības” pārbaudē. Visas trīs visaptverošā novērtējumā iekļautās Latvijas bankas ir labi sevi parādījušas un izturējušas šo pārbaudi.”

Savukārt ECB Uzraudzības valdes priekšsēdētāja Daniela Nuī (*Daniele Nouy*) norādīja: „Novērtējums ir teicams sākums pareizajā virzienā. Lai to īstenotu, visām iesaistītajām pusēm, t. sk. eirozonas valstu iestādēm un ECB, bija jāpieliek ārkārtējas pūles un jāvelta būtiski resursi. Tas veicināja banku sektora caurredzamību un gan atsevišķās bankās, gan visā sistēmā atklāja jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi [...]. Visaptverošais novērtējums mums ļāva salīdzināt dažādu valstu un uzņēmējdarbības modeļu bankas, un tajā konstatētie fakti ļaus gūt ieskatu un izdarīt secinājumus turpmākajā uzraudzības darbā.”

Banku darbības rezultātu neklātienas monitorings

FKTK 2014. gadā veica intensīvu banku darbības neklātienas monitoringu, kas balstās uz banku regulāri iesniegto pārskatu analīzi un uz šādu papildu operatīvo pārskatu, informācijas un ziņojumu par banku darbību analīzi:

- ikdienas pārskatu par noguldījumu dinamiku;
- atskaišu par saistībām pret radniecīgajām finanšu iestādēm;
- banku kredītkomiteju, valdes un padomes sēžu protokolu, kā arī banku iekšējā audita ziņojumu par veiktajām pārbaudēm;
- kredītriska, likviditātes un tirgus riska ziņojumu un stresa testu rezultātu.

Bankas tika aicinātas arī prezentēt FKTK daļu no minētās operatīvās informācijas, tādējādi veicinot FKTK un banku klātienes dialogu.

Banku korespondējošo kontu atlikumi un to pieejamība arī 2014. gada laikā aizvien bija FKTK redzeslokā, veicot gan klātienes, gan neklātienes pārbaudes bankās.

Tāpat FKTK eksperti vērtēja banku sadarbības ar korespondējošām bankām kvalitāti un mudināja pievērst uzmanību korespondējošo attiecību diversifikācijas jautājumiem.

FKTK sadarbībā ar Latvijas Banku turpināja regulāri veikt kredītriska un likviditātes riska stresa testus. Kredītriska stresa testi tika veikti, ņemot vērā makro-ekonomiskās prognozes, un stresa testa rezultāti tika izmantoti, lai noteiktu iespējamās kredītportfeļa zaudējumus atbilstoši dažādiem ekonomikas attīstības scenārijiem un pieņēmumiem un lai novērtētu banku spēju absorbēt minētos zaudējumus. Tāpat tika veikti likviditātes riska stresa testi. Šo stresa testu ietvaros tika analizēti vairāki banku klientu uzvedības scenāriji un banku spēja nodrošināt klientu likumīgo prasību savlaicīgu izpildi.

Aktualizējoties ģeopolitiskajiem notikumiem Krievijā un Ukrainā, FKTK tikās ar bankām, lai pārrunātu šo notikumu ietekmi uz Latvijas banku darbību. Vienlaikus, lai veiktu pēc iespējas pilnīgāku šo notikumu ietekmes uz Latvijas banku darbības rādītājiem analīzi, FKTK izstrādāja un vairākas reizes gada laikā veica stresa testu, kura ietvaros tika apskatītas visas bankas.

Atbilstoši veikto stresa testu rezultātiem FKTK nepieciešamības gadījumā sāka dialogu ar bankām par to plāniem kapitāla pietiekamības uzturēšanai atbilstošā līmenī, kā arī likviditātes nodrošināšanas plāniem ārkārtas situācijās un nepieciešamību samazināt banku ekspozīciju pret atsevišķām valstīm.

Viens no galvenajiem uzraudzības principiem ir uz riskiem balstīta uzraudzība. Ievērojot šo principu, FKTK, izmantojot informāciju, kas atspoguļota no bankām saņemtajos pārskatos, un citu tai pieejamo informāciju, ik ceturksni vērtēja banku darbības rezultātus, risku līmeni, to pārvaldīšanas kvalitāti un, balstoties uz šo risku monitoringa rezultātiem, plānoja nepieciešamos uzraudzības pasākumus, t. sk. klātienes pārbaudes.

FKTK, pamatojoties uz banku darbības analīzes rezultātiem un veikto pārbažu rezultātiem, jau vairākus gadus veic banku risku novērtēšanu, piešķirot katrai bankai reitingu, kas atbilst tās risku lielumam un to pārvaldīšanas kvalitātei. Reitingu sistēma ir līdzeklis, ko FKTK izmanto, lai identificētu, analizētu un novērtētu uzraugāmo institūciju darbībai piemītošos riskus (t. i., novērtētu riska profilu) un novērtētu to lietoto metožu šo risku pārvaldīšanai kvalitāti, pietiekamību un atbilstību to darbības apmēriem un sarežģītībai.

Reitingu sistēmas svarīgākie mērķi ir:

- novērtēt uzraugāmo institūciju darbībai piemītošos riskus un risku pārvaldīšanas sistēmas;
- ieviest standartizētu uzraudzības pieeju risku identificēšanai, analīzei un novērtēšanai;
- apkopot novērtējuma rezultātus īsā un salīdzināmā veidā (t. i., piešķirot katrai uzraugāmajai institūcijai reitingu);
- nodrošināt efektīvu un mērķtiecīgu uzraudzības plānošanu;
- nodrošināt uzraudzības procesa nepārtrauktību un caurskatāmību;
- sekmēt attīstītāku pieeju risku pārvaldīšanai ieviešanu uzraugāmajās institūcijās;
- veicināt komunikāciju un dialogu ar uzraugāmajām institūcijām.

Reitinga piešķiršanas procesa rezultātā katrai uzraugāmajai institūcijai uzraudzības vajadzībām tiek piešķirts reitings no 1.0 līdz 4.0, kur 1.0 ir visaugstākais vērtējums, bet 4.0 — viszemākais vērtējums. Atbilstoši institūcijai piešķirtajam reitingam tiek plānota tās uzraudzība — institūcijai, kuras vērtējums ir visaugstākais (institūcijas darbībai piemīt zems risks un risku pārvaldīšana ir pietiekama), nepieciešamie uzraudzības pasākumi ir minimāli, savukārt institūcijai, kuras vērtējums ir viszemākais (institūcijas darbībai piemīt augsts risks un risku pārvaldīšana ir vāja), nepieciešama pastāvīga un pastiprināta uzraudzības kontrole.

2014. gadā, pamatojoties uz FKTK veikto pārbažu rezultātiem un neklātienē veiktās banku darbības analīzes rezultātiem, piecām bankām tika pārskatīts reitings. Kopumā pārskata gada beigās bankām tika piešķirti šādi reitingi:

REITINGA SKALA	1-2	2.1-3	3.1-4
Banku skaits	4	9	4

2014. gadā kredītrisks, likviditātes risks, reputācijas risks un stratēģijas un biznesa risks bija banku darbības galvenie riski. Īpaša uzmanība tika pievērsta banku darbības stratēģijām un pelnītspējai.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Īstenojot banku darbības uzraudzību, FKTK 2014. gadā piemēroja bankām Kredītiestāžu likumā paredzētās sankcijas, t. sk.:

- izsakot vienai bankai brīdinājumu par Kredītiestāžu likuma prasību pārkāpumu;

- izsakot vienai bankai brīdinājumu par FKTK normatīvajos noteikumos noteikto prasību pārkāpumiem;
- izsakot vienai bankai brīdinājumu nepilnībām bankas iekšējās kontroles sistēmā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā;
- uzliekot vienai bankai naudas sodu 70 tūkst. eiro apmērā par pārkāpumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

FKTK arī veica korektīvos pasākumus, izvirzot trijām bankām papildu prasības kredītriska jomā.

Grupu uzraudzība

FKTK 2014. gadā sadarbojās ar dalībvalstu kredītiestāžu uzraudzības iestādēm, kuras atbilstoši normatīvo aktu prasībām īsteno kredītiestāžu grupu uzraudzību. FKTK darbinieki 2014. gadā piedalījās piecās dalībvalstu kredītiestāžu uzraudzības iestāžu kolēģijās, t. sk. vadīja vienu uzraudzības iestāžu kolēģiju kā atbildīgā uzraudzības iestāde. Sākot darbu ECB vienotajā uzraudzības mehānismā, FKTK attiecībā uz divām Latvijas nozīmīgajām bankām savu dalībnieka statusu uzraudzības iestāžu kolēģijās nodeva ECB vienotajam uzraudzības mehānismam, pati ieņemot novērotāja statusu šajās kolēģijās, kas ļauj FKTK piedalīties uzraudzības iestāžu kolēģijas darbā un nodrošina pieeju FKTK īstenotās uzraudzības darbā nepieciešamajai informācijai.

Aktuālākie jautājumi 2014. gadā kolēģiju darbā bija uzraudzības pasākumu koordinēšana, banku iekšējā kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa un risku profila novērtēšana grupas līmenī, kā arī banku izstrādāto atveseļošanas plānu novērtēšana.

Klātienes pārbaudes kredītiestādēs

Pārskata gadā FKTK veica 23 pārbaudes bankās, kurās īpaša uzmanība tika pievērsta kapitāla pietiekamības novērtēšanai, kredīšanas procesam, kā arī risku vadības funkcijām — kredītriska, operacionālā riska, likviditātes riska, stratēģijas un biznesa riska pārvaldīšanai un darbības atbilstības kontroles funkcijai. Konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar banku vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni uzlabojumu veikšanai.

Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienes uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna trūkumu novēršanai īstenošanas gaitu.

Kapitāla pietiekamība

Banku sektora kapitalizācijas līmenis 2014. gada laikā saglabājās augsts, un to nodrošināja banku pašu kapitāla galvenā sastāvdaļa — pirmā līmeņa pamata kapitāls (CET1).

Latvijas banku gadījumā CET 1, kas ir augstākās kvalitātes kapitāls, pašlaik sakrīt ar pirmā līmeņa kapitālu un sasniedz 18.1 % (ES vidējais CET1 — 11.8 %)

Vairākas bankas gada laikā izmantoja iespēju stiprināt kapitāla bāzi, tajā iekļaujot kārtējā darbības gada (starpposma) auditēto peļņu. Kapitalizācijas līmeņa paaugstināšanos veicināja arī banku kredītportfeļa kvalitātes pakāpeniska uzlabošanās un samērā gausie kredīšanas attīstības tempi. 2014. gada laikā apmaksāto pamatkapitālu palielināja četras bankas kopumā par 74 milj. eiro.

FKTK pastiprināti vērtēja banku izveidoto uzkrājumu pietiekamību paredzamajiem zaudējumiem. Pozitīva starpība starp paredzamo zaudējumu apmēru un saskaņā ar grāmatvedības standartu prasībām izveidotajiem uzkrājumiem tika ņemta vērā, novērtējot banku kapitāla pietiekamību. 2014. gadā korekcijas kapitāla pietiekamības aprēķinā tika veiktas astoņas bankās.

Papildus minimālajām kapitāla pietiekamības prasībām bankas veica iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanu, lai pārliecinātos, ka bankas kapitāls tā apmēra, elementu un to īpatsvara ziņā ir pietiekams bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai. Visas bankas kapitāla pietiekamības novērtēšanas rezultātā ir secinājušas, ka to kapitāls ir pietiekams to pašreizējai darbībai piemītošo risku segšanai, kā arī nodrošina pietiekamu kapitāla rezervi iespējamu bankas darbībai būtiski nelabvēlīgu scenāriju iestāšanās gadījumā.

2014. gada laikā uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesa ietvaros visās bankās tika izvērtēts banku veiktais kapitāla pietiekamības novērtēšanas process un banku iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa atbilstība normatīvo aktu prasībām. FKTK veikto pārbaūžu rezultāti atklāja jomas, kurās bankām bija nepieciešami uzlabojumi (t. sk. banku pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra noteikšanas kārtība, stresa testēšanā izmantotās metodes un to rezultātu analīze). FKTK turpināja dialogu ar vairākām bankām par to stratēģiju un kapitāla plānošanas procesu.

Banku kapitāla pietiekamības vērtēšanas gaitā FKTK pievērsa pastiprinātu uzmanību tam, vai banku kapitāla pietiekamība ir atbilstoša banku turpmākās darbības stratēģijai un ar plānoto bankas darbību saistīto risku lielumam un šo risku pārvaldīšanas metodēm. Konstatējot paaugstinātu risku uzņemšanos, FKTK 2014. gadā saskaņā ar Kredītiestāžu likumā piešķirtajām tiesībām noteica 14 bankām pienākumu uzturēt augstāku pašu kapitāla līmeni nekā minimālās kapitāla prasības.

Kredītrisks

FKTK prioritāte uzraudzības darbā joprojām bija Latvijas banku pietiekamas kapitāla bāzes uzturēšana, veicinot efektīvu parādu restrukturizāciju. 2014. gadā uzraudzības metodes joprojām balstījās uz tirgus dalībnieku darbības risku vērtēšanu, izmantojot saistītas metodes — banku darbības rezultātu monitoringu, balstoties uz finanšu pārskatu analīzi, un klātienes pārbaudes.

Ņemot vērā lielo problēmu kredītu īpatsvaru kredītportfelī, pārbaužu laikā papildu uzmanība tika pievērsta tieši banku darbībai ar kavētajiem un problemātiskajiem kredītiem, t. i., kredītu pārstrukturēšanas pamatotībai un efektivitātei. Pārbaužu rezultātā FKTK pieprasīja bankām papildus atzīt kredītu vērtības samazināšanās zaudējumus, veidojot uzkrājumus vai veicot kapitāla korekciju. Galvenokārt papildu vērtības samazināšanās tika konstatēta no nodrošinājuma atkarīgajiem kredītiem. Ņemot vērā nerezidentiem no jauna izsniegto kredītu apmēra pieaugumu un ar nerezidentu kredītēšanu saistītos papildu riskus, pārbaužu laikā tika pārbaudīta nerezidentu kredītēšanas prakse, t. i., kredītu piešķiršanas kritēriji, kredītu kvalitātes pārraudzība, kā arī izsniegto kredītu kvalitāte.

Sešas no 2014. gadā veiktajām banku klātienes pārbaudēm tika veiktas ar mērķi novērtēt tieši banku kredītportfeļa kvalitāti un kredītriska pārvaldīšanu. Pārbaudes aptvēra 60.6 % (9.4 mljrd. eiro portfelis) no banku sektora kopējā kredītportfeļa. Īpaša uzmanība tika pievērsta kredītu vērtības samazināšanās zaudējumu savlaicīgai atzīšanai (izveidoto uzkrājumu pietiekamībai) vai veiktās kapitāla korekcijas apmēram gadījumā, ja paredzami zaudējumi pārsniedza izveidoto uzkrājumu apmēru. Tika vērtēta nekustamā īpašuma, kas iekļāts par labu bankām, monitoringa, kura rezultāti tieši ietekmē kredītu vērtības samazināšanās zaudējumu savlaicīgu atzīšanu, kvalitāte.

Operacionālais risks

Sekojoš mūsdienīgai banku praksei, bankas Latvijā arvien vairāk fokusējas uz klientu apkalpošanu, izmantojot attālinātus kanālus, kas savukārt prasa lielākas investīcijas informācijas tehnoloģiju infrastruktūrā, lai nodrošinātu šādu pakalpojumu sniegšanas drošību un aizsardzību pret kiberuzbrukumiem. Vienlaikus, lai uzlabotu pelnītspējas rādītājus, bankas strādā pie izdevumu un procesu optimizācijas. Šie un arī citi faktori, kuri izriet no katras bankas biznesa modeļa, ietekmē operacionālā riska līmeni bankā, un, lai nodrošinātu nepārtrauktu kontroli, FKTK pastāvīgi saņem un analizē pārskatus par operacionālā riska notikumiem, kā arī izvērtē banku veiktos stresa testus, to rezultātus un pieņēmumus.

Likviditātes risks

Lai gan banku sektorā kopumā likviditātes riska līmenis mazinājās un likviditātes rādītāji saglabājās nemainīgi augsti, tomēr nenoteiktība makrofinansālajā vidē saistībā ar ģeopolitisko saspīlējumu Krievijā un Ukrainā bija iemesls FKTK turpināt pievērst pastiprinātu uzmanību banku likviditātei arī 2014. gadā.

Lai kontrolētu banku naudas plūsmu, 2014. gadā FKTK turpināja pieprasīt bankām ik dienu sniegt operatīvo informāciju par noguldījumu dinamiku, kā arī pastiprināti pievērsa uzmanību ārvalstu banku meitas sabiedrību likviditātes pārvaldīšanas kvalitātei grupas ietvaros, monitorējot gan tādus iekšgrupas darījumus, kuru ietvaros līdzekļi tiek izvietoti mātes bankā, gan tādus, kuros bankas pamatā balstās uz mātes banku piešķirtajiem resursiem. Uzraudzības procesā tika izmatoti arī FKTK sadarbībā ar Latvijas Banku veikto likviditātes stresa testu rezultāti. Tādējādi FKTK uzraudzīja likviditātes risku banku sistēmā kopumā un nepieciešamības gadījumā pieprasīja bankām veikt preventīvus pasākumus likviditātes riska pārvaldīšanas uzlabošanai.

Konstatējot paaugstinātu risku uzņemšanos, FKTK 2014. gadā, izmantojot savas tiesības, kuras paredzētas Kredītiestāžu likumā, noteica 14 bankām pienākumu uzturēt augstāku likviditātes līmeni nekā minimālās likviditātes prasības.

Tirgus risks

Salīdzinājumā ar citām valstīm Latvijas bankām arī 2014. gadā nebija būtisku ieguldījumu finanšu instrumentos, lai gan to īpatsvaram ir pieaugoša tendence (akcijas

un parāda vērtspapīri kopumā nepārsniedza 15.5 % no banku aktīviem (2013. gadā — 10.6 % no banku aktīviem)). Kaut gan kopumā banku sistēmā tirgus risks nav būtisks, tomēr, pieaugot banku vērtspapīru portfeļiem, šī riska līmenim ir tendence pakāpeniski palielināties. Ievērojot minēto un tādas faktorus kā eirozonas tautsaimniecības vēl joprojām trauslo stāvokli, ģeopolitisko saspīlējumu Krievijā un Ukrainā un ieguldītāju mainīgo noskaņojumu, kurš potenciāli var atstāt ietekmi uz banku sistēmu, FKTK 2014. gadā turpināja pastiprināti vērtēt banku finanšu instrumentu portfeļus un ņēma tos vērā, veicot stresa testu, lai pārlicinātos, ka banku pieeja, palielinot ieguldījumus finanšu instrumentos, ir pietiekami piesardzīga un tie tiek veikti pakāpeniski. Tāpat FKTK sekoja līdzi, vai finanšu instrumenti tiek piesardzīgi atspoguļoti finanšu pārskatos, kā arī tika vērtēta esošo vērtspapīru likviditāte.

Četrās bankās 2014. gadā veiktajās klātienes pārbaudēs īpaša uzmanība tika pievērsta tirgus riskam pakļauto pozīciju pārbaudei. Tika pārbaudīti 56.4 % (2.7 mljrd. eiro portfelis) no banku sektora kopējā akciju un parāda vērtspapīru portfeļa. Pārbaudžu galvenais akcents bija banku izmantotās metodes tirgus riska līmeņa un riska pārvaldīšanas sistēmas efektivitātes novērtēšanai. Tāpat pārbaudēs tika vērtēta banku portfeļos esošo vērtspapīru likviditāte un izmantoto principu un pieņēmumu pamatotība banku uzskaitē atspoguļotās vērtības noteikšanai.

Risku vadības funkcija

Bankām, sniedzot finanšu pakalpojumus, jānodrošina ne tikai katras biznesa vienības vai darbības veida efektivitāte, bet arī bankas darbībai svarīgās kopīgās risku vadības funkcijas izveide un efektīva īstenošana. FKTK 2014. gadā, veicot banku darbības pārbaudes, turpināja pievērst pastiprinātu uzmanību katra būtiskā riska pārvaldīšanas kvalitātei, ņemot vērā attiecīgā riska lielumu un izmaiņu ietekmi uz bankas darbību kopumā, kā arī iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti un vadības darba efektivitāti, identificējot, mērot un pārvaldot attiecīgo risku. Īpaša uzmanība tika pievērsta tam, vai bankas, pārvaldot būtiskos riskus, izmanto tādas rīkus kā stresa testi un scenāriju analīze, kā arī tika vērtēta šo stresa testu un izvēlēto scenāriju kvalitāte un atbilstība katras bankas specifikai. Nepieciešamības gadījumā tika lūgts veikt uzlabojumus banku darbībā.

Banku atveseļošanas plāni

FKTK, ņemot vērā Eiropas Banku iestādes regulējumu par banku grupu atveseļošanas plānu izstrādi, kuru mērķis ir stabilizēt banku grupu finanšu stāvokli kopumā vai arī banku būtiskas iestādes katru atsevišķi, kas savukārt nodrošinātu stabilitāti finanšu sektorā kopumā, jau 2013. gadā aicināja bankas izstrādāt vienotu dokumentu kopumu „Bankas grupas atveseļošanas plāns”, savukārt 2014. gads tika veltīts dialoga turpināšanai ar bankām, lai panāktu, ka bankas ir aktualizējušas un pilnveidojušas savus atveseļošanas plānus atbilstoši FKTK norādēm par konstatētajiem trūkumiem. Minētais dialogs ar atsevišķām bankām turpināsies arī 2015. gadā.

Uzraudzības lēmumu publiskošana

Lai veicinātu lielāku pārskatāmību par uzraudzības procesā pieņemtajiem lēmumiem, 2014. gadā FKTK sāka publicēt pieņemtus lēmumus par visām kredītiestādēm piemērotajām sankcijām, kā to paredz grozījumi Kredītiestāžu likumā, kas izriet no ES finanšu sektora regulējuma reformas — regulas un direktīvas par kapitāla prasībām (CRDIV/CRR jeb Bāzele III).

Sankcija bankai var būt FKTK izteikts brīdinājums, soda nauda, pagaidu aizlieguma noteikšana par pārkāpumu atbildīgajam darbiniekam veikt noteiktus pienākumus, licences anulēšana vai citas papildu sankcijas, piemēram, par būtiskiem pārkāpumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā u. tml.

Informāciju par piemērotajām sankcijām FKTK publicē savā mājas lapā, nosaucot kredītiestādes nosaukumu, pārkāpuma veidu un būtību, piemēroto sankciju, informāciju par pārsūdzības statusu un tās iznākumu, kā arī uzlikto papildu pienākumus bankai: <http://www.fktk.lv/lv/tirgus-dalibnieki/kreditiestades/2014-10-22-fktk-piemerotas-sankcijas.html>.

Apdrošināšanas sektors

Apdrošināšanas sektora darbības rādītāji

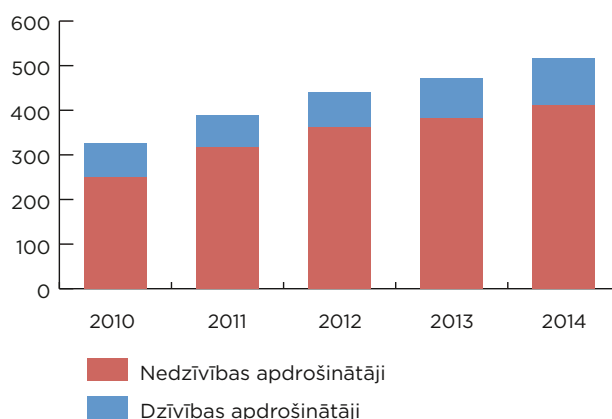
2014. gada beigās Latvijā darbojās septiņas apdrošināšanas sabiedrības (divas dzīvības un piecas nedzīvības apdrošināšanas sabiedrības), kā arī 14 ES dalībvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles (piecas dzīvības un deviņas nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību filiāles).

Pārskata gadā apdrošināšanas sektors saglabāja mērenu izaugsmi. Apdrošinātāju (apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāļu) parakstīto bruto prēmiju apmērs gada laikā pieauga par 9.9 % un sasniedza 517 milj. eiro (t.sk. ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāļu parakstītās bruto prēmijas pieauga par 21 % un sasniedza 146 milj. eiro jeb 28 % no kopējām parakstītajām prēmijām), savukārt izmaksāto bruto atlīdzību apmērs pieauga par 8 % un bija 283 milj. eiro.

2014. gadā Latvijā parakstīto prēmiju pieaugums bija straujākais pēckrīzes laikā (par 11 %), sasniedzot 349 milj. eiro, savukārt apdrošinātāju sniegtie pakalpojumi dalībvalstīs (Lietuvā, Igaunijā, Polijā, Francijā, Vācijā, Spānijā, Itālijā) pieauga par 6.7 %, sasniedzot 33 % no kopējām apdrošināšanas tirgū parakstītajām bruto prēmijām (2013. gadā attiecīgi — 10.6 % un 35 %).

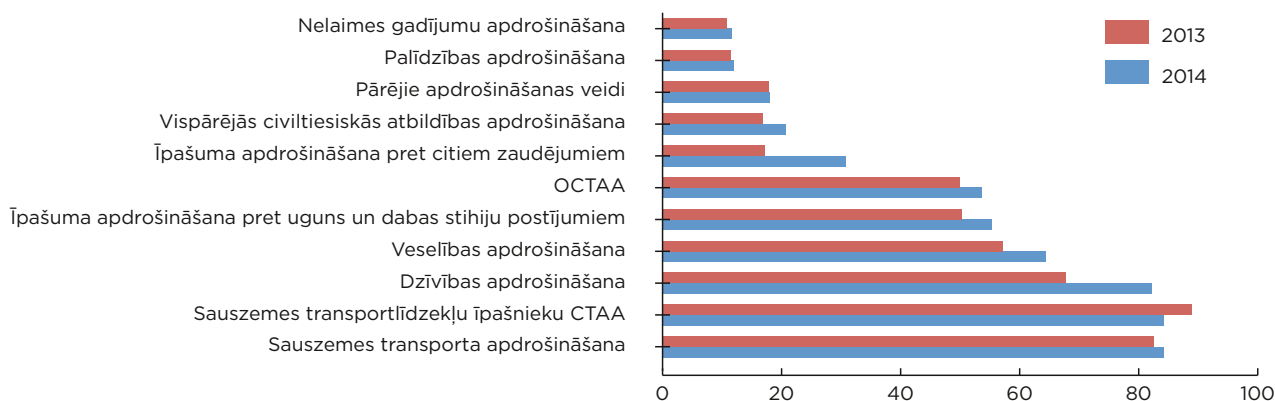
5. attēls.

Parakstīto prēmiju dinamika dzīvības un nedzīvības apdrošinātāju dalījumā (milj. EUR)

6. attēls.

Parakstītās bruto prēmijas apdrošināšanas veidu dalījumā (milj. EUR)

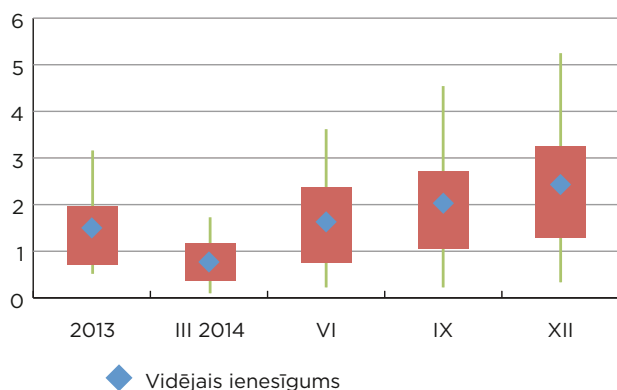
Pārskata gadā parakstīto prēmiju pieaugums saglabājās gandrīz visos lielākajos apdrošināšanas veidos, izņemot par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (-5.4 %), tomēr straujākā izaugsme parakstītajās prēmijās bija īpašuma (+27.7 %) un dzīvības apdrošināšanas veidos (+21.5 %), bet tas būtiski neietekmēja apdrošināšanas tirgū parakstīto prēmiju struktūru.

Apdrošināšanas tirgū parakstītajās prēmijās joprojām dominēja sauszemes transporta apdrošināšana, sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, kā arī dzīvības un veselības apdrošināšana (attiecīgi 16.3 %, 16.2 %, 15.9 % un 12.4 %).

Apdrošināšanas sabiedrību ieguldījumu atdeve 2014. gadā kopumā uzrādīja salīdzinoši labus rezultātus (gada vidējais ienesīgums svārstījās robežās no 0.5 % līdz 5.2 %). Labākus rezultātus nodrošināja dzīvības apdrošināšanas sabiedrības — tās darbojās ar augstāka riska investīcijām (29 % ieguldījumi akcijās) un to vidējais ienesīgums sasniedza 4.9 %, savukārt nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībām vidējais ienesīgums bija 2.6 %.

7. attēls.

Vidējais gada ienesīgums (%)

Apdrošināšanas sabiedrības 2014. gadā kopumā nopelnīja 9.8 milj. eiro, t. i., par 19.5 % vairāk nekā iepriekšējā gadā (2013. gadā — 8.3 milj. eiro), turklāt nedzīvības apdrošināšanas sabiedrības 6.4 milj. eiro un dzīvības apdrošināšanas sabiedrības 3.4 milj. eiro. Peļņu apdrošināšanas sabiedrībām galvenokārt nodrošināja ieguldījumu pārvērtēšana.

Pārskata gadā apdrošināšanas sabiedrībām peļņu nesošie apdrošināšanas veidi galvenokārt bija par vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (5.6 milj. eiro) un īpašuma apdrošināšanu pret uguns un dabas stihiju postījumiem (3.7 milj. eiro).

Savukārt zaudējumus galvenokārt radīja sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšana (3.8 milj. eiro), obligātā civiltiesiskās atbildības apdrošināšana (2.8 milj. eiro), kā arī īpašuma apdrošināšana pret citiem zaudējumiem un veselības apdrošināšana (attiecīgi 1.3 milj. eiro un 0.6 milj. eiro).

Apdrošināšanas sabiedrību uzraudzības pasākumi

2014. gadā FKTK veica vienas dzīvības apdrošināšanas sabiedrības darbības pilno klātienes pārbaudi.

FKTK regulāri seko līdzi Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā noteiktās maksātspējas prasības

un prasību tehnisko rezervju seguma nodrošināšanai izpildei.

2014. gadā netika konstatēti būtiski normatīvo aktu prasību pārkāpumi, par kuriem būtu piemērojamas Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā paredzētās sankcijas.

FKTK 2014. gadā sadarbojās ar Eiropas Ekonomikas zonas (turpmāk — EEZ) valstu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas uzraudzības iestādēm, kuras īsteno apdrošināšanas grupu un pārapdrošināšanas grupu, kurās ietilpst Latvijā licencētas apdrošināšanas sabiedrības, uzraudzību. FKTK darbinieki 2014. gadā nodrošināja dalību trīs EEZ valstu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas uzraudzības iestāžu kolēģijās. Aktuālie jautājumi uzraudzības iestāžu kolēģiju darbā ir apdrošināšanas grupas vai pārapdrošināšanas grupas finansiālā stāvokļa novērtēšana un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvas 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (*Maksātspēja II*) prasību ieviešana un informācijas apmaiņa starp uzraudzības iestādēm.

FKTK 2014. gadā sadarbojās arī ar apdrošināšanas uzraudzības iestādēm Igaunijā un Lietuvā, organizējot kopīgas diskusijas par aktuāliem jautājumiem un katru ceturksni nodrošinot informācijas sniegšanu apdrošināšanas uzraudzības iestādēm Igaunijā un Lietuvā atbilstoši 2013. gadā noslēgtajiem sadarbības līgumiem par pārrobežu apdrošināšanas sabiedrību uzraudzību.

FKTK 2014. gadā piedalījās Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes (turpmāk arī — EAAPI) darbā apdrošināšanas uzraudzības jomā, nodrošinot informācijas sniegšanu atbilstoši tās pieprasījumiem, piedaloties salīdzinošajos izvērtējumos *Peer Review on Joint On-sites* un *Peer Review on Freedom to Provide Services*, nodrošinot dalību EAAPI organizētajā apdrošināšanas sabiedrību stresa testā, reizi ceturksnī sniedzot informāciju *Risk Dashboard* sagatavošanas vajadzībām, sniedzot informāciju *Spring Report* un *Autumn Report* sagatavošanas vajadzībām, kā arī sniedzot atbildes uz citiem informācijas pieprasījumiem.

Lai ieviestu EAAPI „Pārvaldības sistēmas pamatnostādņēs” un „Perspektīvā pašu risku novērtējuma pamatnostādņēs” (pamatojoties uz pašu riska un maksātspējas novērtējuma principiem) noteiktās prasības, FKTK izstrādāja un 2014. gada 10. decembra padomes sēdē apstiprināja ieteikumus Nr. 296 „Ieteikumi par pārvaldības sistēmas izveidi”. Lai

ieviestu „Pamatnostādnēs par sūdzību izskatīšanu apdrošināšanas sabiedrībās” noteiktās prasības, FKTK izstrādāja un 2014. gada 24. septembra padomes sēdē apstiprināja normatīvos noteikumus Nr. 195 „Normatīvie noteikumi par apdrošināšanas sabiedrību un nedalībvalstu apdrošinātāju filiāļu saņemto sūdzību izskatīšanas, reģistrācijas un pārskatu par sūdzībām sagatavošanas kārtību”, un, lai ieviestu „Atzinumā par labuma guvēju interešu aizsardzību dzīvības apdrošināšanā” noteiktās prasības, izstrādāja un 2014. gada 24. septembra padomes sēdē apstiprināja ieteikumus Nr. 194 „Ieteikumi veicamajiem pasākumiem labuma guvēju interešu aizsardzībai dzīvības apdrošināšanā”.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonds

FKTK, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51. pantu un Latvijas Republikas Ministru kabineta 2005. gada 22. marta noteikumu Nr. 195 „Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonda izveidošanas, uzkrāšanas un administrēšanas kārtība” 19. punktu, 2014. gadā veica biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” administrētā sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonda izveidošanas, uzkrāšanas un administrēšanas kārtības ievērošanas pārbaudi un informēja Finanšu ministriju un biedrību „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” par veiktās pārbaudes rezultātiem.

Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieki

FKTK 2014. gadā veica divas visu FKTK uzturētajā apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku reģistrā reģistrēto apdrošināšanas un pārapdrošināšanas brokeru (juridisko personu) darbības neklātienes pārbaudes, novērtējot Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā noteikto prasību par apdrošināšanas vai pārapdrošināšanas starpniecībā tieši iesaistīto darbinieku un apdrošināšanas brokera palīgu reģistra uzturēšanu un par līdzekļu, kas iegūti no apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpniecības, turēšanu šķirti no apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieka līdzekļiem ievērošanu.

FKTK 2014. gadā veica sešas FKTK uzturētajā apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku reģistrā reģistrēto apdrošināšanas un pārapdrošināšanas brokeru (juridisko personu) darbības tematiskās pārbaudes, novērtējot to darbības atbilstību Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā noteiktajām prasībām.

Tāpat FKTK 2014. gadā veica FKTK uzturētajā apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku reģistrā iekļauto apdrošināšanas aģentu (juridisko personu) darbības neklātienes pārbaudes. Izlases kārtībā tika novērtēta 53 apdrošināšanas aģentu (no 219 pārbaudes sākšanas datumā FKTK reģistrā iekļautajiem) darbība saistībā ar likumā noteikto prasību ievērošanu līdzekļu, kas iegūti no apdrošināšanas starpniecības, turēšanā šķirti no apdrošināšanas starpnieka līdzekļiem.

Veiktajās pārbaudēs tika konstatēti normatīvo aktu prasību pārkāpumi, par kuriem vienam apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpniekam uz FKTK iniciatīvas pamata 2014. gadā tika ierosināta administratīvā lieta par Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā noteikto prasību pārkāpšanu.

Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību darbības rādītāji

2014. gada beigās Latvijā darbojās 32 kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības, un to aktīvu apmērs gada beigās sasniedza 22.7 milj. eiro (t. i., 0.1 % no finanšu un kapitāla tirgus kopējiem aktīviem).

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību pašu kapitāla attiecība pret aktīvu un ārpusbilances posteņu kopsummu, t. i., kapitāla pietiekamība, 2014. gadā saglabājās augsta un decembra beigās bija 20.6 % (2013. gada beigās — 21.3 %) (noteiktā minimālā kapitāla pietiekamības prasība ir 10 %).

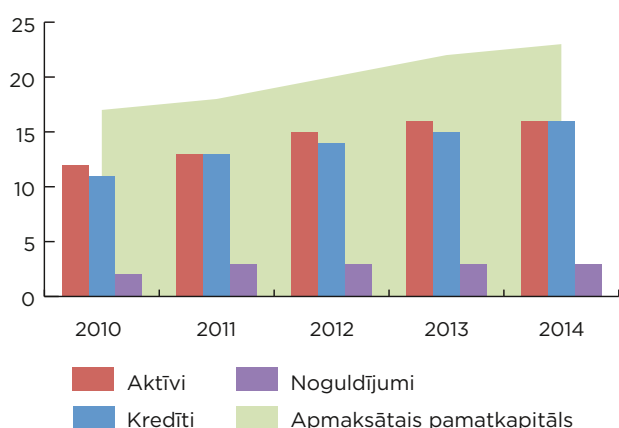
2014. gadā krājaizdevu sabiedrības kopumā nopelnīja 340 tūkst. eiro jeb par 4 % mazāk nekā iepriekšējā gadā, kad peļņa sasniedza 354 tūkst. eiro. Pārskata periodā ar peļņu strādāja 15 krājaizdevu sabiedrības, kopā nopelnot 387 tūkst. eiro, savukārt pārējo 17 sabiedrību zaudējumi kopā sasniedza 47 tūkst. eiro.

Galvenais krājaizdevu sabiedrību ienākumu avots bija procentu ienākumi no krājaizdevu sabiedrību biedriem izsniegtajiem kredītiem (67.2 %), savukārt būtiskākie sabiedrību izdevumu posteņi, t. i., administratīvie

izdevumi, izdevumi uzkrājumiem nedrošiem parādiem un procentu izdevumi par noguldījumiem, decembra beigās veidoja attiecīgi 43 %, 33.1 % un 16.6 % no kopējiem sabiedrību izdevumiem.

8. attēls.

Krājaizdevu sabiedrību aktīvi, kredīti, noguldījumi un apmaksātais pamatkapitāls (milj. EUR)

Krājaizdevu sabiedrību darbības galvenais virziens ir savu biedru kredīvēšana. Biedriem izsniegto kredītu atlikums 2014. gadā turpināja augt, t. i., par 301 tūkst. eiro jeb 1.9 % (2013. gada laikā — attiecīgi 1.2 milj. eiro jeb 8.7 %), un gada beigās sasniedza 16.2 milj. eiro.

Pārskata gadā kredītportfeļa kvalitātē bija nelielas izmaiņas. Decembra beigās 60.2 % no krājaizdevu sabiedrību kredītportfeļa bija novērtēti kā standarta, 34 % — kā uzraugāmie un 5.8 % bija ieņēmumus nenesošie kredīti (2013. gada beigās attiecīgi — 62.4 %, 31.5 % un 6.1 %).

Izveidoto speciālo uzkrājumu apmērs nedrošiem parādiem decembra beigās veidoja 7.9 % no kopējā sabiedrību kredītportfeļa (2013. gada beigās — 7.7 %).

Sabiedrību finansējuma struktūrā 99.1 % veidoja biedru noguldījumi — to atlikums pārskata gadā pieauga (par 8.1 % jeb 1.2 milj. eiro) un decembra beigās sasniedza 16.5 milj. eiro.

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību uzraudzības pasākumi

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību uzraudzība 2014. gadā tika veikta, gan izmantojot to darbības rezultātu monitoringu, kas balstīts uz finanšu pārskatu analīzi, īpaši pievēršot uzmanību sabiedrību izveidoto uzkrājumu nedrošajiem parādiem pietiekamībai, gan veicot klātienēs pārbaudes.

Pārskata gadā FKTK eksperti veica 21 klātienēs pārbaudi (2013. gadā — desmit), kuru mērķis bija novērtēt kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību finansiālo stāvokli, vadības darbu, aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām, īpaši Krājaizdevu sabiedrību likumam.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Īstenojot kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību darbības uzraudzību, FKTK 2014. gadā anulēja licences trim krājaizdevu sabiedrībām. Vienai krājaizdevu sabiedrībai tika piemērota sankcija — aizliegts izsniegt jaunus kredītus — un izteikts brīdinājums par valdes nespēju nodrošināt sabiedrības darbību atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Vienai sabiedrībai uzlikta minimālā soda nauda par Krājaizdevu sabiedrību likuma 20. panta deviņtajā un desmitajā daļā noteikto prasību pārkāpumu.

Maksājumu iestādes un elektroniskās naudas iestādes

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu darbības rādītāji

Pārskata gada beigās Latvijā darbojās 26 reģistrētas maksājumu iestādes un 10 reģistrētas elektroniskās naudas iestādes, tostarp četras elektroniskās naudas iestādes ar tiesībām sniegt maksājumu pakalpojumus (kopumā bija reģistrētas 32 maksājumu iestādes un 12 elektroniskās naudas iestādes). 2014. gadā licencētās elektroniskās naudas iestādes statusu saņēma divas elektroniskās naudas iestādes ar tiesībām sniegt maksājumu pakalpojumus. 2014. gadā maksājumu iestāžu veikto maksājumu kopējais apmērs saruka par 54.4 % un sasniedza 54.4 milj. eiro, bet elektroniskās naudas iestāžu veikto maksājumu kopējais apmērs palielinājās par 80.8 % un sasniedza 63.1 milj. eiro, savukārt par 58 % palielinājās šo iestāžu apgrozībā esošās elektroniskās naudas vidējais apmērs, sasniedzot 2.8 milj. eiro.

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzības pasākumi

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzība 2014. gadā tika veikta, galvenokārt izmantojot darbības rezultātu monitoringu, kas balstīts uz finanšu pārskatu analīzi, īpaši pievēršot uzmanību maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu

veikto maksājumu kopējiem apmēriem un apgrozībā esošās elektroniskās naudas vidējiem apmēriem. Maksājumu iestādēm un elektroniskās naudas iestādēm ir pienākums sniegt pārskatu par klientu līdzekļiem, kurā maksājumu iestādes atspoguļo informāciju par iestādes sāktiem un pabeigtiem darījumiem, norādot iepriekšējos 12 mēnešos veikto maksājumu vidējo aritmētisko vērtību, bet elektroniskās naudas iestādes atspoguļo apgrozībā esošās elektroniskās naudas vidējo apmēru par pēdējiem sešiem mēnešiem, kā arī informāciju par atpirtās elektroniskās naudas apmēriem. Pārskata gadā tika veiktas klātienēs pārbaudes četrās maksājumu iestādēs un vienā elektroniskās naudas iestādē. Pārbaūžu mērķis bija novērtēt maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu darbības modeļa un vadības darba atbilstību normatīvo aktu prasībām, īpaši Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma un Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasībām.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Īstenojot maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu darbības uzraudzību, FKTK 2014. gadā tika ierosinātas piecas administratīvās lietas un piemērotas šādas sankcijas:

- divām maksājumu iestādēm tika anulēta reģistrācija FKTK maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu reģistrā,
- vienai maksājumu iestādei tika noteikti ierobežojumi maksājumu pakalpojumu sniegšanai.

Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki

Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu fondu darbības rādītāji

2014. gada beigās Latvijā darbojās 12 ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, no kurām trijām bija licence arī alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldīšanai, un seši alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki. Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību pārvaldīšanā esošo līdzekļu apmērs 2014. gada beigās sasniedza 2.6 mljrd. eiro, t. sk. 2 mljrd. eiro veidoja otrā pensiju līmeņa ieguldījumu plāni, 283 milj. eiro — trešā pensiju līmeņa pensiju plāni, 228 milj. eiro — Latvijā reģistrētie ieguldījumu fondi (t. sk. 210.8 milj. eiro — atvērtie ieguldījumu fondi), 22.7 milj. eiro — citā dalībvalstī reģistrētie ieguldījumu fondi, kā arī 9.8 milj. eiro — alternatīvo ieguldījumu fondi.

Savukārt alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku pārvaldīšanā esošo līdzekļu apmērs gada beigās sasniedza 39.8 milj. eiro.

Alternatīvo ieguldījumu fondu kopējie aktīvi gada beigās sasniedza gandrīz 50 milj. eiro, t. sk. lielāko daļu veidoja vērtspapīri (25 milj. eiro, t. sk. akcijas un citi vērtspapīri ar nefiksētu ienākumu — 23.5 milj. eiro) un ilgtermiņa aizdevumi (14 milj. eiro).

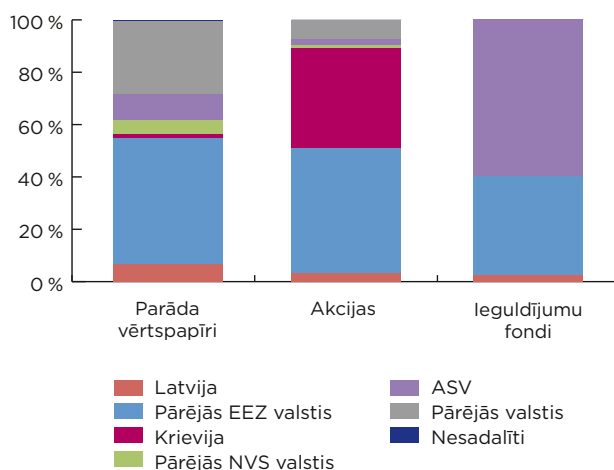
Ieguldījumu fondu darbības rādītāji

2014. gada beigās kopējie atvērtie ieguldījumu fondu aktīvi bija 210.8 milj. eiro, saglabājoties iepriekšējā gada beigu līmenī. Obligāciju un naudas tirgus fondu aktīvi gada beigās sasniedza 178 milj. eiro, jauktu fondu aktīvi — 2.9 milj. eiro un akciju fondu aktīvi — 30 milj. eiro.

Ieguldījumu fondu sektorā lielāko tirgus daļu veidoja obligāciju un naudas tirgus fondi, tādējādi arī ieguldījumu fondu kopējā vērtspapīru portfeli lielāko daļu veidoja parāda vērtspapīri (83 %), kam sekoja ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecības (12 %), kā arī akcijas un citi vērtspapīri ar nefiksētu ienākumu (4 %). Lielāko daļu no ieguldījumiem parāda vērtspapīros, kā arī akcijās veidoja ieguldījumi EEZ valstu emitentu vērtspapīros (attiecīgi 55 % un 51 %), savukārt lielākā daļa no ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībām bija ASV reģistrētās ieguldījumu fondu apliecības (60 %), kas pārsvarā ir biržā tirgotie fondi (ETF; avots: *Bloomberg*).

9. attēls.

Atvērtie ieguldījumu fondu vērtspapīru portfeli finanšu instrumentu un valstu grupu (pēc emitenta reģistrācijas valsts) dalījumā 31.12.2014.

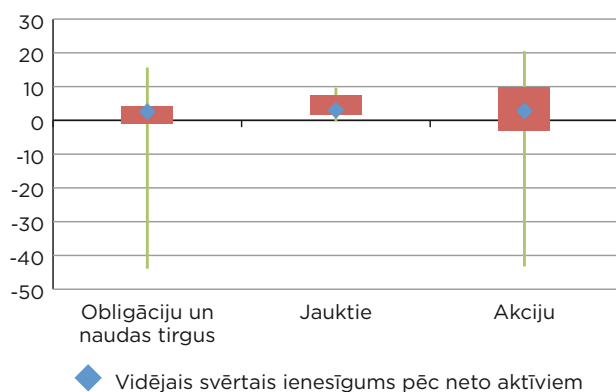
Vairums ieguldījumu fondu 2014. gadā darbojās ar pozitīvu ienesīgumu, tomēr atsevišķu ieguldījumu fondu darbības rezultātus negatīvi ietekmēja ģeopolitiskās spriedzes saasināšanās līdz ar Ukrainas un Krievijas notikumiem, kā arī Krievijas rubļa vērtības kritums.

2014. gada beigās atvērto obligāciju un naudas tirgus fondu gada ienesīgums bija robežās no mīnus 44.1 % līdz plus 15.5 % (negatīvs četriem fondiem), taču, ja datus neietver vienu fondu ar vislielāko negatīvo ienesīgumu, tad zemākais ienesīgums šo fondu grupā bija mīnus 8.6 %.

Atvērtajiem jauktajiem fondiem gada ienesīgums bija robežās no mīnus 0.4 % līdz plus 9.5 %, savukārt atvērto akciju fondu gada ienesīgums bija robežās no mīnus 43.4 % līdz plus 20.2 % un tas bija negatīvs trijiem no deviņiem fondiem, taču, neiekļaujot datus vienu fondu ar vislielāko negatīvo ienesīgumu, zemākais ienesīgums šo fondu grupā bija mīnus 9.6 %.

10. attēls.

Atvērto ieguldījumu fondu gada ienesīgums fondu veidu dalījumā 31.12.2014. (%)

Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu fondu uzraudzības pasākumi

Pārskata gadā tika veikta neklātienas ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu fondu uzraudzība, novērtējot to finansiālo stāvokli, aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

Tika vērtēta ieguldītājiem paredzētās pamatinformācijas atbilstība, kā arī ieguldījumu pārvaldes sabiedrību noteikto ieguldījumu fondu sintētisko rādītāju atbilstība fondu ienesīguma svārstīgumam.

Tāpat pastiprināta uzmanība tika pievērsta ieguldījumu pārvaldes sabiedrību iekšējās kontroles sistēmas un iekšējā audita neklātienes analīzei, kā arī vērtēts sabiedrību būtisko risku izvērtējums, stratēģiskie mērķi, izmaiņas vadības informācijas sistēmā, saņemto ārpakalpojumu risku izvērtējums, kā arī plānotās izmaiņas ieguldījumu pārvaldīšanas jomā.

Tika veikts ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu fondu apjomīgs riska profilu izvērtējums.

Pārskata gadā tika veiktas arī divas ieguldījumu pārvaldes sabiedrību klātienes pārbaudes. Pārbaūžu mērķis bija novērtēt sabiedrību būtiskākās darbības jomas, to atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu, norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām. Īpaša vērība katras pārbaudes laikā tika pievērsta sabiedrības izveidotajai iekšējās kontroles sistēmai un risku pārvaldībai, izvērtējot arī iekšējo normatīvu bāzes atbilstību un pielietojamību. Tāpat pārbaūžu laikā tika izvērtēta sabiedrības darbības caurskatāmība un atbilstība labākās prakses principiem, kā arī klientu interešu ievērošana. Vienlaikus tika veikta arī ieguldījumu fondu turētājbanku darbības pārbaude.

Pārbaūžu laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar sabiedrību vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamajiem uzlabojumiem sabiedrības funkciju sekmīgai nodrošināšanai.

Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienes uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna ieviešanas gaitu un vajadzības gadījumā ierosinot nepieciešamās korekcijas.

Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki un alternatīvo ieguldījumu fondi

Pārskata gadā aktīvu darbību sāka alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki, pārvaldot alternatīvo ieguldījumu fondus. Pārskata gadā tika sāta alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku neklātienes uzraudzības veikšana, novērtējot to pārvaldīšanā esošo alternatīvo ieguldījumu fondu ieguldījumu struktūru, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām. Tika sāta alternatīvo ieguldījumu fondu biznesa modeļa izvērtēšana.

Valsts fondēto pensiju shēma

Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāju darbības rādītāji

Lai arī 2014. gadā iezīmējās ģeopolitisko un makroekonomisko risku pieaugums, pārvaldnieki spēja nodrošināt ļoti labus valsts fondēto pensiju shēmas jeb otrā pensiju līmeņa ieguldījumu plānu darbības rezultātus.

2014. gadā dalībnieku skaits pieauga par 24 303 dalībniekiem, un gada beigās valsts fondēto pensiju shēmas otrajam līmenim bija pievienojušies 1 249 440 dalībnieki, t. sk. 61 % bija pievienojušies obligātā kārtā. Savukārt ieguldījumu plānos uzkrātais pensiju kapitāls 2014. gadā pieauga par 19.5 % un gada beigās jau nedaudz pārsniedza 2 mljrd. eiro. Gada laikā valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāju piedāvāto ieguldījumu plānu skaits samazinājās no 23 līdz 20, jo divi līdzekļu pārvaldītāji veica ieguldījumu plānu ar līdzīgu ieguldījumu stratēģiju apvienošanu, lai optimizētu izmaksas un sasniegtu labākus ienesīguma rādītājus.

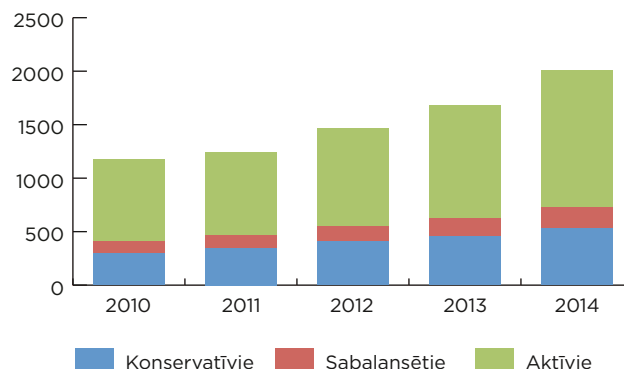
2014. gadā visi ieguldījumu plāni darbojās ar pozitīvu ienesīgumu un konservatīvajiem plāniem, kas galvenokārt fokusējās uz ieguldījumiem parāda vērtspapīros, tas bija no 2.6 % līdz 5.6 %, sabalansētajiem — no 3.2 % līdz 6.4 %, savukārt aktīvajiem, kas nozīmīgu daļu iegulda arī akcijās vai to fondos, no 2.3 % līdz 7.9 %.

2014. gada beigās kopējā ieguldījumu plānu ieguldījumu portfelī lielākais īpatsvars bija parāda vērtspapīriem (48 %) un otrs lielākais īpatsvars bija ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībām (37 %). Lielākā daļa no ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībām fokusējās uz ieguldījumiem akcijās vai to indeksos (56 %). Zemo procentu likmju ietekmē termiņnoguldījumu īpatsvars pakāpeniski turpināja sarukt un gada beigās veidoja vairs tikai 4.6 %.

Latvijā veikto ieguldījumu apmērs, salīdzinot ar 2013. gada beigām, pieauga par 11.7 % un 2014. gada beigās sasniedza 43 % no kopējiem ieguldījumiem jeb 876.2 milj. eiro (t. sk. 547.9 milj. eiro bija ieguldīti valsts emitētajos vai garantētajos vērtspapīros, 40.9 milj. eiro — komercsabiedrību emitētajos parāda vērtspapīros, 2.2 milj. eiro — akcijās, 7.4 milj. eiro — ieguldījumu fondos, 3 milj. eiro — Latvijas riska kapitāla tirgū, bet 274.8 milj. eiro bija izvietoti kredītiestādēs). Savukārt no visiem ārvalstu emitentu vērtspapīriem 96 % veidoja ieguldījumi pārējo EEZ dalībvalstu emitentu vērtspapīros.

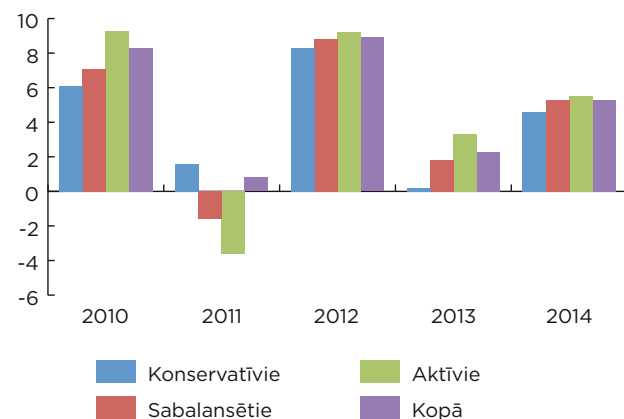
11. attēls.

Otrā līmeņa ieguldījumu plānos uzkrātais pensiju kapitāls ieguldījumu plānu dalījumā (milj. EUR)

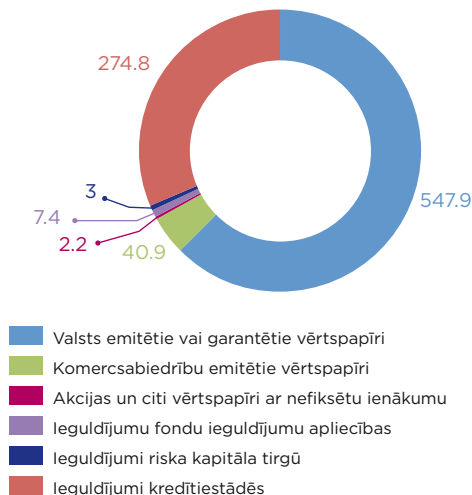
12. attēls.

Ieguldījumu plānu vidējais svērtais (pēc neto aktīviem) gada ienesīgums (%)

13. attēls.

Ieguldījumu plānu ieguldījumi Latvijā 31.12.2014. (milj. EUR)

Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāju un ieguldījumu plānu uzraudzības pasākumi

Pārskata gadā tika veikta neklātienas valsts fondēto pensiju shēmas (turpmāk arī — VFPS) līdzekļu pārvaldītāju uzraudzība, novērtējot to pārvaldīšanā esošo ieguldījumu plānu aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

Pārskata gadā tika veiktas arī divas VFPS līdzekļu pārvaldītāju klātienes pārbaudes. To laikā īpaši tika vērtēta līdzekļu pārvaldītāja iekšējās kontroles sistēma, līdzekļu pārvaldītāja funkciju sadalījuma atbilstība izveidotajai organizatoriskajai struktūrai, vadības lēmumu pieņemšana un izpilde, iekšējo normatīvu bāzes un izveidotās pārskatu sistēmas atbilstība un pielietojums. Īpaša uzmanība tika pievērsta ārpakalpojumu piesaistei un izmantošanai, vērtējot līdzekļu pārvaldītāja ieviestās kontroles sistēmas ārpakalpojumu izvērtēšanai. Tāpat tika izvērtēta līdzekļu turētāja darbība.

Pārbaužu laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar VFPS līdzekļu pārvaldītāja vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamajiem uzlabojumiem funkciju sekmīgai nodrošināšanai. Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienes uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna ieviešanas gaitu un vajadzības gadījumā ierosinot nepieciešamās korekcijas.

Tāpat neklātienes uzraudzības ietvaros pārskata gadā tika vērtēta VFPS līdzekļu pārvaldītāju iesniegtā kritiskās situācijas analīze katra ieguldījumu plāna ieguldījumu portfelim. Tika izvērtēti norādītie riska faktori, izvērtētie scenāriji un paredzētās darbības nelabvēlīgo scenāriju iestāšanās gadījumiem.

Neklātienes uzraudzības ietvaros tika vērtēta arī līdzekļu pārvaldītāju iekšējā audita darbība, pieprasot iesniegt un izvērtējot iekšējo auditu plānus un sagatavotos atzinumus. Tāpat notika tikšanās ar līdzekļu pārvaldītāju vadību, lai sekotu līdzi līdzekļu pārvaldītāju darbības būtiskākajiem notikumiem un biznesa stratēģijas izpildei klātienes pārbaužu starplaikos.

Tika veikts apjomīgs VFPS ieguldījumu plānu riska profila izvērtējums.

Ņemot vērā likumu izmaiņas līdzekļu pārvaldītāju komisiju aprēķina principos, kā arī izmaiņas ieguldījumu ierobežojumos un VFPS dalībnieku informēšanā, tika izstrādāti un 2014. gada 10. decembrī FKTK padomē

apstiprināti FKTK normatīvie noteikumi Nr. 295 „Valsts fondēto pensiju shēmas dalībniekiem paredzētās pamatinformācijas sagatavošanas normatīvie noteikumi”.

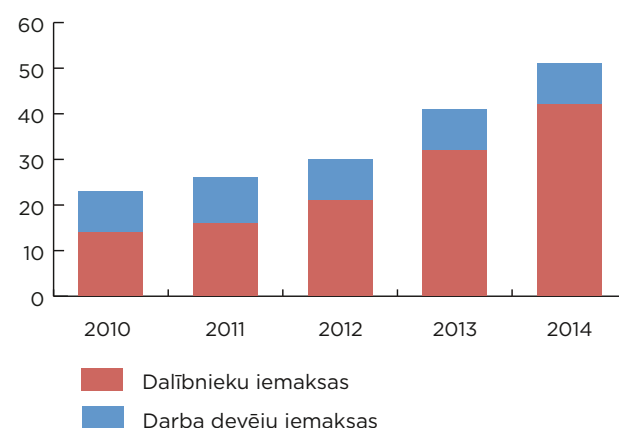
Privātie pensiju fondi un pensiju plāni

Privāto pensiju fondu darbības rādītāji

Privātiem pensiju fondiem 2014. gads bija ļoti veiksmīgs. Tajā iezīmējās tādas tendences kā straujākais dalībnieku skaita pieaugums pēdējo piecu gadu laikā, jauns vēsturiskais maksimums attiecībā uz dalībnieku veiktajām iemaksām gada laikā, kā arī pieaugoši ienesīguma rādītāji.

14. attēls.

Iemaksas trešā līmeņa pensiju plānos (milj. EUR)

2014. gada beigās Latvijā darbojās pieci atklātie pensiju fondi un viens slēgtais pensiju fonds.

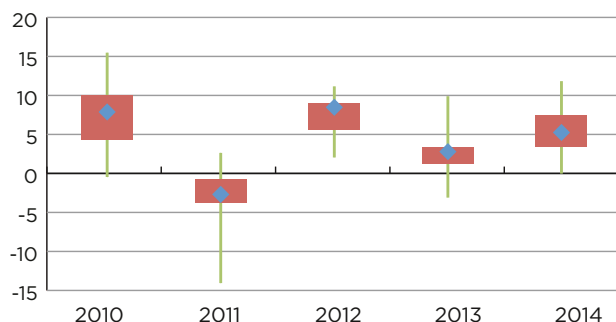
2014. gadā trešā līmeņa pensiju plānos tika iemaksāti 51.6 milj. eiro, t. i., par 25 % vairāk nekā 2013. gadā. Dalībnieku iemaksas gada laikā pieauga gandrīz par trešdaļu, turpretī darba devēju iemaksas saglabājās iepriekšējā gada līmenī. 2014. gada beigās pensiju plānos uzkrātais kapitāls sasniedza 280.8 milj. eiro, gada laikā pieaugot par 19.1 %.

No pensiju plānu kapitāla gada laikā tika izmaksāti 17.4 milj. eiro jeb par trešdaļu vairāk nekā iepriekšējā gadā, tostarp 98 % tika izmaksāti saistībā ar plānu dalībnieku pensijas vecuma iestāšanos.

Vidējais pensiju plānu ienesīgums 2014. gadā bija 5.2 % (2013. gadā — 2.8 %), un individuāliem plāniem tas bija robežās no 0.1 % līdz 11.8 %. Atsevišķiem plāniem ienesīguma kāpumu veicināja arī ievērojamais ASV dolāra vērtības kāpums attiecībā pret eiro.

15. attēls.

Pensiju plānu vidējais svērtais (pēc neto aktīviem) gada ienesīgums (%)

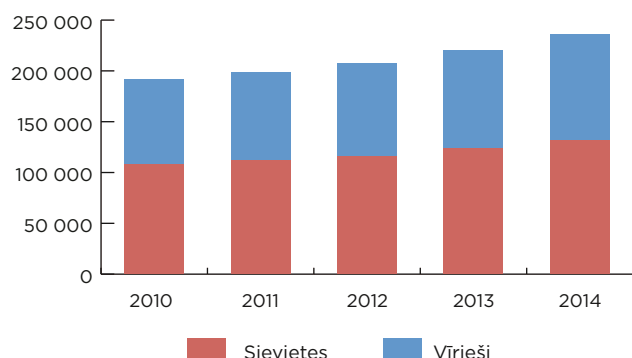
◆ Vidējais svērtais ienesīgums pēc neto aktīviem

Gada beigās gandrīz pusi no pensiju plānu portfeļa veidoja ieguldījumu fondu apliecības (47.4 %), no kurām 52 % fokusējās uz ieguldījumiem akcijās vai to indeksos un 44.5 % — uz ieguldījumiem fiksētā ienākuma instrumentos. Otrs lielākais īpatsvars kopējā portfelī bija ieguldījumiem parāda vērtspapīros un citos vērtspapīros ar fiksētu ienākumu (38.2 %), no kuriem lielākā daļa jeb 71 % bija valsts emitētie vai garantētie vērtspapīri. Arī privāto pensiju fondu portfeļos līdzīgi kā otrā pensiju līmeņa kopējos ieguldījumos saruka termiņnoguldījumu īpatsvars (gada laikā no 9.8 % līdz 3.5 %).

Latvijā veikto ieguldījumu apmērs 2014. gadā pieauga par 17 %, gada beigās sasniedzot 105.5 milj. eiro jeb 37 % no kopējiem ieguldījumiem. Savukārt no visiem ārvalstu emitentu vērtspapīriem 98 % veidoja ieguldījumi pārējo EEZ dalībvalstu emitentu vērtspapīros.

16. attēls.

Trešā līmeņa pensiju plānu dalībnieku skaits

Kopējais privātajiem pensiju plāniem pievienojušos dalībnieku skaits 2014. gadā pieauga par 15.4 tūkst. jeb par 7 %, kas ir straujākais dalībnieku skaita pieaugums

pēdējo piecu gadu laikā, un gada beigās sasniedza 236 087 jeb 24 % no Latvijas ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem.

Privāto pensiju fondu un pensiju plānu uzraudzības pasākumi

Pārskata gadā neklātienēs privāto pensiju fondu (turpmāk arī — pensiju fonds) uzraudzība tika veikta, novērtējot pensiju fondu finansiālo stāvokli, pensiju plānu aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

Pārskata gadā tika veikta arī viena privātā pensiju fonda klātienēs pārbaude ar mērķi novērtēt pensiju fonda darbības, pildot likumā „Par privātajiem pensiju fondiem” noteiktās funkcijas. Pārbaudes laikā īpaša uzmanība tika pievērsta pensiju fonda izveidotās iekšējās kontroles sistēmas atbilstībai un ilgtspējai, kā arī būtisko risku identificēšanai un pārvaldībai. Tika analizēts pensiju fonda funkciju sadalījums un atbilstība izveidotajai organizatoriskajai struktūrai, kā arī pensiju fonda izveidotās informācijas apmaiņas un pārskatu sistēmas spēja nodrošināt pietiekamu un viegli izsekojamu informāciju iekšējiem un ārējiem lietotājiem. Īpaša uzmanība tika pievērsta ārpakalpojumu piesaistei un izmantošanai, vērtējot pensiju fonda ieviestās kontroles sistēmas ārpakalpojumu izvērtēšanai. Tāpat tika izvērtēta līdzekļu pārvaldītāja un līdzekļu turētāja darbība. Pārbaudē FKTK vērtēja arī pensiju fonda piedāvāto produktu riska tendences.

Pārbaudes laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar pensiju fonda vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamajiem uzlabojumiem pensiju fonda funkciju sekmīgai nodrošināšanai. Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienēs uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna ieviešanas gaitu un vajadzības gadījumā ierosinot nepieciešamās korekcijas.

Tāpat neklātienēs uzraudzības ietvaros tika vērtēta pensiju fondu iesniegtā kritiskās situācijas analīze katra pensiju plāna ieguldījumu portfelim. Tika izvērtēti norādītie riska faktori, izvērtētie scenāriji un paredzētās darbības nelabvēlīgo scenāriju iestāšanās gadījumiem.

Neklātienēs uzraudzības ietvaros pārskata gadā tika vērtēta arī privāto pensiju fondu iekšējā audita darbība, vērtējot iekšējo auditu plānus un sagatavotos atzinumus.

Pārskata gadā tika veikta arī viena „noslēpumainā klienta” pārbaude, pielietojot slepenā pircēja metodi, lai pārlicinātos, vai potenciālajiem dalībniekiem tiek atbilstoši izskaidrota informācija, kā noteikts likumā „Par privātajiem pensiju fondiem”.

2014. gadā tika veikts privāto pensiju fondu pensiju plānu apjomīgs riska profila izvērtējums.

Tāpat notika tikšanās ar privāto pensiju fondu vadību, lai sekotu līdzi darbības būtiskākajiem notikumiem un biznesa stratēģijas izpildei klātienēs pārbaūžu starplaikos.

Pārskata gadā notika arī aktīvs darbs pensiju fondu uzraudzības jomā Eiropas līmeņa komitejās. FKTK pārstāvji aktīvi piedalījās Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes darbā pensiju fondu uzraudzības jomā un arī tās Aroda pensiju komitejas darbā, kurā tiek izskatīti aktuālie pensiju fondu uzraudzības jautājumi Eiropas līmenī. FKTK darbinieks arī vadīja Aroda pensiju komitejas SG „Costs and Charges applicable to IORPs” pētījuma izstrādi (https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/EIOPA-BoS-14-266-Final_report_on_costs_and_charges_of_IORPs.pdf). Tāpat arī notika aktīva dalība EAAPI *Task Force on Personal Pensions* un *Review Panel*.

Lai stiprinātu uzraudzības ietvaru, pārskata gadā tika apstiprināti šādi iekšējie normatīvie dokumenti: „Privāto pensiju fondu un ieguldījumu pārvaldes sabiedrību, t. sk. valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāju, klātienēs uzraudzības un pārbaūžu rokasgrāmata” un „Politika savlaicīgu korektīvo pasākumu veikšanai un sankciju piemērošanai privātajiem pensiju fondiem, ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītājiem un turētājbankas funkciju veicējiem”.

Tāpat pārskata gada laikā FKTK pārstāvji piedalījās diskusijās ar OECD pārstāvjiem Latvijas iestāšanās OECD sarunu ietvaros, kā arī piedalījās sagatavošanās darbos Latvijas prezidentūras ES Padomē pasākumu nodrošināšanai.

Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji

Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju darbības rādītāji

No piecām Latvijā strādājošajām ieguldījumu brokeru sabiedrībām 2014. gadā ar peļņu darbojās četras, kopumā nopelnot 3.5 milj. eiro. Ap 95 % no visiem ieguldījumu brokeru sabiedrību ienākumiem veidoja

komisijas naudas ienākumi u.c. līdzīgi ienākumi par klientiem sniegtajiem pakalpojumiem, savukārt būtiskākais izdevumu postenis bija administratīvie izdevumi (64 %).

2014. gadā joprojām divas ieguldījumu brokeru sabiedrības nodarbojās ar klientu finanšu instrumentu turēšanu, ko paredz tām izsniegtās licences ieguldījumu blakuspakalpojumu sniegšanai, savukārt no divām sabiedrībām, kurām ir licences ieguldītāju finanšu instrumentu individuālai pārvaldīšanai, tikai vienai sabiedrībai bija nodoti klientu aktīvi pārvaldīšanā.

Ieguldījumu brokeru sabiedrību turējumā esošo klientu naudas līdzekļu apmērs darījumu ar finanšu instrumentiem veikšanai pārskata gada laikā palielinājās par 27 % un gada beigās sasniedza 6.5 milj. eiro.

Ieguldījumu brokeru sabiedrību kapitāla pietiekamības rādītājs 2014. gada beigās bija 25.5 % (2013. gada beigās — 23.3 %) (minimālā kapitāla pietiekamības prasība — 8 %).

Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju uzraudzības pasākumi

Pārskata gada beigās ieguldījumu pakalpojumus Latvijā bija tiesības sniegt piecām Latvijā licencētām ieguldījumu brokeru sabiedrībām (2014. gadā tika izsniegta viena jauna licence), 17 Latvijā reģistrētām bankām, kuras ir saņēmušas attiecīgu atļauju, un 11 Latvijā reģistrētām ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, kam ir atbilstoša licence. Tāpat ieguldījumu pakalpojumus bija tiesīgas sniegt divas ārvalstu ieguldījumu brokeru sabiedrību filiāles, sešas ārvalstu banku filiāles, kā arī vairāk nekā 1 600 ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji no EEZ valstīm atbilstoši pakalpojumu sniegšanas brīvības principam.

2014. gadā ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā tika veiktas četras pārbaudes bankās (trīs plānveida un viena mērķa pārbaude) un viena plānveida pārbaude ieguldījumu brokeru sabiedrībā. Mērķa pārbaudes pamatā tika veiktas, reaģējot uz klientu iesniegtajām sūdzībām vai reaģējot uz cita veida informāciju par iespējamām neatbilstībām ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju darbībā, kā arī ar mērķi pārbaudīt FKTK uzlikto pienākumu izpildi. Veicot pārbaudes, FKTK vērtēja ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām, piemēram, klienta statusa piešķiršanas procesu, informācijas atklāšanu klientiem par finanšu instrumentiem un ar tiem saistītajiem riskiem, labākā rezultāta nodrošināšanu klientam, ieguldījumu pakalpojuma atbilstības un piemērotības

klienta zināšanām, pieredzei, ieguldījumu mērķim un spējai finansiāli uzņemt attiecīgu risku noteikšanu. Tāpat FKTK vērtēja ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju iekšējo procesu un dokumentu aktualitāti un atbilstību tiesību aktu prasībām.

Pilnveidojot finanšu pakalpojumu sniedzēju uzraudzības principus un rūpējoties par klientu interešu aizsardzību, FKTK 2014. gadā kopumā veica arī trīs „noslēpumainā klienta” vizītes, lai pārliecinātos, kā finanšu un kapitāla tirgus dalībnieki ievēro normatīvo aktu prasības ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā. Šo pārbaudu mērķis bija novērtēt, kā un kāda informācija klientiem tiek sniegta par ieguldījumiem finanšu instrumentos, t. sk. par riskiem un izmaksām, kā arī novērtēt pārrobežu pakalpojumu sniegšanas kvalitāti.

2014. gada laikā FKTK izskatīja 11 klientu sūdzības par tiem sniegtiem ieguldījumu pakalpojumiem un sagatavoja atzinumus par tirgus dalībnieku rīcības atbilstību tiesību aktu prasībām.

FKTK turpināja iesākto tradīciju un pēc Latvijas Komercbanku asociācijas ielūguma rīkoja semināru par iekšējo auditu ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā. 2014. gadā FKTK arī organizēja publisko konsultāciju par vadlīnijām par atsevišķu Finanšu instrumentu tirgus likuma (turpmāk arī — FITL) normu, kas regulē ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu, piemērošanu.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Īstenojot ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju darbības uzraudzību, par 2014. gadā veiktajās pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem un trūkumiem ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā ar diviem finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem tika noslēgti administratīvie līgumi, saskaņā ar kuriem attiecīgie tirgus dalībnieki apņēmas noteiktā laikā novērst konstatētos pārkāpumus un trūkumus, kā arī samaksāt administratīvā līguma sodu kopā 65 000 eiro apmērā.

Vēl diviem finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem FKTK piemēroja cita veida korektīvos pasākumus, tādējādi nodrošinot, ka trūkumi tiek novērsti.

Finanšu instrumentu tirgus

Regulētajā tirgū iekļauto finanšu instrumentu emitentu darbība un uzraudzības pasākumi

Pārskata gada beigās Latvijā darbojās viens regulētais tirgus AS „NASDAQ OMX Riga” (turpmāk arī — Birža).

2014. gadā no Biržas tika izslēgtas AS „Latvijas zoovetapgāde” akcijas, un gada beigās tajā bija iekļautas 29 emitentu akcijas. Parāda vērtspapīru sarakstā 2014. gadā tika iekļautas piecu jaunu emitentu obligācijas un 12 emitentu kopskaitā 52 dažādu parāda vērtspapīru emisijas — 19 no tiem Latvijas valsts parāda vērtspapīri un 33 korporatīvie parāda vērtspapīri.

FKTK pastāvīgi kontrolēja, vai emitenti savlaicīgi un atbilstoši Finanšu instrumentu tirgus likuma prasībām atklāj nepieciešamo informāciju. 2014. gadā, konstatējot pārkāpumus un izvērtējot pārkāpumu būtību, astoņos gadījumos FKTK pieprasīja emitentiem veikt pasākumus, lai turpmāk trūkumi obligātās informācijas atklāšanā tiktu novērsti, un pieņēma lēmumus sešās administratīvajās lietās par pārkāpumiem obligātās informācijas atklāšanā. Attiecīgi tika izdoti administratīvie akti — divos gadījumos izsakot emitentam brīdinājumu, divos gadījumos piemērojot soda naudu 3 550 eiro un 4 000 eiro apmērā, vienā gadījumā konstatējot, ka emitenta finanšu pārskats neatbilst FITL prasībām, un vienā gadījumā par ilgstošiem FITL pārkāpumiem FKTK pieņēma lēmumu par emitenta akciju izslēgšanu no Biržas.

Lai sekmētu dažādu emitentu akcionāriem būtisku tiesību aktu prasību ievērošanu, FKTK 2014. gadā emitentiem nosūtīja vairākas tiesību aktus skaidrojošas vēstules, kā arī sadarbībā ar Tieslietu ministriju un AS „Latvijas Centrālais depozitārijs” izstrādāja ieteikumus pamatkapitāla denominācijai no latiem eiro valūtā akciju sabiedrībām, kuru akcijas ir iekļautas regulētajā tirgū.

2014. gadā FKTK arī pabeidza pārbaudes divās administratīvajās lietās par personu saskaņotu rīcību un pienākumu izteikt obligāto akciju atpirkšanas piedāvājumu. Vienā administratīvajā lietā FKTK piemēroja soda naudu divām personām — katrai 14 200 eiro apmērā. Arī otrajā administratīvajā lietā FKTK piemēroja soda naudu divām personām attiecīgi 14 200 eiro un 10 650 eiro apmērā, kā arī uzlika pienākumu izteikt obligāto akciju atpirkšanas piedāvājumu citiem akcionāriem.

Finanšu instrumentu tirdzniecība

Latvijas regulētajā tirgū AS „NASDAQ OMX Riga” 2014. gadā bija vērojams akciju tirdzniecības aktivitātes kritums. Kopējais darījumu skaits akciju tirgū 2014. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu, samazinājās par 19 %, tirgots akciju skaits samazinājās par 47 %, savukārt kopējais apgrozījums akciju tirgū 2014. gadā bija 17,2 milj. eiro, kas bija par 20,3 % mazāks nekā 2013. gadā. Arī AS „NASDAQ OMX Riga” akciju tirgus kapitalizācija 2014. gada beigās, salīdzinot ar 2013. gada beigām, bija samazinājusies par 9 % un bija 860 milj. eiro.

Savukārt Baltijas alternatīvajā tirgū *First North* 2014. gadā tika tirgotas tikai viena uzņēmuma akcijas un tirdzniecības aktivitāte bija ļoti zema — kopējais apgrozījums 2014. gadā veidoja 20,3 tūkst. eiro.

Lai sekmētu stabilu finanšu instrumentu tirgus darbību, FKTK pastāvīgi veica finanšu instrumentu tirdzniecības uzraudzību, sekojot līdzi un analizējot Biržā, kā arī alternatīvajā tirgū iesniegtos uzdevumus un veiktos darījumus, lai identificētu un novērstu tirgus manipulācijas un iekšējās informācijas izmantošanu darījumos ar finanšu instrumentiem. Gadījumos, kad tika saskatītas tirgus manipulāciju vai iekšējās informācijas izmantošanas pazīmes, tika veiktas padziļinātas pārbaudes. Četros gadījumos FKTK brīdināja ieguldītājus un pieprasīja pārtraukt rīcību, kas var maldināt citus ieguldītājus par akciju cenu, pieprasījumu un piedāvājumu.

Pārbaudot, vai iekšējās informācijas turētāju sarakstā iekļautās personas ir izpildījušas FITL prasību par paziņojuma sniegšanu FKTK par veiktajiem darījumiem, kā arī vai personas atbilstoši FITL ir paziņojušas par nozīmīgas līdzdalības iegūšanu vai zaudēšanu, FKTK 2014. gadā pieņēma lēmumu piecās administratīvajās lietās — četros gadījumos personām tika izteikts brīdinājums un vienā gadījumā piemērota soda nauda 500 eiro apmērā. Citos gadījumos, kad tika konstatēti nebūtiski trūkumi vai neprecizitātes, FKTK administratīvos procesus nesāka, bet aizrādīja personām, lai turpmāk trūkumi netiktu pieļauti.

Finanšu pakalpojumu un informācijas sistēmu drošība

2014. gadā FKTK veica astoņus informācijas sistēmu drošības klātienes auditus, kā arī sešas pārbaudes, kas saistītas ar maksājumu iestāžu uzraudzību.

Kopumā pārskata gadā pastiprināta uzmanība tika veltīta drošai attālināto pakalpojumu izmantošanai un lietotāju ar paplašinātām tiesībām darbību kontroles nodrošināšanai.

Veiktie grozījumi informācijas sistēmu drošības normatīvajos noteikumos arī bija vērsti uz pakāpenisku drošības līmeņa paaugstināšanu attālināto pakalpojumu autentifikācijai, monitoringam un interneta maksājumu drošībai.

2015. gadā FKTK plāno apstiprināt Eiropas Banku iestādes apstiprinātās pamatnostādnes interneta maksājumu drošībai.

FKTK pārskata gadā uzturēja ciešu sadarbību ar informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūciju CERT.LV, veicot kopīgas krīzes komunikācijas mācības kiberuzbrukuma gadījumā.

2014. gadā FKTK veica sagatavošanās darbus dalībai vienotajā uzraudzības mehānismā arī attiecībā uz banku informācijas sistēmu drošības uzraudzību.

Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršana

2014. gads bija īpašs, galvenokārt ģeopolitisku iemeslu dēļ, kuri bija pamatā ASV kompetento iestāžu un ES noteikto finanšu sankciju ieviešanai pret Krievijas un Ukrainas amatpersonām. FKTK kā atbildīgā iestāde par minēto sankciju īstenošanu Latvijā gada pirmā ceturkšņa izskaņā saskārās ar neviendabīgu sankciju piemērošanas režīmu īpatnībām starp abiem kontinentiem.

Paralēli turpinājās atjaunotā starptautiskā standarta noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā (Nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizēšanas apkarošanas finanšu darba grupas (turpmāk — FATF) 40 rekomendāciju) ieviešana, veicot pasākumus, kas vērsti uz tālāku uz risku balstītas pieejas īstenošanu finanšu sektorā.

Lai izvērtētu finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbības atbilstību Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasībām, FKTK 2014. gadā veica astoņas klātienes pārbaudes bankās, trīs pārbaudes, kas saistītas ar maksājumu iestāžu, un vienu pārbaudi, kas saistīta ar ieguldījumu brokeru sabiedrību uzraudzību. FKTK 2014. gadā veica 20 neklātienes pārbaudes (tajā skaitā arī iesniegto procedūru izvērtēšanu) kredītiestādēs un 45 neklātienes pārbaudes (tostarp procedūru

izvērtēšanu) finanšu iestādēs, no kurām piecas pārbaudes bija saistītas ar elektroniskās naudas iestāžu, 20 pārbaudes — ar maksājumu iestāžu, divas — ar ieguldījumu brokeru sabiedrību, piecas — ar ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju, piecas — ar krājaizdevu sabiedrību, septiņas — ar apdrošināšanas starpnieku, kas sniedz dzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, un viena ar alternatīvo ieguldījumu fondu uzraudzību.

Veicot pārbaudes, FKTK 2014. gadā turpināja galvenokārt pievērst uzmanību pārbaudāmās iestādes izveidotās iekšējās kontroles sistēmas darbības efektivitātes novērtēšanai, jo tā uzskatāma par vienu no galvenajiem priekšnosacījumiem ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju saistīto risku novēršanai un spēkā esošu normatīvo aktu prasību izpildei.

Veikto pārbažu laikā tika konstatēti vairāki gadījumi, kad kredītiestādes un finanšu iestādes nav ievērojušas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasības. Lemjot par piemērojamo sodu, šādos gadījumos FKTK ņem vērā gan pārkāpuma raksturu, gan tā būtiskumu. Līdz ar to FKTK vienu reizi kredītiestādei un vienu reizi maksājumu iestādei piemēroja soda naudu par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasību neievērošanu, vienai maksājumu iestādei apturēja maksājumu pakalpojumu sniegšanas tiesības, kā arī vienai maksājumu iestādei anulēja ierakstu maksājumu iestāžu reģistrā. Savukārt vienā gadījumā, ņemot vērā pārkāpumu raksturu un ievērojot samērīguma principu, kredītiestādei par pārkāpumu netika piemērota sankcija, bet gan izteikts brīdinājums par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasību neievērošanu.

Atbilstoši iepriekš pieņemtajiem FKTK lēmumiem vienā kredītiestādē tika nomainīts atbildīgais valdes loceklis, nododot viņam uzticēto pienākumu veikšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā citam valdes loceklim.

Informācijas apmaiņas nolūkā uzraudzības vajadzībām saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu FKTK 2014. gada laikā no ārvalstu finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūcijām saņēma astoņus informācijas pieprasījumus, no kuriem trīs tika saņemti no Krievijas, četri no ASV un viens no Vācijas. Savukārt FKTK nosūtīja vienu informācijas pieprasījumu Krievijas uzraudzības institūcijai.

FKTK 2014. gadā atbilstoši savai kompetencei, ievērojot Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komitejas *Moneyval* ieteikumus un FATF rekomendācijas, sagatavoja un Latvijas Republikas Saeima apstiprināja būtiskus grozījumus Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā (spēkā no 2014. gada 16. septembra). Grozījumi ietver precizētu politiski nozīmīgas personas definīciju, papildinātu likuma subjektu loku (krājaizdevu sabiedrības, pārapdrošinātāji un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki), kā arī precizētu regulējumu attiecībā uz patiesā labuma guvēja noskaidrošanu, nodalot informācijas iegūšanu no informācijas pārbaudes, un precizētu regulējumu attiecībā uz klientu neklātienas identifikāciju, paredzot, ka papildu pasākumi veicami, ievērojot uz risku balstītu pieeju.

Papildus FKTK 2014. gadā izstrādāja arī virkni metodisko materiālu kredītiestādēm noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā, kuri precizē veicamos pasākumus klientu līdzekļu un labklājības izcelsmes noteikšanai un klientu neklātienas identifikācijai, kā arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska mazināšanai korespondentattiecību jomā.

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jautājumos 2014. gadā FKTK pārstāvji turpināja piedalīties Eiropas Komisijas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas komitejas darbā, kā arī triju ES uzraudzības iestāžu (Eiropas Banku iestādes, Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes, Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes) apvienotās komitejas apakškomitejā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jautājumos (*Anti Money Laundering Committee*). 2014. gadā FKTK pārstāvji piedalījās Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komitejas *Moneyval* darbā.

Saskaņā ar neparastu un aizdomīgu finanšu darījumu reģistru 2014. gadā FKTK nosūtīja Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam četrus ziņojumus.

LICENCĒŠANA

2014. gadā bija vērojamas nebūtiskas izmaiņas visos finanšu tirgus segmentos, izņemot alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldi, kur, ņemot vērā 2013. gadā spēkā stājušos Alternatīvo ieguldījumu fondu un to pārvaldnieku likumu, tirgus dalībnieki veica savas pamatdarbības nodrošināšanu atbilstoši likumam, tādējādi reģistrējoties vai saņemot licenci FKTK.

Izmaiņas banku skaitā ietekmēja FKTK 2013. gada lēmumi, kad pēc tirgus dalībnieku lūguma no 2014. gada 1. janvāra tika anulētas AS „UniCredit Bank” un VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” licences. Atteikšanos no licences paredzēja AS „UniCredit Bank” akcionāru stratēģija, un, pārtraucot kredītiestādes darbību, uzņēmums ir koncentrējies uz līzinga pakalpojumu sniegšanu, apvienojoties ar SIA „UniCredit Leasing”. Savukārt VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” tika reorganizēta par attīstības finanšu institūciju.

2014. gada sākumā Latvijā sāka darboties *Nordea Bank AB* (Zviedrija) Latvijas filiāle, tādējādi tika īstenots *Nordea grupas* lēmums, kas paredz, ka Latvijā to turpmāk pārstāvēs Zviedrijas *Nordea Bank AB*. Šī lēmuma pamatā ir mērķis izveidot iespējami vienkāršu un centralizētu *Nordea grupas* struktūru. FKTK 2014. gada martā nolēma atļaut *Nordea Bank Finland Plc* (Somija) Latvijas filiāles nodošanu *Nordea Bank AB* (Zviedrija) Latvijas filiāles īpašumā. *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāli paredzēts likvidēt 2015. gadā.

Tādējādi 2014. gadā Latvijā darbu turpināja 17 bankas un deviņas dalībvalstu banku filiāles.

2014. gads banku uzraudzības jomā, arī licencēšanā, pagāja vienotā uzraudzības mehānisma zīmē, kas nozīmē, ka ECB pārņēma no dalībvalstu banku uzraudzības iestādēm tādu lēmumu pieņemšanu kā licences izsniegšana jaunai kredītiestādei, licences anulēšana kredītiestādei, būtiskas līdzdalības atļaujas sniegšana, lēmuma pieņemšana par nozīmīgo kredītiestāžu filiāļu atvēršanu citās dalībvalstīs un šo nozīmīgo kredītiestāžu amatpersonu apstiprināšanu amatā. Šajā procesā aizvien aktīvi darbojas arī FKTK, kas joprojām ir atbildīgā par iesniegto dokumentu izskatīšanu un lēmumprojekta sagatavošanu, kas vēlāk tiek iesniegts ECB galīgā lēmuma pieņemšanai. No vienotā uzraudzības mehānisma darbības sākuma

dienas — 2014. gada 4. novembra — ECB ir pieņēmusi vienu lēmumu amatpersonu apstiprināšanai amatā, ko tai iesniegusi FKTK.

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību skaits 2014. gada laikā samazinājās par trim un licences anulēšanas lēmuma pamatā bija normatīvo aktu pārkāpumi sabiedrībās.

Salīdzinoši mierīgs 2014. gads bija apdrošināšanas, maksājumu iestāžu, ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu brokeru sabiedrību jomā, kur bija vērojamas nelielas dalībnieku skaita izmaiņas.

Nozīmīgs jaunu tirgus dalībnieku skaits FKTK tika reģistrēts un licencēts alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku segmentā — kopumā trīs licencēti un septiņi reģistrēti pārvaldnieki, no kuriem viens reģistrētais nomainīja savu statusu uz licencētā pārvaldnieka statusu.

2014. gadā notikušās izmaiņas licencēto tirgus dalībnieku skaitā apkopotas 1. tabulā.

FKTK DARBĪBA 2014. GADĀ

1. tabula.

2014. gadā notikušās izmaiņas licencēto tirgus dalībnieku skaitā

	2014. GADA SĀKUMS	2014. GADA BEIGAS	2014. GADĀ JAUNI TIRGUS DALĪBNIEKI
Bankas	19	17 (-2)	-2 ³
ES dalībvalstu banku filiāles	9	9	0
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	35	32 (-3)	0 ⁴
Banku pakalpojumu sniedzēji no EEZ	301	309 (-4 sabiedrības)	+12
Apdrošināšanas sabiedrības	7	7	0
ES dalībvalstu apdrošinātāju filiāles	13	14	+1 ⁵
Apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēji no EEZ	491	501 (-10 sabiedrības)	+20
Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības	12	12	0 ⁶
Ieguldījumu pārvaldes pakalpojumu sniedzēji no EEZ	22	23	+1
Ieguldījumu brokeru sabiedrības	4	5	+1 ⁷
ES dalībvalstu ieguldījumu brokeru sabiedrību filiāles	1	2	+1 ⁸
Ieguldījumu brokeru pakalpojumu sniedzēji no EEZ	1808	1828 (-121 sabiedrība)	+141
Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju piesaistītie aģenti no EEZ	19	23 (-1)	+5
Privātie pensiju fondi	7	6	-1 ⁹
Apdrošināšanas brokeru sabiedrības	88	88 (-4 sabiedrības)	+4 ¹⁰

3 Bankas. Saistībā ar AS „UniCredit Bank” FKTK 12.12.2013. pieņēma lēmumu anulēt tai licenci kredītiestādes darbībai ar 01.01.2014. un saistībā ar VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” FKTK 19.12.2013. pieņēma lēmumu anulēt tai licenci kredītiestādes darbībai ar 01.01.2014.

4 Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības. Vecumnieku Kooperatīvajai krājaizdevu sabiedrībai licence anulēta saskaņā ar FKTK padomes 02.07.2014. lēmumu. Latvijas Lauksaimniecības kameras kooperatīvajai krājaizdevu sabiedrībai „KRĀJKASE” licence anulēta saskaņā ar FKTK padomes 19.06.2014. lēmumu. Metalurgu kooperatīvajai krājaizdevu sabiedrībai licence anulēta saskaņā ar FKTK 05.03.2014. lēmumu. Liepājas tiesa 27.03.2014. pasludinājusi sabiedrības maksātnespējas procesu.

5 ES dalībvalstu apdrošinātāju filiāles. FKTK 27.01.2014. saņēma Zviedrijas apdrošinātāju uzraudzības iestādes 23.01.2014. vēstuli Nr. FI Dnr 13-14706 par *If P&C Insurance Ltd (Publ)* vēlmi atvērt filiāli Latvijā. *If P&C Insurance Ltd (Publ)* Latvijas filiāle 27.03.2014. ir reģistrēta Komercreģistrā ar Nr. 40103774146.

6 Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības. FKTK 12.03.2014. anulēja licenci IPS „GE Money Asset Management”, savukārt 17.04.2014. izsniedza licenci akciju sabiedrībai „Rietumu Asset Management” ieguldījumu pārvaldes sabiedrība.

7 Ieguldījumu brokeru sabiedrības. FKTK 12.02.2014. izsniedza licenci akciju sabiedrībai „Amenda Wealth Management”.

8 ES dalībvalstu ieguldījumu brokeru sabiedrību filiāles. 03.04.2014. savu darbību Latvijā sāka *MeritCapital Ltd* Latvijas filiāle.

9 Privātie pensiju fondi. 13.08.2014. tika anulēta licence akciju sabiedrībai „GE Money atklātais pensiju fonds”.

10 Apdrošināšanas brokeri. 2014. gadā apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas starpnieku reģistrā reģistrētas šādas apdrošināšanas brokeru sabiedrības: SIA „PrivatBrokers” — 11.03.2014.; SIA „Savour” — 11.03.2014.; SIA „Skandi Apdrošināšanas Brokeri” — 19.06.2014.; SIA „Ziemeļu Apdrošināšanas Brokeri” — 10.09.2014.

FKTK DARBĪBA 2014. GADĀ

	2014. GADA SĀKUMS	2014. GADA BEIGAS	2014. GADĀ JAUNI TIRGUS DALĪBNIEKI
Apdrošināšanas aģenti	533	544 (-116)	+127
Maksājumu pakalpojumu sniedzēji no EEZ	189	234 (-1 sabiedrība)	+46
Maksājumu iestādes (reģistrētās)	36	34 (tai skaitā 2 maksājumu pakalpojumu sniegšana apturēta) (5 anulēti ieraksti reģistrā)	+5 ¹¹
Elektroniskās naudas iestādes (reģistrētās)	14	12 (1 anulēts ieraksts reģistrā)	+1 ¹²
Elektroniskās naudas iestādes (licencētās)	0	2	+2 ¹²
Elektroniskās naudas iestādes no EEZ	40	50	+10
Licencēti alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki	0	3	+3 ¹³
Reģistrēti alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki	0	6 (-1)	-1 ¹⁴

11 Maksājumu iestādes. 2014. gadā reģistrētas šādas maksājumu iestādes: SIA „AlfaPay” — 05.03.2014.; SIA „WoT” — 05.03.2014.; SIA „PAYTECH” — 29.04.2014.; SIA „Sollo LV” — 13.06.2014.; SIA „Digital Retail” — 13.08.2014. FKTK anulēja ierakstus maksājumu iestāžu reģistrā šādām maksājumu iestādēm: SIA „Nextpay” — 23.01.2014.; SIA „ONLINE SERVICES” — 12.02.2014.; SIA „Post Service” — 12.03.2014.; SIA „DNOVO” — 21.05.2014.; AS „Preses Apvienība” — 09.07.2014. Maksājumu pakalpojumu sniegšana apturēta: SIA „RFM TRANSFER LATVIA” — 21.02.2014. plkst. 00.00; SIA „DIXIPAY” — 30.08.2014. plkst. 00.00.

12 Elektroniskās naudas iestādes. 2014. gadā izsniegtas licences šādu elektroniskās naudas iestāžu darbībai: SIA „Transact Pro” — 20.06.2014.; SIA „QIWI Wallet Europe” — 12.11.2014. FKTK 02.07.2014. reģistrēja elektroniskās naudas iestādi SIA „QR Pay”, kas sākotnēji 11.09.2013. bija reģistrēta maksājumu iestāžu reģistrā. FKTK 20.08.2014. anulēja ierakstu e-naudas iestāžu reģistrā par SIA „Money Group”.

13 Licencēti alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki. 10.01.2014. tika izsniegta licence alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieka darbībai „CBL Asset Management” ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrībai. 19.11.2014. tika izsniegta licence alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieka darbībai IPAS „Finasta Asset Management”. 15.10.2014. tika izsniegta licence alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieka darbībai *Hipo Fondi aktīvu pārvalde, IPS AS*.

14 Reģistrētie alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki. 12.03.2014. *Hipo Fondi aktīvu pārvalde, IPS AS* tika reģistrēta kā alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks (reģistrācija tika anulēta 15.10.2014., iegūstot licencēta alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieka statusu). 09.04.2014. *SIA EuVECA Livonia Partners* tika reģistrēta kā alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks. 13.08.2014. *SIA BaltCap AIFP* tika reģistrēta kā alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks. 20.08.2014. *SIA AIFP Imprimatur Capital Fund Management* tika reģistrēta kā alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks. 27.08.2014. *SIA „ZGI CAPITAL”* tika reģistrēta kā alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks. 24.09.2014. *SIA „FlyCap AIFP”* tika reģistrēta kā alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks. 08.10.2014. *SIA Expansion Capital AIFP* tika reģistrēta kā alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks.

NORMATĪVO AKTU IZSTRĀDE

Nacionālā likumdošana

FKTK 2014. gadā turpināja pilnveidot finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbības regulējumu. Pamatojoties uz ES institūciju vadlīnijām, labāko starptautisko praksi un ņemot vērā Latvijas finanšu sektora specifiku, tika izstrādāti un apstiprināti grozījumi vairākos FKTK normatīvajos noteikumos. Būtiskākās izmaiņas ir šādos normatīvajos aktos:

„Normatīvie noteikumi par maksimāli sadalāmās summas aprēķināšanas kārtību”, kas nodrošina Direktīvas 2013/36/ES¹⁵ prasību ieviešanu Latvijas Republikas normatīvajos aktos un nosaka maksimāli sadalāmās summas (peļņas) apmēra aprēķina kārtību, t. i., summas apmēru, ko iestāde, kas neievēro kopējo kapitāla rezervju prasību, kas noteikta saskaņā ar Kredītiestāžu likuma prasībām, drīkst sadalīt.

Grozījumi „Kredītriska pārvaldīšanas normatīvajos noteikumos” nosaka, ka iestāde kredītrisku vērtēšanā mehāniski nepaļaujas uz ārējo kredītu novērtējuma institūciju (reitingu aģentūru) sniegtajiem kredītreitingiem, kā arī neizmanto tos kā vienīgo kredītriska novērtēšanas kritēriju, bet ņem vērā visu pieejamo ārējo un iekšējo informāciju attiecībā uz kredītrisku. Papildus tiek uzsvērtā prasība ievērot diversifikācijas principu, veidojot kredītportfeli.

Grozījumi „Licenču kredītiestādes un krājaizdevu sabiedrības darbības veikšanai izsniegšanas, atsevišķu kredītiestāžu un krājaizdevu sabiedrību darbību reglametnējošo atļauju saņemšanas, dokumentu saskaņošanas un informācijas sniegšanas normatīvajos noteikumos” nosaka kārtību, kādā kredītiestādes paziņo FKTK par nodomu izmaksāt dividendes (arī ārkārtas dividendes), kā arī precizē atļaujas izsniegšanas kārtību dividenžu (arī ārkārtas dividenžu) izmaksai, ja zvērīnāta revidenta ziņojumā ir piezīmes.

„Neliela apjoma maksājumu sistēmu reģistrēšanas noteikumi” izstrādāti, ņemot vērā grozījumus Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā, kas deleģē FKTK neliela apjoma maksājumu sistēmu uzraudzību. Tā kā līdz šim neliela apjoma

maksājumu sistēmas netika reģistrētas FKTK reģistrā, minētie noteikumi paredz kārtību, kādā turpmāk notiks jauno tirgus dalībnieku reģistrācija un ieraksta anulēšana, kā arī kādā veidā sistēmas operatoram būs jāinformē FKTK par izmaiņām iesniegtajos dokumentos un informācijā.

Grozījumi „Licenču maksājumu iestādes un elektroniskās naudas iestādes darbībai izsniegšanas, maksājumu iestādes un elektroniskās naudas iestādes reģistrācijas, iesniedzamo dokumentu un informācijas sniegšanas normatīvajos noteikumos” precīzāk nosaka, kādi dokumenti ir iesniedzami licencētām iestādēm un iestādēm, kurām nav jāsaņem licence atbilstoši Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma 5. un 5.¹ panta prasībām, t. sk. precīzē, kāda informācija norādāma iestādes komercdarbības plānā, kādas procedūras iesniedzamas, lai nodrošinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izveidi un efektīvu darbību, kāda informācija iesniedzama par iestādes amatpersonām u. c.

„Maksājumu iestādes un elektroniskās naudas iestādes darbību regulējošo prasību un pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi” tika izstrādāti, ņemot vērā grozījumus Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā, un nosaka jaunu kapitāla pietiekamības aprēķina kārtību. Noteikumi precīzē, ka pašu kapitāla aprēķins jāveic saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 prasībām un kapitāla pietiekamības rādītājs jāaprēķina, ņemot vērā grozījumus Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā, kā rezultātā minētā aprēķina vajadzībām izveidots 3. pielikums, kas ir saistošs gan maksājumu iestādēm, gan elektroniskās naudas iestādēm. Tāpat pilnveidots pielikumos atklājamās informācijas saturs.

Maksātspēja II

Likumprojekts „Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likums” tika izstrādāts, lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (*Maksātspēja II*) Latvijas tiesību aktos. Likumprojekts maina pašreiz spēkā esošo maksātspējas un uzraudzības

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK.

režīmu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sektorā, nosaka jaunu kapitāla prasības aprēķinu, pamatojoties uz risku novērtēšanu, kā arī pārņem tās pašreiz spēkā esošā Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likuma un Pārapdrošināšanas likuma prasības, kas saglabā aktualitāti.

Pašlaik Latvijā saskaņā ar spēkā esošajām ES direktīvām apdrošināšanas sektorā maksātspējas un uzraudzības prasības nosaka *Maksātspēja I* režīms. Spēkā esošais regulējums nosaka kapitāla prasības aprēķinu, pamatojoties uz prēmiju vai atlīdzību apmēru. Tādējādi kapitāla prasības noteikšanā netiek ņemti vērā visi riski, piemēram, tirgus risks, kredītrisks un operacionālais risks, kuriem tiek pakļauts apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs. Ieviešot jauno maksātspējas un uzraudzības režīmu *Maksātspēja II*, būtiski uzlabosies polišu īpašnieku interešu aizsardzība.

Likumprojekta prasības stāsies spēkā pakāpeniski, pilna prasību piemērošana paredzēta no 2016. gada 1. janvāra.

Grozījumi Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā tika izstrādāti, ņemot vērā līdzšinējo maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas iestāžu praktisko darbību, kā arī uzraudzības procesā konstatētās nepilnības. Grozījumi tika veikti, lai pilnveidotu un uzlabotu uzraudzības prasības, kā arī iestrādātu prasības par pašu kapitāla aprēķināšanu, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/64/EK.

Grozījumi tika izstrādāti ar mērķi uzlabot iestāžu uzraudzības procesu un samazināt to darbības riskus, tika pilnveidotas uzraudzības prasības un pazemināts veikto maksājumu, kā arī apgrozībā esošās naudas apmērs iestādēm, pēc kura pārsniegšanas tām būtu jāsaņem FKTK licence. Papildus tika veikti vairāki tehniski grozījumi.

Vienlaikus tika paplašināts to personu loks, kas ir tiesīgas sniegt maksājumu pakalpojumus, iekļaujot tajā krājaizdevu sabiedrības un tādējādi nodrošinot, ka arī kredītiestādes, kas ir tiesīgas sniegt maksājumu pakalpojumus, tiek pieskaitītas maksājumu pakalpojumu sniedzējiem likuma izpratnē. Tika veikta pašu kapitāla prasības aprēķina maiņa, pamatojoties uz Direktīvas 2007/64/EK 8. pantā minēto B metodi, tādējādi pilnveidojot licencēto maksājumu iestāžu uzraudzību un nodrošinot samērīgas prasības nepieciešamajam pašu kapitāla apmēram, ņemot vērā maksājumu iestādes faktiski sniegto maksājumu pakalpojumu apmēru un veidu.

Tika veikti grozījumi saistībā ar iestādes sākotnējo kapitālu un pašu kapitālu un tā aprēķināšanas kārtību, lai nodrošinātu Regulas Nr. 575/2013 nosacījumu izpildi.

Ņemot vērā to, ka FKTK ir noteikta par kompetento iestādi, kura uzrauga neliela apjoma maksājumu sistēmas un to darbības atbilstību Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai Nr. 260/2012, grozījumi paredz neliela apjoma maksājumu sistēmu reģistrēšanas kārtību. Papildus grozījumi paredz, ka FKTK ir tiesīga pieprasīt nepieciešamo informāciju un veikt pārbaudes maksājumu sistēmās, kā arī noteikta to uzraudzības maksa.

2014. gadā tika sākts darbs pie jaunā **Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un neregulējuma likuma** ieviešanas, kas paredz grozījumus arī:

- Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumā, papildinot FKTK funkciju uzskaitījumu un paredzot, ka FKTK veic arī Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un neregulējuma likumā noteikto;
- Kredītiestāžu likumā, galvenokārt paredzot labojumus saistībā ar Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un neregulējuma likumā noteikto, piemēram, attiecībā uz FKTK ieceltu pilnvarnieku; likumā tiek ietverta jauna kreditoru prasījumu grupa, kurai veicamas noteikta apmēra izmaksas kredītiestādes likvidācijas vai maksātnespējas gadījumā;
- Finanšu instrumentu tirgus likumā, nosakot kreditoru prasījumu segšanas speciālo kārtību brokeru sabiedrības likvidācijas vai maksātnespējas gadījumā, priekšroku dodot, pirmkārt, izmaksām ieguldītājiem, kuriem saskaņā ar ieguldītāju aizsardzības likumu izmaksājama kompensācija, un, otrkārt, izmaksām fiziskajām personām un mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

Papildus **Kredītiestāžu likumā** tika iestrādāti grozījumi, lai nodrošinātu FKTK tiesības atbilstoši tās kompetencei apmainīties ar ierobežotas pieejamības informāciju ar ECB, saglabājot sniegtajai informācijai ierobežotas pieejamības statusu, atbilstoši Regulai Nr. 1024/2013, ar ko ECB uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņām, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, kā arī noteiktu atsauci uz FKTK tiesībām un pienākumiem vienotā uzraudzības mehānisma ietvaros.

2014. gadā tika izstrādāts **likumprojekts „Grozījumi Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā”** ar mērķi uzlabot apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku uzraudzību, padarot

to efektīvāku, kā arī noteikt no klientiem saņemto sūdzību izskatīšanas kārtību, ieviešot lielāku klientu interešu aizsardzību un novēršot praksē konstatētās nepilnības pašreizējā regulējumā. Grozījumi precizē starp apdrošināšanas brokeri un apdrošināšanas vai pārpadrošināšanas starpniecībā tieši iesaistīto darbinieku pastāvošās darba tiesiskās attiecības, nosaka tiesības apdrošināšanas sabiedrībai un nedalībvalsts apdrošinātāja filiālei apdrošināšanas aģenta vietā iesniegt dokumentus reģistrācijai, kā arī izteikt lūgumu anulēt ierakstu apdrošināšanas un pārpadrošināšanas starpnieku reģistrā. Tāpat jaunie grozījumi papildina piemērojamo sankciju klāstu, paredzot FKTK tiesības noteikt saprātīgus ierobežojumus apdrošināšanas un pārpadrošināšanas starpnieka darbībai. Grozījumi arī nosaka apdrošināšanas un pārpadrošināšanas starpniekiem papildu veidu savas civiltiesiskās atbildības apdrošināšanai — pielīdzināta, kredītiestādes izsniegta garantija. Jaunie grozījumi arī nosaka uzraudzības gada maksu apdrošināšanas brokeriem un citas dalībvalsts apdrošināšanas un pārpadrošināšanas starpnieku filiālēm, kā arī piešķir tiesības FKTK noteikt tās aprēķināšanas un samaksas kārtību.

ES regulējumā noteikto pārskatu ieviešana

2014. gadā tika pieņemta virkne Eiropas Komisijas regulu un īstenošanas regulu, kas ir tieši piemērojamie likumdošanas akti. Kredītiestādēm būtiski pieauga pārskatu daudzums un tajos iekļautās informācijas apjoms, ko sniedz uzraudzības vajadzībām. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Īstenošanas regulas (ES) Nr. 680/2014¹⁶ prasībām kredītiestādēm, sākot ar 2014. gada 31. martu, ir jāsagatavo virkne jaunu pārskatu (t.sk. par pašu kapitālu un pašu kapitāla prasībām, par sviras rādītāju, par lielo riska darījumu ierobežojumu izpildi, par likviditātes rādītājiem, finanšu informācija). Visa 2014. gada garumā FKTK darbinieki aktīvi konsultēja tirgus dalībniekus, palīdzot sagatavot un iesniegt minētos pārskatus.

Lai FKTK iegūtu datus, kuri tai saskaņā ar Regulu Nr. 231/2013¹⁷ informācijas apmaiņas nolūkos jāsniedz citu dalībvalstu uzraudzības institūcijām, Eiropas

Vērtspapīru un tirgu iestādei (turpmāk arī — EVTI) un Eiropas Sistēmisko risku kolēģijai, tika izstrādāti „**Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku informācijas sniegšanas normatīvie noteikumi**”. Šie noteikumi nosaka kārtību, kādā Latvijā licencēti un reģistrēti alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki sagatavo un sniedz informāciju par to pārvaldē esošajiem alternatīvo ieguldījumu fondiem.

2014. gadā pieņemtie ES normatīvie akti

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/59/ES (2014. gada 15. maijs), ar ko izveido **kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvēršanas un noregulējuma režīmu** un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012

Direktīva paredz īpašu kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējuma instrumentu minimālā kopuma ieviešanu visās ES dalībvalstīs, ievērojami palielinot iestāžu iespējas panākt veiksmīgu un efektīvu noregulējumu un tādējādi saglabājot finanšu pakalpojumu nepārtrauktību un finanšu sistēmas stabilitāti kopumā. Paredzēts mehānisms, kas dod iespēju daļēji norakstīt parādu vai daļēji konvertēt to pašu kapitālā (parādu norakstīšanas instruments). Jaunā regulējuma mērķis ir maksimāli samazināt nodokļu maksātāju līdzekļu iesaisti problēmās nonākušu kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību glābšanā, saglabājot finanšu stabilitāti un uzticību finanšu sektoram.

Direktīvas prasības dalībvalstīm nacionālajā likumdošanā bija jāpārņem līdz 2014. gada 31. decembrim un tiesību akta normas piemērojamas no 2015. gada 1. janvāra, atsevišķos jautājumos no 2016. gada 1. janvāra.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 806/2014 (2014. gada 15. jūlijs), ar ko izveido vienādus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot **vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu**, un groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010

Regula paredz izveidot vienoto noregulējuma mehānismu valstīs, kas piedalās vienotajā uzraudzības

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Īstenošanas regula (ES) Nr. 680/2014, ar ko nosaka īstenošanas tehniskos standartus attiecībā uz iestāžu sniegtajiem uzraudzības pārskatiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013.

¹⁷ Eiropas Komisijas 2012. gada 19. decembra Deleģētā regula (ES) Nr. 231/2013, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2011/61/ES attiecībā uz atbrīvojumiem, vispārējiem darbības nosacījumiem, depozitārijiem, saistību īpatsvaru, pārskatāmību un uzraudzību.

mehānismā (šobrīd eirozonas valstīs), piemērojot atvēršanas un neregulējuma direktīvā paredzētos mehānismus. Arī šīs regulas galvenais mērķis ir līdz minimumam samazināt noguldītāju, valdību un nodokļu maksātāju zaudējumus, nodrošinot atbilstošu lielo un sistēmiski nozīmīgo kredītiestāžu atvēršanu un neregulējumu, to nodrošinot ar vienotu neregulējuma mehānismu, kura pamatā ir centrāla lēmumu pieņemšanas iestāde. Tāpat regula paredz izveidot vienotu kredītiestāžu neregulējuma fondu, kurš no mehānismā iesaistītajās valstīs reģistrēto kredītiestāžu iemaksām spēs akumulēt lielāku resursu apmēru nekā nacionālie valstu fondi un tādējādi efektīvāk aizsargāt nodokļu maksātājus, vienlaikus nodrošinot līdzvērtīgus konkurences apstākļus kredītiestādēm visās iesaistītajās dalībvalstīs.

Regulas prasības piemērojamas no 2016. gada 1. janvāra.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/49/ES (2014. gada 16. aprīlis) par **noguldījumu garantiju sistēmām**

Direktīva paredz garantēto noguldījumu jēdziena harmonizāciju, saglabājot garantētās atlīdzības apmēru līdz 100 000 eiro, nodrošinot ātrāku garantētās summas izmaksu (septiņu darbdienu laikā), kā arī uzlabojot noguldītāju informētību par nodrošinājumu un garantiju sistēmas darbību, izmantojot viegli saprotamu standarta veidlapu un kontu pārskatus. Vienlaikus direktīvas mērķis ir nodrošināt noguldījumu garantiju sistēmu finansēšanas jautājumu sakārtošanu.

Direktīva stājas spēkā 2014. gada 2. jūlijā, un virkne tās prasību dalībvalstīm jāpieņem no 2015. gada 4. jūlija.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/92/ES (2014. gada 23. jūlijs) par **maksājumu kontu tarifu salīdzināmību, maksājumu kontu maiņu un piekļuvi maksājumu kontiem ar pamatfunkcijām**

Direktīvas prasības vērstas uz informācijas par maksājumu kontu tarifiem caurskatāmības un salīdzināmības uzlabošanu, maksājumu kontu maiņas atvieglošanu, diskriminācijas novēršanu un tādu maksājumu kontu atvēršanas atteikuma gadījumu nepieļaušanu, kas balstīti uz patērētāja pilsonību vai pastāvīgo dzīvesvietu, ja tā atšķiras no valsts, kurā atrodas pakalpojuma sniedzējs. Tāpat direktīva paredz nodrošināt patērētājiem pieeju maksājumu kontiem ar pamatfunkcijām jebkurā dalībvalstī neatkarīgi no viņu pastāvīgās dzīvesvietas.

Direktīva stājas spēkā 2014. gada 19. septembrī, un dalībvalstīm normatīvie un administratīvie akti, kas

vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, jāpieņem līdz 2016. gada 18. septembrim.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/17/ES (2014. gada 4. februāris) par **patērētāju kredītīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu** un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010

Direktīva nosaka pamatprasības atsevišķiem aspektiem attiecībā uz kredītīgumiem, kas noslēgti ar patērētājiem par mājokļa nekustamo īpašumu, kā arī paredz informācijas apjomu, kas pirms līguma slēgšanas un līguma darbības laikā kreditoram un kredīta starpniekam ir jāsniedz kredīta ņēmējam, nosaka pienākumu kreditoram veikt kredītņēmēja kredītspējas novērtējumu, kā arī kredītņēmēja pienākumu sniegt informāciju kreditoram, kārtību kredīta starpnieku licencēšanai un uzraudzībai u. c. jautājumus.

Direktīva stājas spēkā 2014. gada 20. martā, un tās prasības nacionālajos tiesību aktos dalībvalstīm jāpārņem līdz 2016. gada 21. martam.

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva** 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par **finanšu instrumentu tirgiem** un ar ko groza Direktīvu 2002/92/ES un Direktīvu 2011/61/ES

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula** (ES) Nr. 600/2014 (2014. gada 15. maijs) par **finanšu instrumentu tirgiem** un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012

Direktīva un regula paredz paplašināt finanšu instrumentu jēdzienu un nosaka, ka visa organizētā finanšu instrumentu tirdzniecība jāveic regulētajās tirdzniecības vietās, atbilstoši paredzot regulēto tirdzniecības vietu definīcijas. Izmaiņas skar gan pirmstirdzniecības, gan pēctirdzniecības informācijas atklāšanas prasības, attiecinot tās arī uz parāda vērtspapīriem, strukturētiem finanšu produktiem, emisijas kvotu tirdzniecību un atvasinātajiem finanšu instrumentiem. Jaunais regulējums paredz paplašinātas ziņojumu sniegšanas par darījumiem prasības.

Direktīva stājas spēkā 2014. gada 19. septembrī, un dalībvalstīm līdz 2016. gada 3. jūlijam ir jāpieņem un jāpublicē normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu direktīvas prasības. Savukārt regulas prasības dalībvalstīm jāpieņem no 2017. gada 3. janvāra.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/57/ES (2014. gada 16. aprīlis) par kriminālsodiem par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (**tirgus ļaunprātīgas izmantošanas direktīva**)

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula** (ES) Nr. 596/2014 (2014. gada 16. aprīlis) par **tirgus ļaunprātīgu izmantošanu** (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regula) un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK un Komisijas Direktīvas 2003/124/EK, 2003/125/EK un 2004/72/EK

Direktīva paredz minimālās prasības kriminālsankcijām par smagākajiem tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem, t. i., iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām. Savukārt regula modificē (atjauno) ES Direktīvā 2003/6/EK ietvertu regulējumu, t. sk., ņemot vērā tirgus attīstību, papildina regulējumu ar jauniem finanšu instrumentu veidiem un jauniem instrumentu tirdzniecības veidiem kā tirdzniecības platformas, ārpusbiržas tirdzniecība u. c., papildina iekšējās informācijas un tirgus manipulācijas jēdzienus, kā arī paredz plašākas un noteiktākas uzraudzības iestāžu pilnvaras un sadarbību uzraudzībā.

Direktīva un regula dalībvalstīs jāpieņem no 2016. gada 3. jūlija.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 909/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par **vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem** un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012

Regula nosaka vienotas prasības norēķiniem par finanšu instrumentiem ES un noteikumus par centrālo vērtspapīru depozitāriju organizatorisko struktūru un darbību ar mērķi stiprināt vērtspapīru norēķinu drošumu un efektivitāti, novēršot šķēršļus iekšējā tirgus darbībā, kurus rada atšķirības valstu noteikumos, kas regulē vērtspapīru norēķinus, un to centrālo vērtspapīru depozitāriju darbību, kas pārvalda vērtspapīru norēķinu sistēmas.

Regula stājas spēkā 2014. gada 17. septembrī.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/91/ES (2014. gada 23. jūlijs), ar ko groza Direktīvu 2009/65/EK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz **pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) attiecībā uz depozitārija funkcijām, atbildības politikas nostādnēm un sankcijām**

Direktīva nosaka depozitāriju (turētājbanku) uzdevumus un pienākumus, precizē to atbildību un nosacījumus, saskaņā ar kuriem depozitārija funkciju var deleģēt, nosaka prasības pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu atbildības politikas izstrādei un dokumentēšanai, kā arī informācijas par atbildību atklāšanai, un paredz sankciju režīma harmonizāciju pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu jomā.

Direktīvas prasības dalībvalstīm jāpārņem ne vēlāk kā līdz 2016. gada 18. martam.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/51/ES (2014. gada 16. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2003/71/EK un Direktīvu 2009/138/EK un Regulas (EK) Nr. 1060/2009, (ES) Nr. 1094/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 attiecībā uz Eiropas Uzraudzības iestādes (Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju iestādes) un Eiropas Uzraudzības iestādes (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes) pilnvarām (**Omnibus II**)

Direktīva groza *Maksāspējas II* direktīvu attiecībā uz ES apdrošinātāju uzraudzības iestāžu pienākumiem un pilnvarām jo īpaši grupu uzraudzībā saistībā ar Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes izveidošanu, kā arī nosaka papildu pārejas noteikumus atsevišķu *Maksāspējas II* direktīvas sadaļu ieviešanai un papildu noteikumus attiecībā uz tehnisko rezervju apmēra noteikšanu finanšu tirgus stresa apstākļos un apdrošināšanas produktiem ar ilgtermiņa garantijām.

Dalībvalstīm līdz 2015. gada 31. martam ir jāpieņem un jāpublicē normatīvie un administratīvie akti direktīvas prasību ieviešanai.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1286/2014 (2014. gada 26. novembris) par **komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (PRIIP) pamatinformācijas dokumentiem**

Regula nosaka ieguldījumu produkta būtiskos elementus, kam vajadzētu būt atspoguļotiem pamatinformācijas dokumentā, kā arī kopīgu formātu produktu salīdzināmības veicināšanai un ieguldījumu produkta izveidotāja atbildību attiecībā uz pamatinformācijas dokumentu. Regulas mērķis ir nodrošināt patērētāju informēšanu un aizsardzību, piedāvājot sarežģītākus ieguldījumu produktus, un ieguldījumu produktu tirgū uzlabot caurskatāmību privātiem ieguldītājiem.

Regula stājas spēkā 2014. gada 29. decembrī, bet tā jāpieņem no 2016. gada 31. decembra.

Vienlaikus 2014. gada laikā ir pieņemta virkne **Eiropas Komisijas deleģēto un īstenošanas regulu**, nosakot tehniskos standartus atsevišķu iepriekš pieņemto ES tiesību normu piemērošanai, t. sk. **19** deleģētās un īstenošanas regulas, kā arī **viens** īstenošanas lēmums attiecībā uz kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālajām prasībām un uzraudzību (CRR/CRD IV), **trīs** deleģētās un īstenošanas regulas attiecībā uz Eiropas tirgus infrastruktūru (EMIR), **trīs** deleģētās un īstenošanas regulas attiecībā uz alternatīvajiem fondiem (AIFMD, EuVECA, EuSEF), kā arī **viena** deleģētā regula, lai ieviestu vienotā noregulējuma mehānismu (<http://www.fktk.lv/lv/tiesibu-akti/jaunumi.html>).

Priekšlikumi, kurus Eiropas Komisija publiskoja 2014. gadā

Kredītiestāžu sektors

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par **strukturālajiem pasākumiem, ar ko uzlabo ES kredītiestāžu noturību**

Regulas priekšlikums paredz strukturālus pasākumus, lai uzlabotu ES kredītiestāžu noturību, mazinātu lielu, strukturāli sarežģītu un savstarpēji saistītu kredītiestāžu sistēmisko risku, novērstu finanšu spriedzi vai bankrotu. Priekšlikumā iecerēts sistēmiskām kredītiestādēm aizliegt tirdzniecību savā vārdā un nodalīt konkrētas tirdzniecības darbības. Regulas ieviešana veicinātu Eiropas Komisijas daudzgadu stratēģiskā mērķa — sekmēt finanšu stabilitāti un atjaunot ieguldītāju un citu tirgus dalībnieku uzticību finanšu tirgiem — sasniegšanu un papildinātu ES mērogā jau sāktās finanšu regulējuma reformas.

Finanšu instrumentu tirgus sektors

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par ziņošanu par **vērtspapīru finansēšanas darījumiem un to pārredzamību**

Priekšlikuma izstrādes mērķis ir nodrošināt informācijas par paralēlās banku sistēmas (*shadow banking*) darbību pieejamību ieguldītājiem un uzraugošajām iestādēm sistēmisko risku analīzes nodrošināšanai. Regulas priekšlikums paredz nodrošināt to pasākumu kopumu, kuru mērķis ir uzlabot regulatoru un ieguldītāju izpratni par vērtspapīru finansēšanas darījumiem. Šiem darījumiem ir bijusi negatīva ietekme un tie ir

bijuši procikliskuma avots finanšu krīzes laikā, tāpēc ir izstrādāts priekšlikums padziļinātai šādu darījumu uzraudzībai, lai mazinātu sistēmisko risku, kas saistīts ar to izmantošanu, nākotnē. Priekšlikuma mērķi ir nevis aizliegt vai ierobežot šādus darījumus, bet gan padarīt tos pārredzamākus un saprotamākus.

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2007/36/EK attiecībā uz **akcionāru ilgtermiņa iesaistīšanas veicināšanu** un Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz **paziņojuma par korporatīvo pārvaldību dažiem elementiem**

Priekšlikuma mērķis ir sekmēt ES sabiedrību ilgtermiņa darbību, radīt pievilcīgu vidi akcionāriem un veicināt pārrobežu balsošanu. Priekšlikums vērsts uz to, lai sekmētu akcionāru ilgtermiņa iesaisti akciju sabiedrību pārvaldībā, un tas attiecas tikai uz tām akciju sabiedrībām, kuru akcijas iekļautas regulētajā tirgū. Priekšlikuma galvenie saturiskie elementi:

- 1) paredzēts regulējums, kas rada pienākumu starpniekiem (kredītiestādēm, institucionālajiem investoriem u.c. subjektiem, kuru turējumā ir citiem piederošas akcijas) atklāt akcionārus un to kontaktinformāciju. Ja akciju turētāju ķēdē ir vairāki starpnieki, pēc akciju sabiedrības pieprasījuma tiem ir pienākums nekavējoties savstarpēji nodot nepieciešamo informāciju;
- 2) paredzēts pienākums institucionālajiem investoriem un aktīvu pārvaldītājiem izstrādāt politiku par akcionāru iesaistīšanu un publiskot ieguldījuma stratēģiju;
- 3) paredzēts regulējums, kas vērsts uz akcionāru iesaisti vadītāju (valdes un padomes locekļu) atlīdzības politikas noteikšanā, apstiprinot atlīdzības politiku;
- 4) noteikta prasība akciju sabiedrībām informēt akcionārus par būtiskiem saistīto pušu darījumiem. Priekšlikums vienlaikus ir saistīts arī ar apņemšanos, kas ietverta atjaunotajā stratēģijā par Eiropas ekonomikas ilgtermiņa finansēšanu. Tās mērķis ir veicināt akcionāru ilgtermiņa perspektīvu, lai nodrošinātu labākus darbības nosacījumus sabiedrībām.

Apdrošināšanas un pensiju fondu sektors

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par **papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību (IORP II)**

Priekšlikums izstrādāts ar mērķi atvieglot fondēto pensiju uzkrājumu izveidi, veicinot pensiju piemērotību, atbilstību un ilgtspēju, vairojot papildpensiju uzkrājumu apmēru pensijas ienākumos. Priekšlikums paredz arī

stiprināt papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju kā institucionālo ieguldītāju nozīmi ES reālajā ekonomikā un uzlabot Eiropas ekonomikas spējas novirzīt ilgtermiņa uzkrājumus izaugsmi veicinošos ieguldījumos.

Priekšlikumi, kuru apspriešana turpinājās no iepriekšējiem gadiem

Kreditīestāžu un maksājumu pakalpojumu sektors

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par **maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū**, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2013/36/ES un 2009/110/EK un atceļ Direktīvu 2007/64/EK, un Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par **starpbanku komisijas maksām**, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem

Priekšlikumu mērķis ir patērētājiem un citiem tirgus dalībniekiem nodrošināt lielāku maksājumu pakalpojumu izvēli, atvieglot novatorisku maksājumu pakalpojumu sniegšanu un nodrošināt drošus un pārredzamus maksājumu pakalpojumus, saskaņot noteikumus dalībvalstīs un izveidot integrētu maksājumu tirgu, nodrošinot vienādus noteikumus un uzlabojot pašreizējā maksājumu režīma pieejamību visām ieinteresētajām personām.

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu **noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un terorisma finansēšanai**, un priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par **naudas līdzekļu pārskaitījumiem pievienoto informāciju**

Direktīvas izstrādes mērķis ir saskaņot esošo regulējumu ar pārskatītajiem starptautiskajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas standartiem un papildinātajiem FATF ieteikumiem. Regulas priekšlikums lielā mērā ir balstīts uz FATF īpašo ieteikumu par elektroniskajiem naudas līdzekļu pārskaitījumiem, un tās mērķis ir nodrošināt, ka šī starptautiskā norma ir vienoti piemērota visā ES un, jo īpaši, ka nepastāv diskriminācija starp maksājumiem dalībvalstu iekšienē un pārrobežu maksājumiem starp dalībvalstīm.

Finanšu instrumentu tirgus sektors

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par **indeksiem, ko izmanto kā etalonus (benchmarks)** finanšu instrumentos un līgumos

Priekšlikums izstrādāts, lai uzlabotu regulējumu, saskaņā ar kuru tiek sniegtas, noteiktas un izmantotas atsauces vērtības jeb etaloni (*benchmarks*). Tā galvenie mērķi ir uzlabot pārvaldību un kontroli pār atsauces vērtību (etalonu) noteikšanas un lietošanas procesu, uzlabot etalonu administratoru izmantoto ievades datu un metodiku kvalitāti, nodrošināt, ka etalonu datu sniedzēji tiek pienācīgi kontrolēti, kā arī nodrošināt patērētāju un ieguldītāju, kuri izmanto atsauces vērtības, pienācīgu aizsardzību, uzlabojot informācijas atklāšanu.

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par **Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem**

Priekšlikuma galvenie mērķi ir uzlabot Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondu pārrobežu izplatīšanu gan privātiem, gan profesionāliem ieguldītājiem visā ES, paredzēt vienotu ilgtermiņa ieguldījumu fondu darbības atļauju piešķiršanas kārtību un darbību regulējošās prasības, noteikt ieguldījumu politiku, kas jāīsteno ilgtermiņa ieguldījumu fondam, atļautos ieguldījumu objektus un prasības to diversifikācijai, kā arī noteikt pienācīgas pārskatāmības prasības un fonda ieguldījumu apliecību (daļu) izplatīšanas nosacījumus.

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par **naudas tirgus fondiem**

Regulas projekta galvenais mērķis ir stiprināt naudas tirgus fondu stabilitāti un likviditāti, uzlabot to aktīvu kvalitāti un noteikt prasības naudas tirgus fondu pārvaldniekiem nodrošināt ieguldītāju profila uzraudzību, precizēt aktīvu novērtēšanas noteikumus, kā arī izveidot kapitāla rezervi, lai absorbētu potenciālos fondu zaudējumus.

Apdrošināšanas un pensiju fondu sektors

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par **apdrošināšanas izplatīšanu**

Pārskatītās apdrošināšanas starpniecības direktīvas priekšlikuma mērķis ir uzlabot regulējumu privātās apdrošināšanas tirgū, nodrošinot neizkropļotu konkurenci, patērētāju aizsardzību un tirgus integrāciju, kā arī precizēt direktīvas darbības jomu, attiecinot to uz apdrošināšanas izplatīšanu. Priekšlikums paredz nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus visiem apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas pakalpojumu

tirgus dalībniekiem un stiprināt apdrošināšanas ņēmēju aizsardzību, kā arī palielināt harmonizācijas līmeni administratīvajām sankcijām un pasākumiem saistībā ar pašreizējās direktīvas pamatnoteikumu pārkāpumiem un vienkāršot un harmonizēt procedūru, kas paredzēta piekļuvei apdrošināšanas pārrobežu tirgiem ES.

2015. gadā plānotās ES iniciatīvas

Tā kā jaunizveidotais Eiropas Komisijas sastāvs darbu sāka tikai 2014. gada nogalē, tā nākamajā gadā finanšu pakalpojumu jomā neplāno aktīvu darbu pie jaunu priekšlikumu izstrādes un publicēšanas.

Aktuālākais jaunā Eiropas Komisijas sastāva izvirzītais mērķis ir darbs pie jaunas ES mēroga savienības — **Kapitāla tirgus savienības** — izveides, un šajā sakarā 2015. gada laikā Eiropas Komisija plāno nākt klajā gan ar zaļo, gan ar balto grāmatu un, iespējams, arī ar konkrētu normatīvā akta priekšlikumu.

Ar mērķi veicināt finansiālo stabilitāti un nodrošināt, ka nebanku finanšu iestādes tiek efektīvi noregulētas potenciālo problēmu gadījumā, neradot sistēmisku ietekmi, kā arī saskaņojot regulējumu ar banku sektora regulējumu, 2015. gadā Eiropas Komisija plāno nākt klajā ar priekšlikumu **atveseļošanas un noregulējuma ietvaram finanšu iestādēm, kas nav kredītiestādes**.

Tāpat arī 2015. gada pirmajā pusgadā Eiropas Komisija plāno publicēt priekšlikumus grozījumiem regulās, ar kurām tika izveidots **Eiropas finanšu sektora uzraudzības ietvars**. Grozījumi būs balstīti uz secinājumiem par uzraudzības iestāžu darbību pirmajos četros gados.

Eiropas Komisijas darba plānā ietilpst arī pārskatīt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/71/EK **par prospektu, kurš jāpublicē, publiski piedāvājot vērtspapīrus vai atļaujot to tirdzniecību**, un par Direktīvas 2001/34/EK grozījumiem (tā saukto prospektu direktīvu).

Kā katru gadu arī 2015. gada laikā Eiropas Komisija sadarbībā ar Eiropas uzraudzības iestādēm turpinās apjomīgo darbu pie deleģēto un īstenošanas pasākumu izstrādes, lai nodrošinātu atbilstošu iepriekš apstiprināto pirmā līmeņa tiesību aktu (piemēram, jaunais kapitāla prasību ietvars (CRR/CRD IV), atveseļošanas un noregulējuma ietvars (BRRD/SRM), noguldījumu garantiju sistēma, alternatīvie fondi, finanšu instrumentu tirgus, *Maksātspēja II*, *Omnibus II* u. c.) ieviešanu un piemērošanu.

GARANTIJU SISTĒMA

Finanšu stabilitātes sistēmu Latvijā veido:

- 1) Noguldījumu garantiju fonds;
- 2) Apdrošināto aizsardzības fonds;
- 3) finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzība;
- 4) finanšu stabilitātes nodeva.

Noguldījumu garantiju fonds

Latvijas banku un krājaizdevu sabiedrību (noguldījumu piesaistītāju) klientiem (gan fiziskām, gan juridiskām personām, izņemot Noguldījumu garantiju likumā noteiktos gadījumus) garantētā atlīdzība (turpmāk arī —

GA) ir 100 000 eiro katrā noguldījumu piesaistītājā (vai šīs summas ekvivalents citā valūtā). Garantēto atlīdzību izmaksā eiro.

Valsts garantē ikvienam noguldījumu piesaistītāja klientam atlīdzību līdz 100 000 eiro neatkarīgi no tā, vai konkrētajā brīdī Noguldījumu garantiju fondā (turpmāk arī — NGF) ir pietiekami līdzekļi vai nav. Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu gadījumos, kad līdzekļi nav pietiekami, ar FKTK starpniecību tie tiek nodrošināti, aizņemoties no Latvijā reģistrētas bankas vai ārvalsts bankas filiāles Latvijā, bet, ja līdzekļu joprojām nepietiek, aizņemoties no Valsts kases.

2014. gada beigās Latvijas noguldījumu piesaistītāju garantētie noguldījumi bija šādā apmērā:

2. tabula

	SUMMA	ĪPATSVARŠ, %
Noguldītāju skaits kopā	2 308 409	100.0
t. sk. līdz garantētās atlīdzības apmēram	2 287 170	99.1
t. sk. virs garantētās atlīdzības apmēra	21 239	0.9
Noguldījumu atlikuma summa, tūkst. eiro	18 467 150	100.0
t. sk. līdz garantētās atlīdzības apmēram	5 414 053	29.3
t. sk. virs garantētās atlīdzības apmēra	13 053 047	70.7
NGF garantētie noguldījumi, tūkst. eiro	7 537 953	40.8

2014. gada nogalē NGF garantēja 40.8 % no kopējiem noguldījumiem Latvijas bankās, no tiem 99.1 % noguldītāju tika garantēta noguldījumu summa pilnā apmērā un tikai 0.9 % noguldītāju tika garantēta noguldījumu summa 100 000 eiro apmērā, nesniedzot garantiju pilnā noguldījuma apmērā.

tēto atlīdzību izmaksas tika organizētas iespējami ātrāk, negaidot likumā noteikto maksimālo dienu skaitu (30 darba dienas).

Garantēto atlīdzību saņemšana visintensīvāk notika pirmajos trīs mēnešos pēc izmaksu sākšanas.

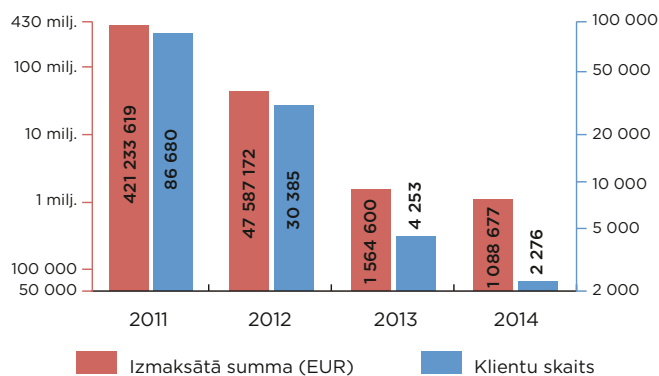
Garantēto atlīdzību izmaksas process pēc AS „Latvijas Krājbanka” noguldījumu nepieejamības iestāšanās

FKTK konstatējot noguldījumu nepieejamību AS „Latvijas Krājbanka” (turpmāk — LKB), tiesības saņemt garantēto atlīdzību bija 220 tūkst. noguldītāju 478.6 milj. eiro kopsummā. 99.8 % LKB noguldītāju garantiju sistēma viņu noguldījumus sedz 100 % apmērā. Garan-

FKTK DARBĪBA 2014. GADĀ

17. attēls.

Garantēto atlīdzību izmaksu dinamika LKB klientiem (2011-2014)

Trīs gadu laikā izmaksāti kopumā 471 474 067 eiro 123 594 klientiem.

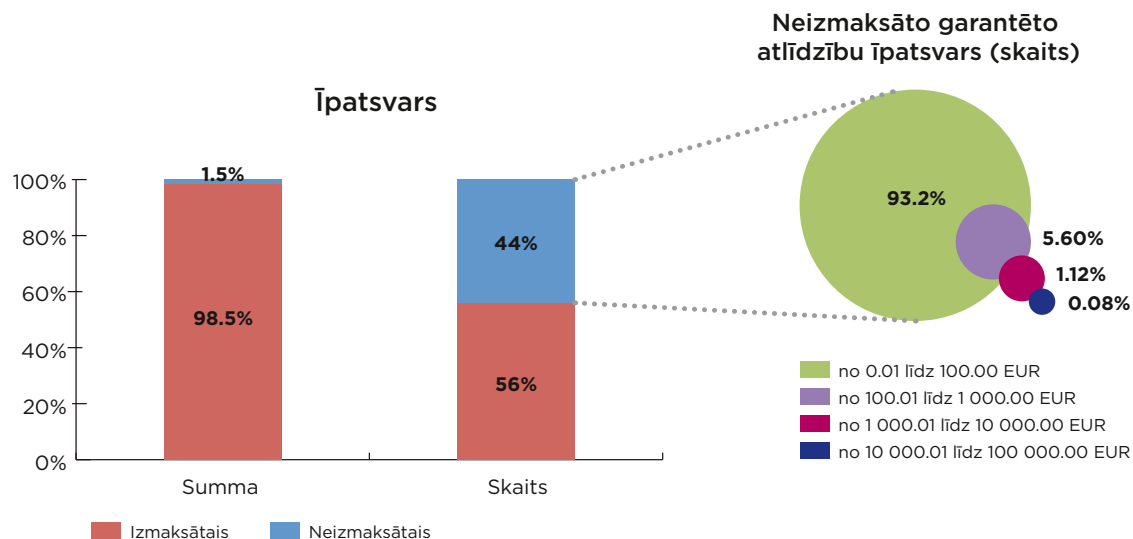
3. tabula.

LKB noguldītājiem garantēto atlīdzību izmaksas nodrošinājums 31.12.2014.

	NOGULDĪTĀJU SKAITS	GA SUMMA (EIRO)	SAŅĒMUŠI GA (SKAITS)	GA IZMAKSA (EIRO)	NESAŅĒMTĀS GA ĪPATSVARŠ, %
AS "Latvijas Krājbanka"	220 558	478 659 413	123 386	471 134 455	1.5

18. attēls.

Izmaksāto un izmaksājamo GA saņēmēju īpatsvars, GA summu īpatsvars un noguldītāju, kuri vēl nav saņēmuši GA, sadalījums pēc GA summu apmēra 31.12.2014.

No LKB noguldītājiem, kuri vēl nav saņēmuši garantētās atlīdzības, 93 % ir tādi, kuru garantētās atlīdzības atlikums ir līdz 100 eiro un viņu garantēto atlīdzību kopsumma veido 623 500 eiro, savukārt noguldītāji, kuru garantēto atlīdzību atlikums ir no 10 tūkst. eiro līdz 100 tūkst. eiro, ir 85 un viņu garantēto atlīdzību kopsumma veido 2.219 milj. eiro.

Garantēto atlīdzību izmaksas process pēc Raunas Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības, kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības „Metalurgs” un Vecumnieku Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības noguldījumu nepieejamības iestāšanās

4. tabula.

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību (KKS) noguldītājiem garantēto atlīdzību izmaksu nodrošinājums 31.12.2014.

KKS NOSAUKUMS	NOGULDĪTĀJU SKAITS	GA SUMMA (EIRO)	SAŅĒMUŠĀ GA (SKAITS)	GA IZMAKSA (EIRO)	NESAŅĒMTĀS GA ĪPATSVARS, %
Raunas KKS	28	34 601	16	34 212	1.1
KKS „Metalurgs”	10	100 517	10	100 517	-
Vecumnieku KKS	9	26 498	9	26 498	-

NGF ir pirmās kārtas prasījuma tiesības pret likvidējamo banku izmaksāto garantēto atlīdzību apmērā, bet pret likvidējamām vai maksātnespējīgām kooperatīvajām krājaizdevu sabiedrībām — nenodrošināto kreditoru prasījuma tiesības izmaksāto garantēto atlīdzību apmērā.

Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu noguldījumu piesaistītāji (bankas un krājaizdevu sabiedrības) vienu reizi ceturksnī veic NGF maksājumu, kura apmērs ir 0.05 % no garantēto noguldījumu vidējā atlikuma noguldījumu piesaistītājā iepriekšējā ceturksnī. Papildus FKTK nosaka katra konkrēta noguldījumu piesaistītāja maksājumam piemērojamo korekcijas koeficientu. Latvijas banku vidējais aritmētiskais korekcijas koeficients, saskaņā ar kuru veicami katra ceturksņa maksājumi NGF, 2014. gadā bija 101.07 %, bet kooperatīvajām krājaizdevu sabiedrībām — 100.64 %. Nosakot maksājumam piemērojamo korekcijas koeficientu, FKTK ņem vērā noguldījumu piesaistītāja kapitāla pietiekamības, likviditātes un lielo riska darījumu rādītājus, kā arī noguldījumu piesaistītāja kredītportfeļa kvalitāti iepriekšējā kalendārā gadā. Noguldījumu piesaistītāji maksājumus par 2014. gadu NGF veica 34.5 milj. eiro apmērā.

Saskaņā ar likumu FKTK nodrošināja NGF līdzekļu uzkrāšanu un pārvaldīšanu atbilstoši šā likuma mērķim. Gada beigās Latvijas Bankā NGF naudas līdzekļi bija 70.4 milj. eiro apmērā. 2014. gada janvārī FKTK veica atlikušo NGF saistību dzēšanu, t. i., pilnībā atmaksāja aizņēmumu no valsts, kā arī sekoja garantēto atlīdzību izmaksu procesam un LKB administratora un maksātnespējīgo kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību administratoru darbībām. FKTK ir izskatījusi arī iesniegtās sūdzības saistībā ar garantētās atlīdzības atzīšanu un piedalījusies visos tiesvedības procesos saistībā ar garantēto atlīdzību atzīšanu vai noraidīšanu.

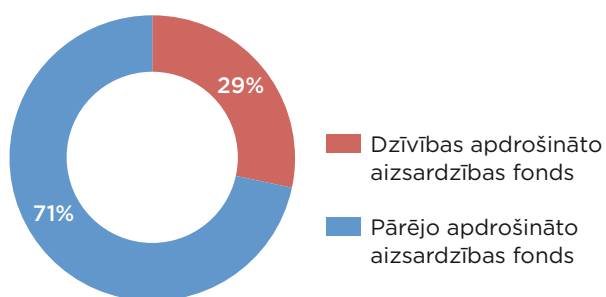
NGF uzskaiti FKTK nodrošina atbilstoši tās izstrādātajai uzskaites politikai, kas ietver finanšu pārskatu sagatavošanā izmantojamo nozīmīgāko FKTK finanšu grāmatvedības principu, kas atbilst Starptautisko Publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādnei par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanu publiskā sektora vienībām, aprakstu. Ar NGF 2014. gada finanšu pārskatiem un neatkarīgu revidentu ziņojumu var iepazīties FKTK mājas lapā www.fktk.lv.

Apdrošināto aizsardzības fonds

Apdrošināto aizsardzības fonda (turpmāk arī — AAF) līdzekļus veido apdrošināšanas sabiedrību atskaitījumi 1 % apmērā no bruto apdrošināšanas prēmiju kopsummas, kuras saņemtas no fiziskajām personām par likumā norādītajiem apdrošināšanas veidiem. 2014. gada beigās AAF bija uzkrāti 16.4 milj. eiro.

19. attēls.

AAF līdzekļu procentuālais sadalījums (2014. gada beigās)

Kopš AAF darbības sākuma tā līdzekļi garantēto atlīdzību izmaksai ir izmantoti 12.3 tūkst. eiro apmērā. Atlīdzības izmaksu apdrošinātāja saistību nepildīšanas gadījumā var saņemt tikai apdrošinājuma ņēmējs fiziska persona:

- 1) dzīvības apdrošināšanā — 100 % apdrošināšanas atlīdzības apmērā, bet ne vairāk kā 14 230 eiro vienam apdrošinājuma ņēmējam, izņemot apdrošināšanu saistībā ar tirgum piesaistīto dzīvības apdrošināšanas līgumu;
- 2) pārējos likumā minētajos apdrošināšanas veidos — 50 % apdrošināšanas atlīdzības apmērā, bet ne vairāk kā 2 850 eiro vienam apdrošinājuma ņēmējam.

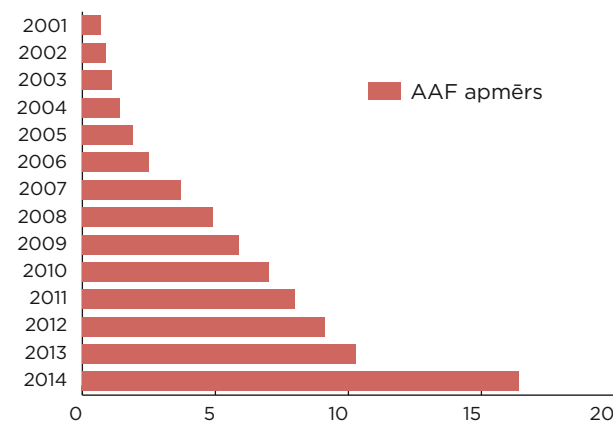
5. tabula.

AAF ienākumu rādītāji, 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	STRATĒGIJA
AAF dalībnieku maksājumi, milj. eiro	1.3	1	0.9	1	1	1.2	1.3	1 % no garantēto apdrošināšanas prēmiju kopsummas
Investīciju ienākumi, milj. eiro	0.3	0.4	0.6	0.4	0.4	0.4	0.5	Pārsniegt ieguldījumu uzturēšanas un ieguldījumu veikšanas izmaksas
Aktīvu ienesīgums, %	5.18	6.29	6.84	4.41	4.07	3.46	3.05	Atbilstoši Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru fiksētā ienākuma likmju svārstībām

20. attēls.

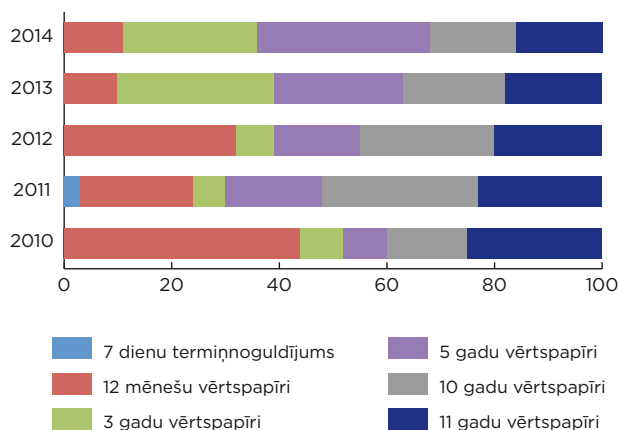
AAF apmēra pieauguma dinamika, 2001–2014 (gada beigās, milj. eiro)

2014. gadā AAF apmērs palielinājās par 1.7 milj. eiro, fonda dalībniekiem veicot iemaksas un FKTK izvietojot AAF līdzekļus Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros un saņemot procentu maksājumus par tiem. AAF ieguldījumu struktūra un ieguldījumu ienesīgums veidojas no Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma piedāvājuma un AAF naudas līdzekļu apmēra piedāvājuma brīdī.

21. attēls.

AAF ieguldījumu struktūra pēc to sākotnējā termiņa, 2010–2014 (gada beigās, %)

Finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzība

Ieguldītāju aizsardzības sistēmas pamatā ir ieguldītāju aizsardzības likums. Kompensācija vienam ieguldītājam tiek aprēķināta par neatgriezeniski pazudušiem finanšu instrumentiem vai zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums. Kompensācija vienam ieguldītājam ir 90 % no neatgriezeniski pazdušo finanšu instrumentu vērtības vai zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums, bet ne vairāk kā 20 000 eiro. Kompensāciju izmaksu nodrošina FKTK, bet kompensāciju izmaksas uzraudzību veic FKTK Konsultatīvā finanšu un kapitāla tirgus padome.

Līdzekļus kompensāciju izmaksai nodrošina sistēmas dalībnieki jeb juridiskās personas, kas noteiktā kārtībā saņēmušas FKTK atļauju (licenci) ieguldījumu pakalpojumu sniegšanai. Gada laikā šo līdzekļu kopsumma nedrīkst pārsniegt 4 % no kopējā sistēmas dalībnieku finanšu instrumentu portfeļa vērtības. Katra sistēmas dalībnieka maksājumus kompensāciju nodrošināšanai nosaka proporcionāli tā daļai kopējā sistēmas dalībnieku finanšu instrumentu portfelī. Ja ar sistēmas dalībnieku maksājumiem nepietiek, lai izmaksātu kompensācijas saskaņā ar ieguldītāju aizsardzības likumu, FKTK ir tiesības ņemt aizņēmumu kompensāciju izmaksai.

Finanšu stabilitātes nodevas administrēšana

Finanšu stabilitātes nodevas (turpmāk — nodeva) mērķis ir stiprināt visu finanšu sistēmu, lai nepieciešamības gadījumā finansētu pasākumus, kas mazinās finansiālās grūtībās nonākušo kredītiestāžu negatīvo ietekmi uz citiem finanšu tirgus dalībniekiem, kā arī daļēji kompensētu valsts budžeta līdzekļus, kas tika novirzīti situācijas stabilizēšanas pasākumiem finanšu sektorā, no kuriem tiešu vai netiešu labumu guva banku sektors kopumā. Nodevu maksā Latvijas Republikā reģistrētās bankas un to filiāles dalībvalstīs un ārvalstīs, kā arī dalībvalstīs un ārvalstīs reģistrēto banku filiāles Latvijas Republikā (turpmāk — nodevas maksātāji).

FKTK kontrolē nodevas maksāšanu budžeta kontā, nodevas aprēķinu, kā arī šajā aprēķinā iekļautās informācijas pilnīgumu un pareizību. Nodevas objektu veido nodokļu maksātāju saistības, no kurām izslēgti noguldījumi, kas pakļauti Latvijas Republikas vai citas dalībvalsts noguldījumu garantiju shēmai, emitētās hipotekārās ķīlu zīmes un pakārtotās saistības.

2014. gadā netika veiktas klātienēs pārbaudes saistībā ar nodevas maksātāju deklarācijā iekļauto datu pareizību par 2013. gadu. 2014. gadā tika veiktas tikai datu šķēsgriezuma pārbaudes.

6. tabula.

Nodevas maksātāju rādītāji, 2012–2014

	2014	2013	2012
Nodevas maksātāji	26	29 ¹⁸	31 ¹⁹
Nodevas objekts, milj. eiro	5 842.8	6 956.6	8 629.9
Nodevas likme, %	0.072	0.072	0.072
Nodeva, eiro	4 211 920	5 008 694	5 864 282
Valsts budžetā saņemtais nodevas maksājums, eiro	4 251 970	5 438 650	4 737 853

Saistībā ar kredītiestāžu darbības izbeigšanu no valsts budžeta to saistību pārņemējam jāmaksā nodevas pārmaksa šādā apmērā:

- 2014. gadā trim sabiedrībām 327.7 tūkst. eiro apmērā;
- 2012. gadā vienai sabiedrībai 12.4 tūkst. eiro apmērā.

18 t. sk. AS „GE Money Bank” par desmit mēnešiem 2013. gadā un divas bankas — AS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” un AS „UnitCredit Bank” —, kuras darbojās līdz 31.12.2013.

19 t. sk. AS „Parex banka” — nodevas maksātājs par trim mēnešiem 2012. gadā, *Allied Irish Bank* — nodevas maksātājs par deviņiem mēnešiem 2012. gadā.

SADARBĪBA

Starpinstitūciju sadarbība nacionālajā līmenī

FKTK 2014. gadā sadarbojās ar citām valsts institūcijām, lai nodrošinātu Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma, finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbību regulējošo likumu un citu saistošo likumu un normatīvo aktu, kas regulē FKTK darbību un nosaka tās funkcijas, efektīvu izpildi. FKTK pārstāvji regulāri piedalījās Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas sēdēs, kurās tiek izskatīti likumprojekti, kas saistīti ar Latvijas finanšu sektora regulējumu un uzraudzību, kā arī Saeimas Eiropas lietu komisijas sēdēs, kad tika izskatītas nacionālās pozīcijas par ES jaunajām iniciatīvām finanšu pakalpojumu jomā. FKTK vadība piedalījās arī Saeimas Nacionālās drošības komisijas sēdēs.

2014. gadā FKTK turpināja regulāru informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku un Finanšu ministriju. Ne retāk kā reizi ceturksnī FKTK iesniedza Latvijas Bankai un Finanšu ministrijai apkopotu informāciju par situāciju finanšu un kapitāla tirgū. Sadarbībā ar Latvijas Banku tika turpināts darbs pie makroprudenciālās uzraudzības stiprināšanas. Tāpat ar Latvijas Banku FKTK sadarbojās Latvijas Centrālā depozitārija uzturētās vērtspapīru norēķinu sistēmas pārraudzības jautājumos, kā arī no ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem saņemtās vērtspapīru statistikas apmaiņas jautājumos. Lai sniegtu skaidrojumus par Latvijas finanšu sektora uzraudzības un attīstības tendencēm, FKTK pastāvīgi piedalījās Valsts kases organizētajās tikšanās reizēs ar reitingu aģentūrām. Pārskata gadā FKTK sadarbojās arī ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra kolēģiem, lai operatīvāk nodrošinātu patērētāju tiesību aizsardzību saistībā ar finanšu pakalpojumu sniegšanu.

FKTK pārstāvji piedalījās arī Ministru kabineta un ministriju izveidotās darba grupās un padomēs:

- **Finanšu sektora attīstības padomē**, kur 2014. gadā tika atbalstīts Finanšu sektora attīstības plāns 2014.–2016. gadam, diskutēts par nebanku kredītu devēju darbības regulējumu, kā arī par atsevišķiem jautājumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēmas pilnveidošanā u. c. jautājumiem;

- Latvijas Bankas izveidotajā **Makrouzraudzības padomē**, kuras izveidošanas mērķis ir veicināt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti kopumā, tajā skaitā stiprināt finanšu sistēmas noturību pret satricinājumiem un mazināt finanšu stabilitātes riskus, un kurā 2014. gada nogalē tika prezentēts FKTK izstrādātais jaunais ietvars pretcikliskās kapitāla rezerves prasības noteikšanai riska darījumiem Latvijā un reizi ceturksnī tiks izskatīta pretcikliskā kapitāla rezerves prasība;
- **Revīzijas konsultatīvajā padomē**, kur tika diskutēts par revīzijas darba kvalitātes uzlabošanu valstī un jaunā Eiropas regulējuma revīzijas jomā normu pārņemšanu;
- ar Ministru prezidenta rīkojumu izveidotajā darba grupā **par sadarbības uzlabošanu ar starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām**, kuru vada Finanšu ministrija. Lai veicinātu valsts kredītreitinga uzlabošanu arī turpmāk un nepieļautu tā pazemināšanos, darba grupas uzdevums ir sadarboties ar reitingu aģentūrām, vērsot reitingu aģentūru uzmanību uz to paziņojumos norādīto faktoru un risku attīstību, kas varētu veicināt pozitīvās kredītreitinga izmaiņas, sniedzot izsmēlošu informāciju par notikušajām un plānotajām izmaiņām, kā arī, balstoties uz reitinga ziņojumos pausto kritiku un vāajām vietām, vērst reitingu aģentūru uzmanību uz to mazinošajiem faktoriem un uzlabojumiem. 2014. gadā visas četras reitingu aģentūras *S&P*, *Moody's*, *Fitch* un *R&I* paaugstināja Latvijas kredītreitingu;
- Latvijas Bankas izveidotās nacionālās **SEPA darba grupas tiešā debeta apakšgrupā**, kuras mērķis bija koordinēt pasākumus, kas saistīti ar Latvijas pievienošanās eirozonai maksājumu pakalpojumu jomā un iekļaušanos SEPA, tajā skaitā par tiešā debeta, kā arī kredīta pārvedumu atbilstību SEPA prasībām. Viena laikus tika diskutēts par nacionālā tiešā debeta aizstāšanu ar alternatīvu risinājumu, kas paredzēts automātisko rēķinu apmaksai;
- Finanšu ministrijas **Finanšu sektora attīstības plāna darba grupā**, kurā tika izskatīti un apstiprināti priekšlikumi Finanšu sektora attīstības plāna

papildināšanai. Finanšu sektora attīstības plāns tika papildināts 2014. gada rudenī;

- Finanšu ministrijas izveidotajā darba grupā, kas izstrādāja likumprojektus, kuros iekļauj tiesību normas, kas izriet no ES Direktīvas 2013/34/ES par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem. Darba grupa izstrādāja jaunu **Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumprojektu**, kā arī sagatavoja citu likumu grozījumu projektus;
- Iekšlietu ministrijas izveidotajā starpinstitūciju darba grupā, kuras mērķis ir izvērtēt situāciju, kā arī iesniegt priekšlikumus, kā nodrošināt pareizas informācijas par naudas sodu un apreibinošo vielu ietekmes pārbaužu izdevumu samaksas uzrādīšanu Sodū reģistrā. Darba grupas informatīvā ziņojuma mērķis ir piedāvāt risinājumus, kuri uzlabotu maksājumu datu apstrādes un identifikācijas procesu. Viens no piedāvātajiem risinājumiem paredz ieviest vienotu un **strukturētu maksājuma identifikācijas risinājumu — tā saucamo strukturēto referenci**, kuras numurs tiks veidots atbilstoši standartam ISO 11649:2009 „Financial services. Core banking. Structured creditor reference to remittance information”;
- Tieslietu ministrijas izveidotajā **OECD Korporatīvās pārvaldības ieviešanas darba grupā**, kuras uzdevums bija sagatavot Latvijas Republikas pašnovērtējumu tās normatīvo aktu atbilstībai OECD Korporatīvās pārvaldības principiem, nodrošināt sarunu vešanu par iestāšanos OECD minētajā jomā un izstrādāt nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos, lai nodrošinātu atbilstību OECD Korporatīvās pārvaldības principiem;
- Starpinstitūciju darba grupā **likumprojekta „Par starptautisko sankciju ieviešanu un nacionālo sankciju noteikšanu Latvijas Republikā” izstrādei**. Likumprojekts noteiks mehānismu nacionālo sankciju ieviešanai Latvijas Republikā, kā arī uzlabos starptautisko sankciju ieviešanas regulējumu.

Starptautiskā sadarbība

Starptautiskās sadarbības jomā FKTK prioritāte galvenokārt ir līdzdarboties norisēs Eiropas reģionā. FKTK iesaistās gan normatīvo aktu projektu apspriešanā ES Padomē un Eiropas Komisijas komitejās, gan Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu darbā. 2014. gadā kā jauns darbības virziens iezīmējās dalība vienotajā uzraudzības mehānismā. Tāpat nozīmīgi bija turpināt divpusējo

sadarbību ar uzraudzības iestādēm tajās valstīs, kurās notiek pārrobežu sadarbība ar Latviju. Tā kā Latvija sāka sarunu procesu par iestāšanos OECD, 2014. gadā FKTK aktīvi iesaistījās informācijas sagatavošanā un Latvijas ziņojumu izskatīšanā OECD finanšu tirgus, apdrošināšanas un pensiju, investīciju un korporatīvās pārvaldības komitejās.

Līdzdalība ES Padomes un Eiropas Komisijas darbā finanšu pakalpojumu jomā

2014. gads bija ražīgs jaunu ES normatīvo aktu finanšu pakalpojumu jomā izstrādē un apstiprināšanā. To lielā mērā ietekmēja fakts, ka 2014. gadā notika Eiropas Parlamenta vēlēšanas, kā arī 2014. gada nogalē darbu sāka jauns Eiropas Komisijas sastāvs. Tā ietekmē tika izvirzīts neoficiāls mērķis pirms Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas sastāva pārvēlēšanas noslēgt sarunas par maksimāli daudziem atvērtajiem ES tiesību aktu priekšlikumiem. Līdz ar to 2014. gada laikā tika publicēti 13 jauni ES pirmā līmeņa tiesību akti (atvēršanas un noregulējuma direktīva, vienotā noregulējuma mehānisma regula, noguldījumu garantiju sistēmu direktīva, maksājumu kontu direktīva, direktīva par patērētāju kredītīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu, direktīva un regula par finanšu instrumentu tirgiem, direktīva un regula par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, regula par centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem, direktīva par pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU), *Omnibus II* direktīva, regula par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (PRIIP) pamatinformācijas dokumentiem), kā arī 27 ES otrā līmeņa jeb pakārtotie (deleģētie un ieviešanas) tiesību akti. Pašā gada nogalē vēl par trim tiesību aktiem (regula par Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem un direktīva ar regulu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā) tika panākta politiskā vienošanās dialogos starp ES Padomi, Eiropas Parlamentu un Eiropas Komisiju, bet nepieciešamo tehnisko precizējumu rezultātā šie tiesību akti publicēti *ES Oficiālajā Vēstnesī* tiks tikai 2015. gada pirmajā pusē.

Tāpat kā iepriekšējos gados arī pārskata gadā FKTK eksperti aktīvi piedalījās dažādu tiesību aktu priekšlikumu apspriešanā ES Padomes Finanšu pakalpojumu darba grupā un Komerctiesību darba grupā, kā arī nacionālo pozīciju izstrādē par finanšu sektora regulējuma jautājumiem. Papildu intensitāti darbā ar ES tiesību aktu priekšlikumiem FKTK ekspertiem

radīja sagatavošanās darbs pirms Latvijas prezidentūras ES Padomē, kā rezultātā gada otrajā pusē FKTK pārstāvjiem bija iespēja piedalīties arī Itālijas prezidentūras organizētajās triāloga sanāksmēs un apgūt ES Padomes prezidējošās valsts darba specifiku un ES Padomes darba grupu sanāksmju vadīšanas prasmes.

2015. gada pirmais pusgads, Latvijai nodrošinot ES Padomes prezidējošās valsts pienākumu izpildi, būs saistīts arī ar FKTK ekspertu papildu pienākumiem, uzdevumiem un iesaisti ES Padomes darbā, jo FKTK eksperti, līdzdarbojoties Finanšu un Tieslietu ministrijas pārstāvjiem, piedalīsies ES iniciatīvu virzīšanā, starptautiskajās diskusijās un darba grupu un triālogu vadīšanā par tādiem normatīvo aktu projektiem kā kredītiestāžu strukturālās reformas un informācijas atklāšana par vērtspapīru finansēšanas darījumiem, apdrošināšanas izplatīšana, maksājumu pakalpojumu direktīvas un starpbanku komisijas maksas, indeksi, ko izmanto kā etalonus finanšu instrumentos un līgumos, papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbība un uzraudzība, kā arī emitentu akcionāru tiesības.

Eiropas Komisijas komiteju un ekspertu grupu līmenī, kurās FKTK arī nodrošina savu ekspertu pārstāvību, 2014. gada laikā tika strādāts pie ES direktīvām un regulām pakārtotajiem Eiropas Komisijas normatīvajiem aktiem, diskutēts par pieņemtajās direktīvās un regulās ietvertu tiesību normu transponēšanu dalībvalstu nacionālajās tiesību sistēmās, kā arī apspriestas Eiropas Komisijas plānotās jaunās iniciatīvas finanšu sektora regulējuma pilnveidei.

No ES priekšlikumiem finanšu pakalpojumu jomā, kas palikuši nenoslēgti 2014. gada laikā, plānots, ka līdz 2015. gada beigām ES Padome, Eiropas Parlaments un Eiropas Komisija varētu vienoties par tādiem tiesību aktu priekšlikumiem kā apdrošināšanas izplatīšanas direktīvas projekts, par indeksiem, ko izmanto kā etalonus finanšu instrumentos un līgumos, par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītajiem maksājumu darījumiem, kā arī par vērtspapīru finansēšanas darījumiem un to pārredzamību. Tāpat 2015. gada sākumā plānots publicēt trīs tiesību aktus, par kuriem politiskā vienošanās ES mērogā tika panākta 2014. gada decembrī, proti, regulu par Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem, direktīvu par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un terorisma finansēšanai, un regulu par naudas līdzekļu pārskaitījumiem pievienoto informāciju.

Dalība Eiropas uzraudzības iestāžu darbā

2011. gada 1. janvārī darbu sāka Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma, kuras izveide bija atbilde uz 2008. gadā piedzīvoto finanšu krīzi un tās radītajām sekām. Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma ietver divu līmeņu uzraudzību — mikro un makro. Mikrouzraudzības līmenī darbojas trīs Eiropas uzraudzības iestādes — Eiropas Banku iestāde, Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde un Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde. Visu šo iestāžu darbā un lēmumu pieņemšanā Uzraudzības padomē piedalās arī FKTK pārstāvji. Eiropas uzraudzības iestāžu galvenais uzdevums ir izstrādāt tehnisko standartu projektus, izdot pamatnostādnes (*guidelines*) un ieteikumus (*recommendations*), nodrošināt vienādu ES tiesību aktu piemērošanu, veicināt sadarbību un vienotas uzraudzības prakses pielietošanu visās nacionālajās uzraudzības iestādēs, uzraudzīt un analizēt tirgus attīstības tendences, sekmēt noguldītāju un ieguldītāju interešu aizsardzību (EBI), sekmēt apdrošinājuma ņēmēju, pensiju fondu dalībnieku un to patieso labu guvēju interešu aizsardzību (EAAPI), sekmēt vērtspapīru tirgus integritāti, caurskatāmību un efektivitāti, uzlabojot ieguldītāju interešu aizsardzību, (EVTI). Savukārt makrouzraudzības līmenī darbojas Eiropas Sistēmisko risku kolēģija, kuras sēdēs ar novērotāja tiesībām piedalās FKTK priekšsēdētājs. ESRK galvenais uzdevums ir ES finanšu sistēmas makroprudenciālā uzraudzība, lai savlaicīgi izvērtētu potenciālos apdraudējumus finanšu stabilitātei un nodrošinātu savlaicīgu brīdināšanu par iespējamu sistēmisku risku veidošanos.

Līdzdarbojoties šo iestāžu darbā, Latvija var ietekmēt Eiropas uzraudzības politikas un prakses veidošanos, kas ir būtiski ne tikai Latvijas finanšu sektora stabilitātes nodrošināšanai, bet arī visas Eiropas vienotā finanšu pakalpojumu sektora stabilitātei. Tāpat tas dod iespēju diskutēt ar citu valstu pārstāvjiem par izstrādājamā regulējuma ietekmi uz maziem finanšu tirgiem, sabalansējot regulējumu tādā mērā, lai tas būtu noderīgs un attīstību veicinošs ne tikai lielām, bet arī mazām valstīm. Saistībā ar dažādām jaunām iniciatīvām, tirgus attīstības tendencēm un jauniem produktiem arī Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu darba apjoms ir ambiciozs.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu, ar kurām izveidoja Eiropas uzraudzības iestādes²⁰, prasībām Eiropas Komisijai tika uzdots 2014. gadā publicēt Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas darbības

²⁰ Skatīt 2010. gada 24. novembra Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 1093/2010, 1094/2010 un 1095/2010.

izvērtējumu. Eiropas Komisija savā izvērtējumā norāda, ka par spīti īsajam darbības periodam Eiropas uzraudzības iestāžu darbs un sniegtais ieguldījums ir labi novērtēti. Ir identificēti arī daži īstermiņa un ilgtermiņa uzdevumi, lai uzlabotu šo iestāžu darbības efektivitāti. Ar pilnu izvērtējuma tekstu var iepazīties Eiropas Komisijas mājas lapā http://ec.europa.eu/finance/general-policy/committees/index_en.htm#maincontentSec2.

EBI galvenā prioritāte 2014. gadā bija darba turpināšana pie Eiropas banku sektora vienotā noteikumu kopuma izveides (*Single Rulebook*), kā arī darba turpināšana, lai sekmētu jaunā kapitāla ietvara CRDIV/CRR ieviešanu attiecībā uz kredītrisku, tirgus risku, likviditātes prasībām, kā arī uz kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvēršanas un noregulējuma režīma ieviešanu. Pārskata periodā EBI sistemātiski analizēja Eiropas banku sektoru, lai identificētu potenciālos riskus, kā arī uzraudzīja kapitāla pietiekamības rādītājus un kapitāla plānu atbilstību jaunajam regulējumam. Nozīmīgs darbs tika ieguldīts arī patērētāju tiesību aizsardzības jomā, izstrādājot tehnisko standartu un ieteikumu projektus, lai sekmīgi varētu ieviest hipotekāro kredītu direktīvu, maksājumu kontu direktīvu, maksājumu pakalpojumu direktīvu u. c. Papildu informāciju par EBI darbību var iegūt mājas lapā www.eba.europa.eu.

EAAPI 2014. gada prioritātes bija patērētāju aizsardzības stiprināšana, kvalitatīvi un laicīgi izstrādāti normatīvo aktu projekti, uzraudzības konverģences uzlabošana un finanšu stabilitātes veicināšana. Pārskata gadā lielākais darbs turpinājās pie tehnisko standartu izstrādes *Maksāspējas II* direktīvas ieviešanai (piemēram, Eiropas Komisijai tika iesniegti seši tehnisko standartu projekti, kā arī tika strādāts pie 20 ieteikumiem *Maksāspējas II* direktīvas ieviešanai). Pensiju jomā tika publicēts konsultāciju dokuments par turpmāko darbu saistībā ar maksāspējas prasībām papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijām (IORP). Patērētāju aizsardzības jomā EAAPI ir izstrādājusi un publicējusi diskusiju dokumentu par interešu konflikta novēršanu, tieši un ar starpnieku palīdzību pārdodot privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktus. Papildu informāciju par EAAPI darbību var iegūt mājas lapā www.eiopa.europa.eu.

EVTI 2014. gada prioritātes bija uzraudzības konverģence, finanšu patērētāju aizsardzības veicināšana, finanšu stabilitāte, vienotā noteikumu kopuma izveide un kredītreitingu aģentūru uzraudzība. Pārskata gadā liels darbs tika veltīts jauno ES direktīvu un

regulu (piemēram, par finanšu instrumentu tirgiem, tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, kredītreitingu aģentūrām, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem, īso pārdošanu un dažiem kredītriska mijmaiņas darījumu aspektiem u. c.) ieviešanai, izstrādājot virkni tehnisko standartu projektu vai sniedzot priekšlikumus Eiropas Komisijas deleģētajiem aktiem. Lai veicinātu uzraudzības konverģenci, EVTI turpināja darbu pie vienotas Starptautisko Finanšu pārskatu standartu prasību piemērošanas veicināšanas visās dalībvalstīs, kā arī veica dalībvalstu likumdošanas un uzraudzības prakses izvērtējumus (*peer review*), lai konstatētu to atbilstību izvirzītajiem labas prakses piemēriem. Kopā ar citām Eiropas uzraudzības iestādēm EVTI piedalījās Apvienotās komitejas (*Joint Committee*) darbā par jautājumiem, kas skar visas trīs jomas (piemēram, finanšu konglomerāti, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana u. c.). Pārskata periodā tika sākti divi apjomīgi informācijas tehnoloģiju projekti, lai izveidotu datu bāzi informācijas centralizētai savākšanai un uzturēšanai par ārpusbiržas darījumiem ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kā arī finanšu instrumentu atsauces datu bāzi. Papildu informāciju par EVTI darbību var iegūt mājas lapā www.esma.europa.eu.

ESRK pārskata gadā turpināja darbu, kas vērsts uz stabilas makrouzraudzības sistēmas izveidi visā ES, identificējot sistēmiskos riskus, kas apdraud ES finanšu sistēmu, un veicot pasākumus, lai tos novērstu. Jaunais kapitāla ietvara CRDIV/CRR regulējums ieviesa virkni jaunu makroprudenciālās uzraudzības instrumentu, kas kompetentajām iestādēm palīdz mazināt finanšu stabilitātes riskus. ESRK izstrādāja vadlīnijas šo jauno instrumentu izmantošanai (piemēram, viedoklis par pretcikliskā kapitāla bufera izmantošanu). Tāpat ESRK pievērsa īpašu uzmanību kapitāla prasību aprēķina pieejai prasībām pret centrālajām valdībām. Papildu informāciju par ESRK var iegūt mājas lapā www.esrb.europa.eu.

Sadarbība ar citu valstu uzraudzības iestādēm

Veicot finanšu sektora uzraudzību, liela loma ir sadarbībai ar citu valstu finanšu sektora uzraudzības iestādēm. Prioritāte ir sadarbība ar Baltijas valstu un Ziemeļu valstu finanšu uzraugiem, kā arī ar ECB. 2014. gadā notika Baltijas valstu uzraudzības iestāžu vadības tikšanās, lai apspriestu plānotās izmaiņas iestādēs saistībā ar vienotā uzraudzības mehānisma un vienotā noregulējuma mehānisma ieviešanu, aktualitātes

nebanku kreditētāju uzraudzībā un citus jautājumus. Tāpat notika Baltijas valstu uzraudzības iestāžu un ECB pārstāvju tikšanās, lai apmainītos ar pieredzi un praksi mazāk nozīmīgu kredītiestāžu uzraudzībā. Pēc vienotā banku uzraudzības mehānisma izveides bija nepieciešams izdarīt grozījumus vairākos sadarbības līgumos par banku grupu uzraudzību, papildinot tos ar jaunu līgumslēdzējpusi — ECB. Turpinājās arī divpusējā sadarbība ar citu valstu uzraudzības iestādēm.

Pārskata gadā arī turpinājās sadarbība starp Ziemeļu un Baltijas valstu atbildīgajām ministrijām, centrālajām bankām un finanšu sektora uzraudzības iestādēm pārrobežu finanšu stabilitātes, krīzes vadības un noregulējuma jautājumos, kā arī Makroprudenciālajā forumā, kurā uzraudzības iestāžu vadītāji kopā ar centrālo banku vadītājiem apsprieda makroprudenciālās politikas aktualitātes.

Divpusējā sadarbība starp uzraudzības iestādēm balstās uz noslēgtajiem informācijas apmaiņas un sadarbības līgumiem. Visi noslēgtie divpusējie un daudzpusējie sadarbības līgumi ir pieejami FKTK mājas lapā internetā (<http://www.fktk.lv/lv/komisija/sadarbiba/informacijas-apmainas-ligumi/ligumi-ar-arvalstu-iestadem.html>). Lai nodrošinātu informācijas apmaiņu nākotnē alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku uzraudzības jomā ar valstīm, kuras nav ES dalībvalstis, pārskata gadā noslēgto sadarbības līgumu skaitu papildināja vēl divi daudzpusējie sadarbības līgumi starp ES dalībvalstu uzraudzības iestādēm un Korejas, kā arī Vjetnamas uzraudzības iestādēm.

Lai apmainītos ar informāciju par finanšu sektora attīstības tendencēm un aktualitātēm uzraudzības jautājumos, FKTK vadība turpināja iepriekšējo gadu pieredzi Starptautiskā Valūtas fonda gada sanāksmes laikā organizēt tikšanās ar ASV valsts pārvaldes un finanšu uzraudzības iestādēm.

Papildus 2014. gadā tika noslēgts daudzpusējais sadarbības līgums starp EVTI un dalībvalstu kompetentajām iestādēm par sadarbību un informācijas apmaiņu.

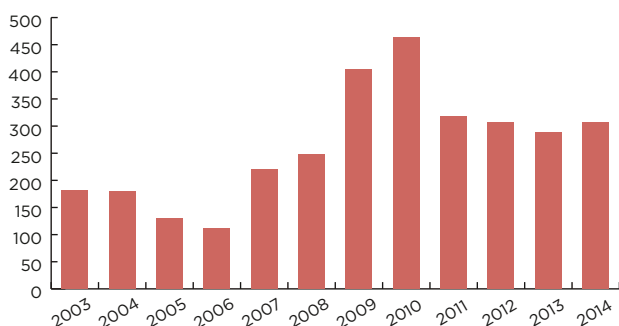
KLIENTU AIZSARDZĪBA

Būtisks FKTK uzraudzības aspekts arī 2014. gadā bija tirgus dalībnieku klientu tiesību aizsardzība.

2014. gadā FKTK saņēma un izskatīja 307 iesniegumus par finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku rīcību, t. sk. 183 banku klientu sūdzības, 55 apdrošināšanas sabiedrību un EEZ valstu apdrošinātāju filiāļu klientu sūdzības, divas sūdzības par apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpniekiem, 31 iesniegumu par finanšu instrumentu tirgus dalībniekiem, divus iesniegumus par krājaizdevu sabiedrībām, vienu iesniegumu par ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, trīs iesniegumus par maksājumu iestādēm, bet 30 iesniegumus par dažādiem ar finanšu tirgu saistītiem jautājumiem.

22. attēls.

Saņemto sūdzību skaits pa gadiem

Visos gadījumos FKTK lūdza tirgus dalībniekiem sniegt paskaidrojumus, pēc kuru izvērtēšanas klientiem FKTK kompetences ietvaros tika sniegtas atbildes vai konsultācijas pēc būtības.

Ņemot vērā, ka kredītiestāžu uzraudzības procesā tiek kontrolēts, vai kredītiestādes ievēro Kredītiestāžu likuma un tam pakārtoto normatīvo aktu prasības, FKTK eksperti pārbaudīja, vai kredītiestāžu rīcībā nebija saskatāmi šo normatīvo aktu pārkāpumi. No 183 kredītiestāžu klientu sūdzībām trīs gadījumos FKTK konstatēja kredītiestāžu darbībā normatīvo aktu pārkāpumus, sešos gadījumos nepilnības operacionālā riska pārvaldīšanā un 18 gadījumos klientu sūdzībās minētais tiek izmantots uzraudzības vajadzībām. Kredītiestāžu klientu sūdzības visvairāk ir par noguldījumiem, kontu apkalpošanu un kredītiestāžu pakalpojumiem. Pēc FKTK iesaistes konkrēto gadījumu risināšanā nepilnības tika novērstas.

FKTK skatījumā fakts, ka 2013. gadā tirgus dalībnieki saņēma 4 851 klientu sūdzību, bet 2014. gadā šo sūdzību skaits bija 4 108 un tikai 4.5 % no šiem klientiem par kredītiestāžu rīcību sūdzējušies FKTK, ir vērtējams kā pozitīvs rādītājs kredītiestāžu sadarbībā ar klientiem.

FKTK 2014. gadā izskatīja 55 iesniegumus par apdrošināšanas sabiedrību un EEZ valstu apdrošinātāju filiāļu darbību, kā arī divus iesniegumus par apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbību. Izskatot saņemtos iesniegumus par apdrošināšanas sabiedrību, EEZ valstu apdrošinātāju filiāļu un apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbību, FKTK nav konstatējusi būtiskus normatīvo aktu prasību pārkāpumus, par kuriem būtu piemērojamas normatīvajos aktos paredzētās sankcijas.

Rūpējoties par ieguldītāju aizsardzību un finanšu instrumentu tirgus uzticamību, FKTK 2014. gadā mājas lapā un plašsaziņas līdzekļos publicēja brīdinājumu par iespējamo krāpšanas shēmu un aicināja atturēties no sadarbības ar personu, kura veica akciju izkrāpšanu no AS „NASDAQ OMX Riga” tirgotu uzņēmumu akciju īpašniekiem par krietni zemāku cenu nekā to tirgus vērtība.

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU. KLIENTU IZGLĪTOŠANA

Turpinot iepriekšējos gados sāktu kursu uz atklātu un proaktīvu komunikāciju ar sabiedrību, t. sk. ar mediju starpniecību, FKTK turpināja informēt par savu darbību un funkcijām, plaši skaidrojot pieņemtos lēmumus un finanšu sektorā notiekošo.

Lai pilnvērtīgi informētu sabiedrību par aktuālajām norisēm finanšu un kapitāla tirgū, 2014. gadā FKTK savā mājas lapā publicēja un plašsaziņas līdzekļiem izplatīja 144 paziņojumus (2013. gadā — 141), kā arī organizēja trīs mediju pasākumus par aktuālām tēmām. Pērn FKTK vadība sniedza vairāk nekā 70 interviju gan vietējiem, gan starptautiskiem medijiem. Kopš 2012. gada janvāra FKTK komunicē arī sociālā tīkla „Twitter.com” kontā @FKTK_lv, un 2014. gadā tam bija jau 1 400 sekotāju.

2014. gada maijā, stājoties spēkā grozījumiem Kredītiestāžu likumā un Finanšu instrumentu tirgus likumā, FKTK sāka publicēt pieņemtos lēmumus par visām kredītiestādēm piemērotajām sankcijām un arī par atsevišķu veidu sankcijām ieguldījumu brokeru sabiedrībām. Informācija par piemērotajām sankcijām tiek publicēta FKTK mājas lapā un izplatīta plašsaziņas līdzekļiem, tādējādi veicinot lielāku pārskatāmību par uzraudzības procesā pieņemtajiem lēmumiem. 2014. gadā bija četras šāda veida publikācijas par sankciju piemērošanu kredītiestādēm (FKTK mājas lapā ir pieejama informācija arī apkopotā veidā: <http://www.fktk.lv/lv/tirgus-dalibnieki/kreditiestades/2014-10-22-fktk-piemerotas-sankcijas.html>).

Nozīmīga vieta komunikācijā bija atvēlēta finanšu izglītības jautājumiem, kas ir viena no FKTK stratēģiskajām prioritātēm. Sabiedrības finanšu izglītības un izpratnes līmeņa celšanai tika attīstītas gan iepriekš iesāktās aktivitātes un projekti, gan jaunas iestrādes finanšu pratības jautājumos.

Finanšu pratības stratēģija

Sadarbībā ar finanšu pratības partneriem FKTK izstrādātais un 2014. gada sākumā apstiprinātais vidēja termiņa plānošanas dokuments „Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģija 2014–2020” (turpmāk — Stratēģija) turpmāk paredz vienotu stratēģisko pieeju iedzīvotāju finanšu pratības līmeņa pakāpeniskai

paaugstināšanai, tajā ir definēti sasniedzamie stratēģiskie mērķi, noteikti galvenie darbības virzieni un uzdevumi, kā arī atbildīgās institūcijas. Saskaņā ar Stratēģiju Latvijas stratēģiskie mērķi finanšu pratībā turpmākajiem septiņiem gadiem ir:

- finanšu plānošanas un uzkrāšanas tradīcija;
- finanšu pakalpojumu vides integritāte;
- sabiedrības finansiālā ilgtspēja un attīstība.

Finanšu pratības veicināšanas stratēģiskie partneri — FKTK, Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts izglītības satura centrs, Banku augstskola, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Latvijas Komercbanku asociācija un Latvijas Apdrošinātāju asociācija — 2014. gada 24. februārī parakstīja memorandu par sadarbību Stratēģijas ieviešanā. Saskaņā ar šo vienošanos turpmāk FKTK pārstāvis nodrošinās Stratēģijas ieviešanas koordināciju un pastāvīgās darba grupas vadību, kā arī ikgadēju mērķu izpildes kontroli, sniedzot ziņojumu gan stratēģisko partneru vadībai, gan sabiedrībai.

Nacionālā aptauja un finanšu pratības indekss

Kā nākamo soli Stratēģijas ieviešanas gaitā, veicot Latvijā pirmo nacionālo aptauju finanšu pratībā, FKTK pārskata gadā sadarbībā ar pētījumu centru „SKDS” (turpmāk — SKDS) nodrošināja jaunas mērījumu sistēmas izstrādi un rezultātu apkopošanas metodiku — Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības indeksu (turpmāk — Indekss). Nacionālajā aptaujā tika iekļauti gan FKTK ekspertu izstrādāti jautājumi, gan OECD bāzes anketa, kas ļaus Latvijai, iekļaujoties OECD, turpmāk salīdzināt finanšu pratības līmeni ar citām OECD valstīm.

Kopumā Latvijas iedzīvotāju iesaiste pamata finanšu pakalpojumu izmantošanā (*financial inclusion*) 2014. gadā bijusi augsta — savas konts bankā ir 91 % iedzīvotāju, norēķinu kartes izmanto 89 %, internetbanku klienti ir 65 % iedzīvotāju. Savukārt pakalpojumus, kuri prasa papildu izmaksas šodien, bet to ieguvumi ir vērsti uz nākotni, Latvijas iedzīvotāji izvēlas daudz retāk un tikai 24 % regulāri veic uzkrājumus. Tomēr tendence apzināti veidot uzkrājumus pieaug, kopumā 18 % iedzīvotāju uzkrājuma veidošanai izmanto

komercbanku krājkontus, un 6 % no viņiem krājkontu ir atvēruši tieši pēdējo divu gadu laikā. Pirmās nacionālās finanšu pratības aptaujas anketa un visu rezultātu kopsavilkums ir publicēts un pieejams ikvienam interesentam izglītojošā vortāla KLIENTU SKOLA mājas lapā: <http://www.klientuskola.lv/lv/petijumi/8-latvijas-iedzivotaju-finansu-pratibas-aptauja-2014.html>.

Savukārt jaunajā mērījumu sistēmā — 2014. gada Indeksā —, vērtējot gan iedzīvotāju zināšanas, gan ierasto praktisko rīcību finanšu jautājumos, augstākais pozitīvo punktu skaits ir saņemts ikdienas privāto finanšu plānošanas, arī uzkrājumu veidošanas tematā, bet divos tematos Latvijas sabiedrība kopsummā ieguvusi mīnusa punktus — tie ir kredīti un pensijas. Indeksa rezultāts jeb visu punktu kopsumma septiņos finanšu pratības tematos 2014. gadā ir +20.6 punkti (maksimālais iegūstamo punktu skaits ir +99).

23. attēls.

Indeksa rezultāti septiņos finanšu pratības tematos

Papildus 2015. gadā FKTK ir izveidojusi Latvijas mājaisaimniecību finansiālo stabilitāti un ilgtspēju raksturojošu statistisko indikatoru kopsavilkumu un komentārus skatījumā kopš 2004. gada, kas būs noderīgi tiem, kas vēlas izprast makroekonomiskos notikumus Latvijā mājaisaimniecību kontekstā pēdējā desmitgadē. Lai Indeksa un indikatoru rezultāti būtu ērti lietojami plašākai sabiedrībai, FKTK ir izveidojusi interaktīvu rīku, kurš pieejams izglītojošā vortāla KLIENTU SKOLA sadaļā „Pētījumi”: <http://www.klientuskola.lv/lv/petijumi/finansu-pratibas-indeks.html>.

Turpmāk Indekss un indikatori tiks nodrošināti ar aktuālajiem datiem un nodoti sabiedrības zināšanai un diskusijām katru gadu. Papildus finanšu pratības līmeņa tālākai izpētei FKTK sadarbībā ar SKDS pārskata gadā veica arī Latvijas iedzīvotāju interneta aptauju par attieksmi pret privāto brīvo līdzekļu ieguldīšanu. Kopumā 34 % Latvijas iedzīvotāju pilnībā piekrīt, ka brīvie finanšu līdzekļi jāiegulda peļņas gūšanai.

Finanšu izglītības nedēļa 2014

Turpinot iesāktās aktivitātes, FKTK otro gadu koordinēja FINANŠU IZGLĪTĪBAS NEDĒĻU Latvijā, kas laikā no 2014. gada 10. līdz 14. martam notika paralēli *Child and Youth Finance International* (turpmāk — CYFI) rīkotajai bērnu un jauniešu nedēļai *Global Money Week*. 2014. gadā partneru pasākumu devīze bija „Atrodi un piepildi savu finanšu mērķi!”, aicinot aizdomāties par privātajiem finanšu mērķiem un iespējām tos sasniegt. Tika publicēti FKTK un SKDS interneta aptaujas rezultāti par iedzīvotāju finanšu mērķiem, un FKTK sagatavoja jaunu interaktīvu rīku un testu „Cik stipra ir Tava finanšu mērķtiecība?”, kas brīvi pieejams ikvienam internetā.

FKTK un partneru rīkoti pedagogu profesionālās pilnveides semināri „Dažādas metodes, kā ar skolēniem runāt par finanšu mērķiem un to sasniegšanu” (izsniedzot Valsts izglītības satura centra apliecinājumu) ekonomikas un sociālo zinību skolotājiem pārskata gadā notika Rīgas un Pierīgas, Cēsu, Tukuma un Daugavpils novados, tajos piedalījās 64 dalībnieki no 19 novadiem un divām Latvijas pilsētām. Latvijas skolās dažādos reģionos kopumā šīs nedēļas laikā tika novadītas 23 finanšu pratības partneru sagatavotas vieslekcijas.

Starptautiskā sadarbība

FKTK pārstāvis turpināja darbu OECD *International Network for Financial Education* grupā kā Latvijas nacionālais koordinators, nodrošinot informācijas apriti par Latvijas aktualitātēm OECD ietvaros, kā arī veica sadarbību ar Finanšu, Ārlietu un Ekonomikas ministriju, sniedzot nepieciešamo informāciju ziņojumiem par Latvijas gatavību pilntiesīgai iesaistei OECD valstu saimē.

2014. gada 9. jūlijā tika publicēti OECD *PISA 2012* pētījuma rezultāti par 15 gadu vecu skolēnu finanšu kompetenci. 18 valstu vidū Latvijas skolēnu zināšanas finanšu jautājumos ir virs OECD vidējās atzīmes — 501 punkts (vidējā — 500). Kopumā secināts, ka, lai arī finanšu izglītības vieta pamatskolu mācību saturā nav pietiekami izteikta un definēta, tomēr Latvijas izglītības sistēma labāk nekā vidēji OECD valstīs spēj nodrošināt vienlīdzīgas izglītības iespējas skolēniem no ģimenēm ar dažādu sociālekonomisko situāciju.

7. tabula.

Skolēnu sasniegumi finanšu kompetencē

PUNKTI	RANGS	VALSTS	VALSTIS, KURU VIDĒJIE SASNIEGUMI STATISTISKI NOZĪMĪGI NEATŠKĪRAS NO ŠĪS VALSTS
603	1.	Šanhaja (Ķīna)	
541	2.	Beļģija (Flāmu)	
529	3.-4.	Igaunija	Austrālija, Jaunzēlande
526	3.-5.	Austrālija	Igaunija, Jaunzēlande
520	4.-6.	Jaunzēlande	Igaunija, Austrālija, Čehija, Polija
513	5.-7.	Čehija	Jaunzēlande, Polija
510	6.-7.	Polija	Jaunzēlande, Čehija, Latvija
501	8.-9.	Latvija	Polija, ASV
492	8.-12.	ASV	Latvija, Krievija, Francija, Slovēnija, Spānija, Horvātija, Izraēla
486	9.-14.	Krievija	ASV, Francija, Slovēnija, Spānija, Horvātija, Izraēla
486	9.-14.	Francija	ASV, Francija, Slovēnija, Spānija, Horvātija, Izraēla
485	9.-14.	Slovēnija	ASV, Krievija, Francija, Slovēnija, Spānija, Horvātija, Izraēla
484	10.-15.	Spānija	ASV, Krievija, Francija, Slovēnija, Spānija, Horvātija, Izraēla
480	11.-16.	Horvātija	ASV, Krievija, Francija, Slovēnija, Spānija, Izraēla, Slovākija
476	11.-17.	Izraēla	ASV, Krievija, Francija, Slovēnija, Spānija, Horvātija, Slovākija, Itālija
470	15.-17.	Slovākija	Horvātija, Izraēla, Itālija
466	16.-17.	Itālija	Izraēla, Slovākija
379	18.	Kolumbija	

CYFI ikgadējā Eiropas sanāsmē Maķedonijas Republikā (nav ES dalībvalsts) FKTK un Latvijas Bankas pārstāvji sniedza savu ieguldījumu labākās pieredzes nodošanā Maķedonijas kolēģiem ar savu ziņojumu par pēdējo gadu pieredzi valsts izglītības satura pilnveidē un nacionālās stratēģijas izstrādē, tādējādi kļūstot par padomdevējvalsti finanšu pratības jomā.

KLIENTU SKOLAS attīstība

FKTK izglītojošais vortāls KLIENTU SKOLA pārskata gadā tika atjaunināts, izveidojot jaunu dizaina koncepciju un papildu saturu. Jaunā sadaļa KLIENTU ABC ar trīs līmeņu struktūru atbilstoši lietotāju priekšzināšanām kopš 2015. gada piedāvā A līmenī 17 izglītojošos materiālus, kas tiks pakāpeniski papildināti, kā arī interaktīvu testu apgūto zināšanu pārbaudei.

Turpmāk KLIENTU ABC tiks nodrošināti vairāk nekā 70 izglītojoši materiāli, t. sk. B un C līmenim, par dažādiem finanšu pratības tematiem un katram zināšanu līmenim atbilstoši pārbaudes testi. Pēc pamattematu izstrādes jaunā KLIENTU SKOLAS sadaļa būs pieejama arī krievu valodā. 2014. gadā ar KLIENTU SKOLAS starpniecību finanšu sektora klientiem ir sniegtas 45 (2013. gadā — 62) e-pasta konsultācijas gan latviešu, gan krievu valodā.

KLIENTU SKOLAS popularizēšanai un konsultatīvo pakalpojumu nodrošināšanai lauku reģionu iedzīvotājiem par aktuāliem tematiem saistībā ar finanšu sektora sniegtajiem pakalpojumiem 2014. gada 5. augustā FKTK iesāka jaunu aktivitāti — KLIENTU SKOLAS regulāru rubriku laikrakstā „Latvijas Avīze”. 2014. gadā tika sagatavotas deviņas publikācijas. Pārskata gadā FKTK nodrošināja ar finanšu pratības tematiem saistītu

pastāvīgu komunikācijas plūsmu gan mājas lapā, *Twitter* kontā un saziņā ar medijiem, gan tiešās izglītojošās aktivitātēs — vieslekcijās un semināros izglītības iestādēs un citās mērķauditorijās.

Dalība Atvērto durvju dienā un Ēnu dienā

Lai stiprinātu FKTK kā atvērtas un mūsdienīgas institūcijas tēlu un vairotu sabiedrības izpratni par tās darbību un funkcijām, FKTK pārstāvji otro gadu pēc kārtas piedalījās akcijā „Atpakaļ uz skolu”, nodrošinot lekcijas Latvijas skolās, kā arī Atvērto durvju dienā, kurā valsts pārvaldes iestādes ir atvērtas ikvienam interesentam un piedāvā iespēju tikties ar amatpersonām. Tāpat 2014. gadā Ēnu dienas ietvaros FKTK pirmoreiz viesojās skolēni, kuriem bija iespēja iepazīties ar FKTK padomes ikdienu un uzraudzības iestādes darbības virzieniem un funkcijām.

2015. GADA SVARĪGĀKIE UZDEVUMI

2015. GADA SVARĪGĀKIE UZDEVUMI

Finanšu regulējuma pilnveidošana ir viena no FKTK stratēģiskajām prioritātēm, kas paredz Latvijas finanšu sektoram un uzraudzības mērķiem atbilstošas un samērīgas regulatīvās vides attīstību ES vienotā tirgus kontekstā. 2015. gadam ir apstiprināts tirgus regulējuma izstrādes un pilnveides plāns, kas skar praktiski visus FKTK uzraudzībā esošos tirgus segmentus.

Kreditīestāžu sektorā turpināsies CRD/CRR ieviešana, un 2015. gada 1. oktobrī stāsies spēkā likviditātes seguma rādītājs, t. i., vienots likviditātes rādītājs ES, kas izstrādāts ar mērķi veicināt banku noturību pret iespējamām īstermiņa likviditātes problēmām. Tas ir pirmais mēģinājums noteikt harmonizētas kvantitatīvās likviditātes prasības bankām. Tāpat paredzēta jaunu, uzraudzības vajadzībām nepieciešamu likviditātes pārskatu ieviešana.

Lai nodrošinātu direktīvas par noguldījumu garantiju sistēmām prasību ieviešanu nacionālajā normatīvajā regulējumā, šogad plānoti grozījumi „Informācijas par garantēto atlīdzību apkopošanas un sniegšanas normatīvajos noteikumos”, kā arī jauni noteikumi, kas noteiks noguldījumu piesaistītāju maksājumu noteikšanas kārtību un maksājumu saistību iekļaušanas kārtību noguldījumu garantiju fondā.

Apdrošināšanas sektorā šogad turpināsies darbs pie *Maksātspējas II* prasību ieviešanas, kas stāsies spēkā 2016. gada 1. janvārī, nosakot pāreju uz jaunu uzraudzības un kapitāla pietiekamības režīmu apdrošināšanas sektorā. Plānoti vairāki jauni normatīvie noteikumi, kas līdz ar Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas likumu pilnībā ieviesīs *Maksātspējas II* direktīvas, kā arī Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes vadlīniju prasības.

Ieviešot Maksājumu kontu direktīvas prasības, šogad plānots grozīt arī Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumu, lai nostiprinātu patērētāju tiesības uz maksājumu kontu ar pamatfunkcijām. Proti, tiks nodrošinātas tiesības ikvienam atvērt vismaz vienu kontu kredītiestādē, piemēram, pabalsta saņemšanai. Grozījumi veicinās maksājumu kontu apkalpošanas izmaksu caurskatāmību, lai patērētājs būtu vairāk informēts par dažādu ar tā maksājumu kontu apkalpošanu saistīto izmaksu veidošanos un tā rezultātā spētu salīdzināt dažādu maksājumu pakalpojumu

sniedzēju piedāvātos maksājumu kontu pakalpojumus un izvēlēties sev izdevīgāko pakalpojumu sniedzēju.

Finanšu instrumentu tirgus sektorā Eiropas Komisija ir pieņēmusi vairākas regulas (piemēram, *MiFIR*, *MAR*, *CSDR*), tāpēc šogad turpināsies darbs, lai maksimāli harmonizētu finanšu instrumentu tirgus sektorus, regulētu jaunas finanšu instrumentu struktūras un noteiktu prasības attiecīgiem finanšu instrumentu tirgus dalībniekiem. Tāpat Latvijas tiesību aktos būs jāievieš vairākas Eiropas Komisijas direktīvas un to grozījumi (piemēram, *MiFID II*, *Market Abuse Directive*, *Transparency Directive*), kuru mērķis ir panākt lielāku finanšu instrumentu tirgus caurskatāmību, stiprināt ieguldītāju interešu aizsardzību, sakārtot dažādu finanšu instrumentu tirdzniecības vietu regulējumu, liberalizēt centrālo vērtspapīru depozitāriju darbību ES, stiprināt uzraudzības iestāžu uzraudzības pilnvaras u. c.

Uzmanība tiks pievērsta arī informācijas tehnoloģiju drošības jautājumiem, izstrādājot interneta maksājumu drošības noteikumus un ziņošanas kārtību par būtiskiem incidentiem saistībā ar maksājumiem.

Arī finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības īstenošana ir viena no FKTK prioritātēm, tāpēc arī 2015. gadā tai būs pievērsta īpaša FKTK uzmanība.

Makrouzraudzības būtiska stiprināšana ir viens no svarīgākajiem uzdevumiem uzraudzības ietvara stiprināšanas procesā, lai savlaicīgi identificētu sistēmiskos riskus un veiktu šo risku novēršanas vai mazināšanas pasākumus, piemērojot atbilstošos instrumentus, tāpēc 2015. gadā sadarbībā ar Latvijas Banku un Finanšu ministriju tiks strādāts pie efektīvi funkcionējoša makrouzraudzības mehānisma radīšanas.

Ņemot vērā jaunus izaicinājumus, ko rada vienotais uzraudzības mehānisms, šogad turpināsies darbs pie uzraudzības metožu, instrumentu un prakses atbilstības ECB principiem nodrošināšanas, attīstot aktīvu un abpusēji produktīvu sadarbību ar ECB, ievērojot arī Latvijas finanšu sektora specifiku.

Lai nodrošinātu FKTK kā nacionālās kompetentās iestādes uzdevumu (neregulējuma iestādes funkciju) izpildi, kā viena no prioritātēm ne tikai 2015., bet tuvākajiem trīs gadiem izvirzīta ES sistēmā integrēta un Latvijas finanšu sektoram atbilstoša, efektīvi funkcionējoša neregulējuma mehānisma ieviešana, lai

stiprinātu tirgus dalībnieku uzraudzību un pilnveidotu krīzes novēršanas instrumentus, aizstāvētu sabiedrības intereses noregulējuma procesā un saglabātu finanšu stabilitāti valstī.

Ņemot vērā izmaiņas globālajā un Latvijas finanšu tirgū, kas ietekmē arī tirgus dalībnieku biznesa lēmumus un darbību, plānots pievērst lielāku uzmanību izmaiņām un tendencēm tirgus dalībnieku darbības stratēģijās, uzturot pastāvīgu un atklātu dialogu ar tirgus dalībniekiem, lai pēc iespējas precīzāk novērtētu riskus un laicīgāk veiktu nepieciešamos pasākumus tirgus attīstības veicināšanai.

FKTK
PĀRVALDĪBA UN
ORGANIZĀCIJA

PERSONĀLA POLITIKA

Personāls ir svarīgākais FKTK resurss, kas nodrošina FKTK mērķu sasniegšanu un tālāku iestādes attīstību. Lai sagatavotos ECB vienotā uzraudzības mehānisma darbības sākšanai 2014. gada novembrī, FKTK 2014. gadā turpināja cilvēkresursu noslodzes un pienākumu sadalījuma izvērtēšanas projektu atbalsta daļās, kā arī veica darbinieku kvalifikācijas un veicamo pienākumu analīzi pamatdarbības struktūrvienībās.

Personāla skaitliskais sastāvs un izmaiņas

Pārskata gadā amata vietu skaits palielinājās līdz 131 amata vietai. Lai nodrošinātu atbalstu ECB vienotā uzraudzības mehānisma ieviešanā, Ārējo sakaru daļā tika pieņemts darbā ārējo sakaru koordinētājs — atbalsta darbinieks.

2014. gadā mainījās FKTK struktūra — saskaņā ar ārējo normatīvo aktu regulējumu Garantiju fondu daļa tika atdalīta no Uzraudzības departamenta un pārveidota par Noregulējuma un garantiju fondu daļu, kas atrodas FKTK priekšsēdētāja tiešā padotībā. Lai optimizētu resursu izmantošanu un pilnveidotu uzraudzības procesus, Uzraudzības departamentā tika izveidota Maksājumu iestāžu un nebanku monetāro finanšu iestāžu daļa. Struktūrvienība atrodas Uzraudzības departamenta direktora tiešā padotībā.

24. attēls

Personāla skaita dinamika (2001–2014)

Vidējais nodarbināto skaits, ieskaitot ilgstošā prombūtnē esošos darbiniekus, 2014. gadā bija 129 darbinieki, tajā skaitā:

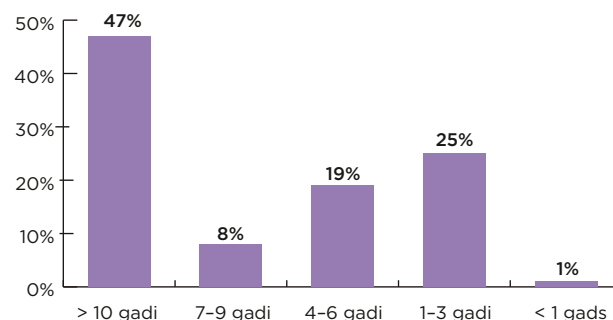
- 102 (79 %) pamatdarbības veicēji un 27 (21 %) atbalsta darbinieki;
- 88 (70 %) valsts amatpersonas un 41 (30 %) darbinieks;
- visi darbinieki bija intelektuālā darba veicēji.

Personāla mainība 2014. gadā bija 3 %. Pārskata gadā darbu FKTK sāka seši darbinieki, t. sk. ar trīs darbiniekiem FKTK noslēdza darba līgumu uz ilgstošu darbinieka prombūtnes laiku (bērna kopšanas atvaļinājums). Pārbaudes laikam beidzoties, saskaņā ar izstrādāto adaptācijas perioda plānu visi seši darbinieki saņēma pozitīvu vērtējumu un turpina darbu FKTK. Pārskata gadā FKTK pārtrauca darba attiecības ar sešiem darbiniekiem, t. sk. ar diviem darbiniekiem, kuri bija pieņemti darbā FKTK uz ilgstošu darbinieka prombūtnes laiku (bērna kopšanas atvaļinājums). No četriem pastāvīgajiem darbiniekiem, kuri pārtrauca darba attiecības ar FKTK, divi izvēlējās veidot karjeru privātajā sektorā, bet divi izturēja atlases konkursu un karjeru turpina Eiropas finanšu institūcijās Lielbritānijā un Vācijā.

2014. gadā 93 % darbinieku (121) FKTK strādāja ilgāk par vienu gadu, darba attiecībās ar FKTK 13 gadus, t. i., no iestādes izveidošanas brīža 2001. gadā, bija 46 % (59) darbinieku, savukārt mazāk par gadu — 7 % (9) darbinieku.

25. attēls

Personāla sadalījums pēc FKTK nostrādātā laika (%)

Pārskata gadā 68 (52 %) darbinieki tika norīkoti 462 dienesta komandējumos, tajā skaitā:

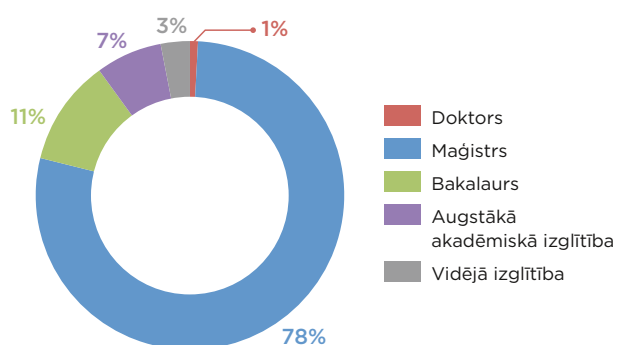
- 63 darbinieki regulāri piedalījās ES institūciju un Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu (Eiropas Banku iestāde, Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde un Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde) izveidoto darba grupu darbā;
- 28 darbinieki piedalījās ar vienotā banku uzraudzības mehānisma darbību saistītajās ECB darba grupās;
- 11 darbinieki piedalījās ar Latvijas Republikas prezidentūru Eiropas Padomē saistītos pasākumos;
- FKTK priekšsēdētājs kā Latvijas Republikas pārstāvis piedalījās Starptautiskā Valūtas fonda un Pasaules Bankas pavasara un rudens sanāksmēs.

Personāla kvalifikācija

FKTK vērtība ir izglītots un profesionāls personāls. Pārskata gadā 97 % (126) FKTK darbinieku bija augstākā izglītība (t. sk. 78 % bija ieguvuši maģistra grādu), bet 3 % (4) — vispārējā vidējā vai vidējā profesionālā izglītība.

26. attēls

FKTK personāla sadalījums pēc izglītības līmeņa (%)

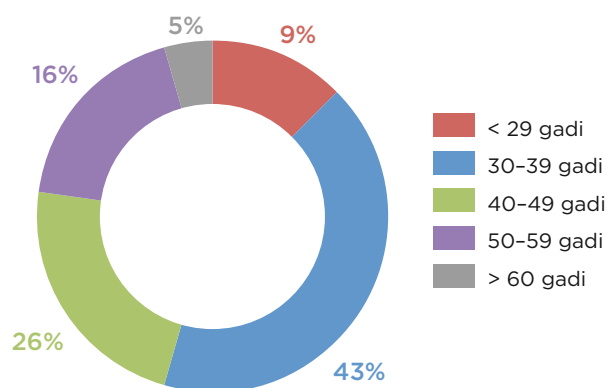
Personāla demogrāfiskais sadalījums un vecuma raksturojums

2014. gadā no visiem FKTK darbiniekiem 73 % (95) bija sievietes un 27 % (35) vīrieši. Personāla vecuma struktūru pārskata gadā raksturo šādi rādītāji: 9 % (13) darbinieku bija vecumā līdz 29 gadiem, 43 % (56) — vecumā no 30 līdz 39 gadiem, 26 % (33) — vecumā no 40 līdz 49 gadiem un 21 % (28) — vecāki par 50 gadiem.

FKTK darbinieku vidējais vecums 2014. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bija nedaudz palielinājies — 42 gadi.

27. attēls

FKTK personāla sadalījums pa vecuma grupām (%)

Personāla darba izpildes novērtēšana

2014. gads bija piektais gads, kopš FKTK sākusī darbinieku darba izpildes novērtēšanu (turpmāk arī — DIN). 2014. gadā saskaņā ar FKTK noteikto kārtību darba izpildes novērtēšanā piedalījās 122 darbinieki — 20 struktūrvienību vadītāji (t. sk. trīs padomes locekļi) un 102 speciālisti.

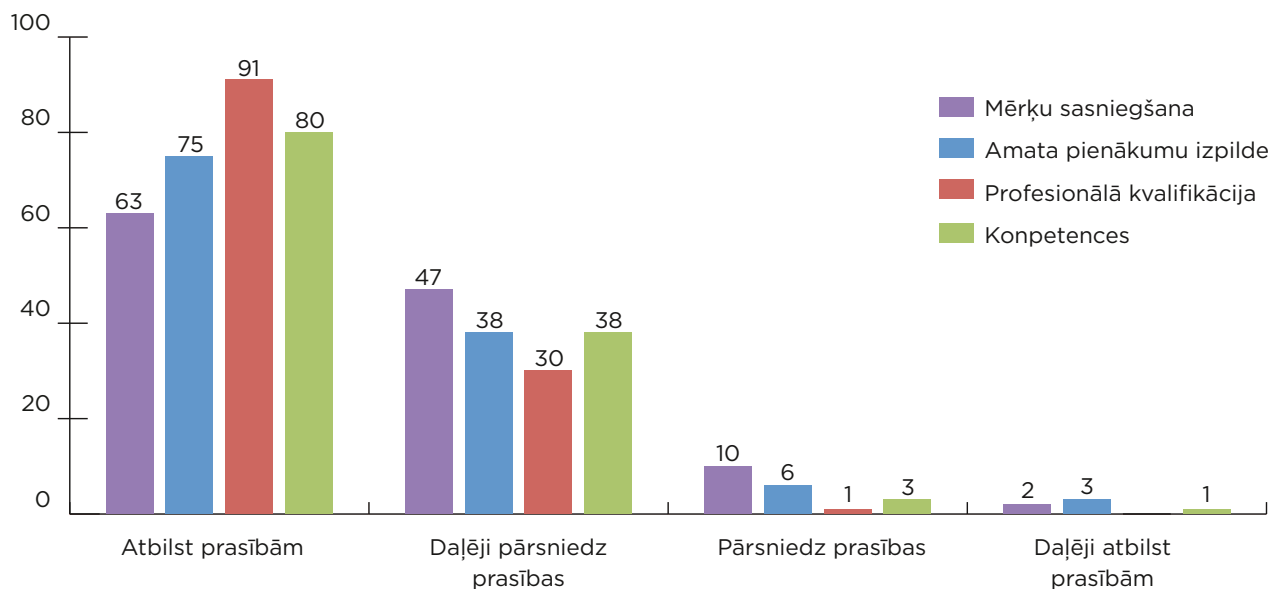
Darba izpildē tika vērtēti četri kritēriji: izvirzīto mērķu sasniegšana, amata pienākumu izpilde, atbilstība profesionālās kvalifikācijas prasībām (t. sk. izglītības līmenis, profesionālā pieredze, profesionālās zināšanas un prasmes, valodu zināšanas un datorprasmes) un amatam nepieciešamās kompetences.

Visu kritēriju kopējo vērtējumu „Atbilst prasībām” saņēma 61 % darbinieku, „Daļēji pārsniedz prasības” — 36 % darbinieku, vērtējumu „Pārsniedz prasības” — 2 % darbinieku, bet vērtējumu „Daļēji atbilst prasībām” — 1 % darbinieku. 2014. gadā neviens no darbiniekiem nesaņēma visu kritēriju kopējo vērtējumu „Neatbilst prasībām”.

Lielākā daļa darbinieku saņēmusi vērtējumu „Atbilst prasībām” arī par katru kritēriju atsevišķi — par izvirzīto mērķu sasniegšanu 52 % (63) darbinieki, par amata pienākumu izpildi 61 % (75) darbinieki, par atbilstību profesionālās kvalifikācijas prasībām 75 % (91) darbinieki un par amatam nepieciešamām kompetencēm 66 % (80) darbinieki (skatīt 28. attēlu).

28. attēls

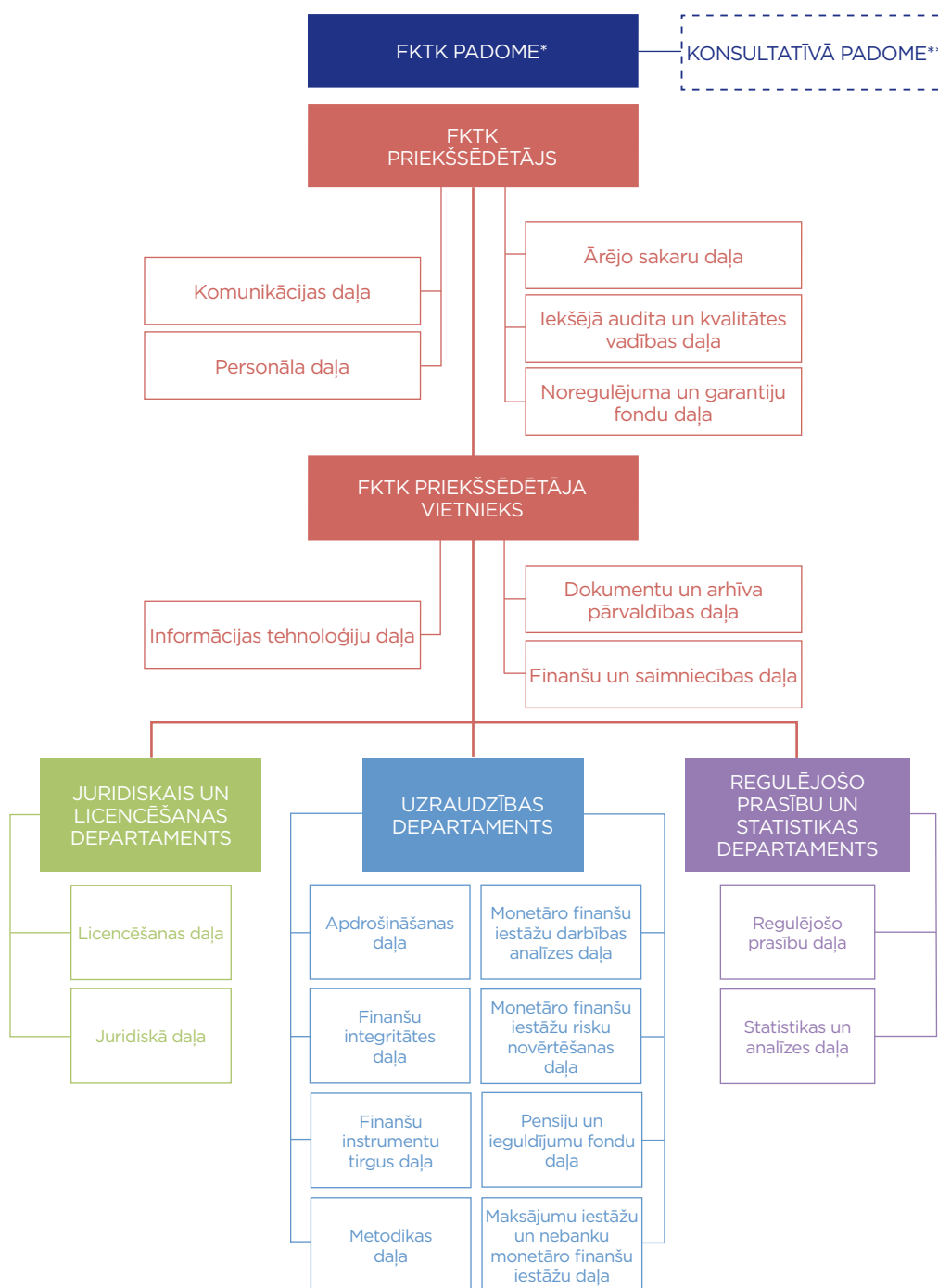
DIN vērtējums dalījumā pa kritērijiem (skaits)

Personāla kvalifikācijas paaugstināšana

Lai saskaņā ar FKTK stratēģiju nepārtraukti pilnveidotu FKTK darbības procesus, paaugstinātu darbības efektivitāti un produktivitāti, kā arī veiktu finanšu sektora, jo īpaši banku sektora, uzraudzību, 99 (77 %) FKTK darbinieki paaugstināja kvalifikāciju, apmeklējot ar amata pienākumu veikšanu saistītas mācības Latvijā un ārvalstīs. Latvijā tika apmeklēti semināri, kas saistīti ar zināšanu pilnveidi normatīvo aktu pārvaldības un piemērošanas, finanšu analīzes, risku pārvaldības, elektronisko maksājumu, iepirkumu vadības, lietvedības, informācijas tehnoloģiju un vadības prasmju jautājumos. 18 (14 %) FKTK darbinieki pilnveidoja angļu valodas zināšanas, lai aktīvi piedalītos ES institūciju un Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu izveidoto darba grupu darbā.

Lai papildinātu zināšanas banku risku pārvaldības, stresa testu veikšanas metodikas un prakses, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmas novērtēšanas, apdrošināšanas sektora kapitāla prasību *Maksā spēja II*, banku kapitāla prasību jeb *Bāzeles vienošanos par kapitālu III* un citos ar finanšu uzraudzību saistītos jautājumos, 65 (50 %) FKTK darbinieki apmeklēja seminārus ārvalstīs.

FKTK STRUKTŪRA

* Padome sastāv no pieciem padomes locekļiem: Komisijas priekšsēdētāja, viņa vietnieka un trim padomes locekļiem, kas vienlaikus ir arī Komisijas departamentu direktori.

** Konsultatīvo padomi uz paritātes principa pamata veido Komisijas pārstāvji un finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku sabiedrisko organizāciju (profesionālo biedrību) vadītāji.

FKTK DARBĪBAS FINANSIĀLAIS
NODROŠINĀJUMS

FKTK darbība pārskata gadā pilnībā tika finansēta no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumiem. FKTK savas darbības nodrošināšanas budžeta ietvaros 2014. gadā pārvaldīja arī Noguldījumu garantiju fondu un Apdrošināto aizsardzības fondu un arī administrēja finanšu stabilitātes nodevu. NGF un AAF līdzekļi

tiek uzkrāti un izmantoti tikai to mērķiem, no to līdzekļiem FKTK labā netiek atskaitīti līdzekļi fondu administrēšanas nolūkiem. Tāpat par finanšu stabilitātes nodevas administrēšanu FKTK no valsts nesaņem samaksu. Finanšu stabilitātes nodeva tiek ieskaitīta valsts budžetā.

8. tabula.

FKTK darbības finansiālais nodrošinājums, 2013–2014, eiro

	2013. GADA FAKTISKĀ IZPILDE ²¹	2014. GADA FAKTISKĀ IZPILDE ²¹	2014. GADA BUDŽETS ²¹	2014. GADA BUDŽETA IZPILDE, %	2014. GADA IZPILDES ĪPATSVARS KOPSUMMĀ, %
IEŅĒMUMI (+)	6 350 149	6 428 323	6 430 935	100	100
FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS DALĪBNIKU MAKSĀJUMI	6 331 748	6 419 633	6 413 005	100	100
AR MONETĀRO FINANŠU IESTĀŽU UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	4 526 895	4 743 541	4 742 890	100	74
Kredītiestāžu maksājumi	4 492 496	4 663 670	4 706 035		
Krājaizdevu sabiedrību maksājumi	27 656	29 169	29 880		
Maksājumu iestāžu maksājumi	4 762	14 955	4 980		
Elektroniskās naudas iestāžu maksājumi	1 981	35 747	1 995		
AR FINANŠU INSTRUMENTU TIRGUS UN PRIVĀTO PENSIJU FONDU UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	577 134	512 633	506 680	101	8
Finanšu instrumentu tirgus dalībnieku maksājumi	426 012	341 685	364 390		
Privāto pensiju fondu maksājumi	151 122	170 948	142 290		
AR APDROŠINĀŠANAS UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	1 227 719	1 163 459	1 163 435	100	18
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksājumi	208 623	219 765	209 160		
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību maksājumi	1 019 096	943 694	954 275		
CITI IEŅĒMUMI	18 401	8 690	17 930	48	0.1
IZDEVUMI (-)	6 289 399	6 899 390	7 109 670	97	100
Darba samaksa, pārējie maksājumi darbiniekiem, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	4 647 999	4 883 630	5 090 610	96	71

21 Saskaņā ar uzkrāšanas principu, izņemot uzkrājumus atvaļinājumiem, kas netiek ietverti budžeta plānošanā.

	2013. GADA FAKTISKĀ IZPILDE ²¹	2014. GADA FAKTISKĀ IZPILDE ²¹	2014. GADA BUDŽETS ²¹	2014. GADA BUDŽETA IZPILDE, %	2014. GADA IZPILDES ĪPATSVARS KOPSUMMĀ, %
Darbinieku apdrošināšana	27 012	28 151	28 815	98	0.4
Personāla profesionālā pilnveide un komandējumi	360 860	525 354	451 035	116	8
Telekomunikācijas, sakari un informācija	152 277	147 280	163 320	90	2
Sabiedrības informēšana, iekšējā un ārējā komunikācija	28 365	63 782	78 350	81	1
Uzturēšanas un saimnieciskie izdevumi	551 299	620 128	597 300	104	9
Profesionālie pakalpojumi	61 209	31 767	29 870	106	0.5
Dalības maksas starptautiskajās organizācijās	356 683	477 754	515 490	93	7
Kapitālo ieguldījumu amortizācija/nolietojums	103 696	121 544	154 880	78	2
REZULTĀTS	60 750	-471 067	-678 735		

Lai segtu FKTK darbības nodrošināšanas izdevumus 2014. gadā, tika paredzēts, ka finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumi FKTK finansēšanai segs tās budžeta izdevumus 90 % apmērā, bet atlikušos 10 % segs FKTK no iepriekšējos pārskata gados uzkrātajiem līdzekļiem. Ņemot vērā nosacījumu, ka, ja kāds finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku sektors pārsniedz tam noteikto finansējuma apmēru FKTK finansēšanai, par pārsnieguma daļu tiek samazināts maksājums FKTK finansēšanai attiecīgajā gadā. Apdrošinātājiem, finanšu instrumentu tirgus dalībniekiem un privātajiem pensiju fondiem FKTK veica maksājumu pārrēķinu par 2014. gadu, lai nepārsniegtu tiem noteikto maksājumu kopapjomu FKTK finansēšanai. Minēto tirgus segmentu maksājumu pārrēķinā netika iekļauti tie tirgus dalībnieki, kas FKTK finansēšanai maksājumu veic minimālajā apmērā, kā to nosaka tirgus dalībnieka speciālais likums, vai to finansējuma pārpalikums nepārsniedza 100 eiro. FKTK ieņēmumi no tirgus dalībnieku maksājumiem ir par 6.6 tūkst. eiro lielāki, kas ir saistīts ar minēto ierobežojumu ievērošanu. Pārrēķina noteikšanai tika izmantots budžeta ieņēmumu nodrošināšanai noteiktais īpatsvars — no monetārajām finanšu iestādēm, finanšu instrumentu tirgus dalībniekiem un privātajiem pensiju fondiem — 82 %, bet no apdrošinātājiem — 18 % apmērā.

9. tabula.

FKTK finansējuma izmaiņas, 2013–2014, %

FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS SEGMENTS	MĒRĶA IEŅĒMUMU ĪPATSVARS, 2013	MĒRĶA IEŅĒMUMU ĪPATSVARS, 2014
Monetāro finanšu iestāžu, finanšu instrumentu tirgus un privāto pensiju fondu uzraudzība	81 %	82 %
Apdrošināšanas tirgus uzraudzība	19 %	18 %

FKTK kopējie izdevumi 2014. gadā bija 6 940 tūkst. eiro. FKTK izdevumi bez uzkrājumiem atvaļinājumiem, kā tiek plānots FKTK budžets, 2014. gadā bija 6 899 tūkst. eiro apmērā, kas bija par 3 % mazāk nekā plānotie izdevumi (7 109.7 tūkst. eiro). Lai gan FKTK budžets tika plānots ar 678.7 tūkst. eiro deficītu, FKTK spēja atsevišķos izdevumu posteņos ietaupīt un budžeta gadu pabeidza ar mazāku deficītu — 471 tūkst. eiro. Izdevumu pārsniegums pār ieņēmumiem, iekļaujot uzkrājumus darba samaksai, 2014. gadā bija 511.7 tūkst. eiro, un tas samazināja FKTK izpildes rezultātu.

Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumu apmērs FKTK ieņēmumu budžetā ir tieši proporcionāli atkarīgs no tiem noteiktajām maksājumu likmēm FKTK finansēšanai un finanšu tirgus darbības rādītāju izmaiņām (pieauguma vai samazinājuma), kā arī no FKTK darbības nodrošināšanai nepieciešamo izdevumu apmēra, ņemot vērā attiecīgo tirgus segmentu uzraudzības izmaksas.

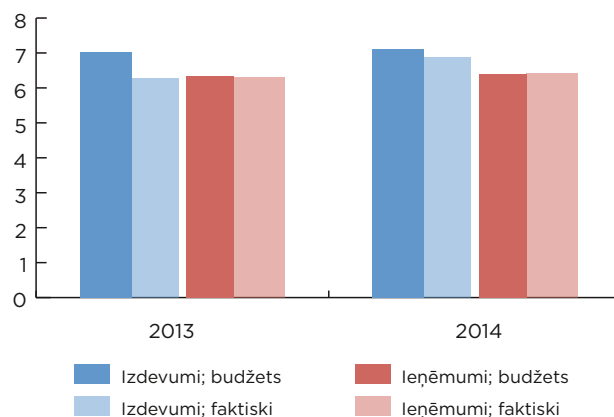
FKTK finansējuma dinamika ir saistīta arī ar attiecīgā sektora uzraudzības izmaksu īpatsvaru, kā arī šī sektora spēju nodrošināt nepieciešamo finansējumu. FKTK finansējums no tirgus sektoriem gadu no gada ir bijis tādās proporcijās, kas ir atbilstošas ar attiecīgā sektora uzraudzību saistīto izmaksu īpatsvaram. Saistībā ar apdrošināšanas sektora uzraudzības izmaksu samazināšanos kopējā izmaksu apmērā šī sektora finansējuma īpatsvars ir ticis pakāpeniski samazināts arī FKTK kopējā ieņēmumu budžetā, bet līdz ar to monetāro finanšu iestāžu finansējums ir palielinājies.

FKTK ieņēmumu un izdevumu budžets 2013. un 2014. gadā ir bijis plānots atbilstoši FKTK darbības nodrošināšanas vajadzībām, savukārt faktiskajos ieņēmumos ir sasniegta budžeta summa, jo pārfinansējuma gadījumā tirgus dalībniekiem maksājums ir ticis pārrēķināts, bet faktiskajos izdevumos summa ir mazāka nekā plānots, jo ir panākts izdevumu ietaupījums.

FKTK darbības nodrošinājuma lielākās izmaksas 2014. gadā veidoja izdevumi FKTK darbinieku atlīdzībām (71%), kas apmēra ziņā ir mainījušies atkarībā no amata vietu skaita FKTK un atalgojuma izmaiņām finanšu sektorā, pēc kurām FKTK vadās darbinieku amata algu noteikšanā, un ievērojot valsts pārvaldes institūciju darbiniekiem noteiktos ierobežojumus darba samaksas un sociālo garantiju jomā. FKTK amatpersonu un darbinieku mēnešalgu nosaka saskaņā ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumu, ņemot vērā amata vērtību (atbildības līmeni un sarežģītību), konkrētās amatpersonas vai darbinieka individuālās kvalifikācijas un kompetenču novērtējumu, kā arī finanšu sektorā strādājošo darba samaksu. FKTK priekšsēdētājam tā nevar pārsniegt Centrālās statistikas pārvaldes oficiālajā statistikas paziņojumā publicēto finanšu un apdrošināšanas jomā strādājošo gada pirms iepriekšējā gada, t. i., 2012. gada, mēneša vidējās darba samaksas apmēru, kam piemērots koeficients 4.95. FKTK padomes locekļiem atalgojums nav mainīts kopš 2011. gada. FKTK darbinieku atlīdzības struktūra 2014. gadā attēlota 10. tabulā.

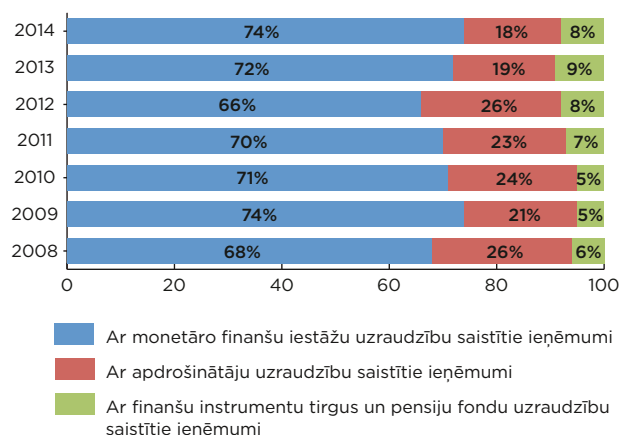
29. attēls.

FKTK ieņēmumu un izdevumu budžeta salīdzinājums ar faktisko rezultātu, 2013–2014, milj. eiro

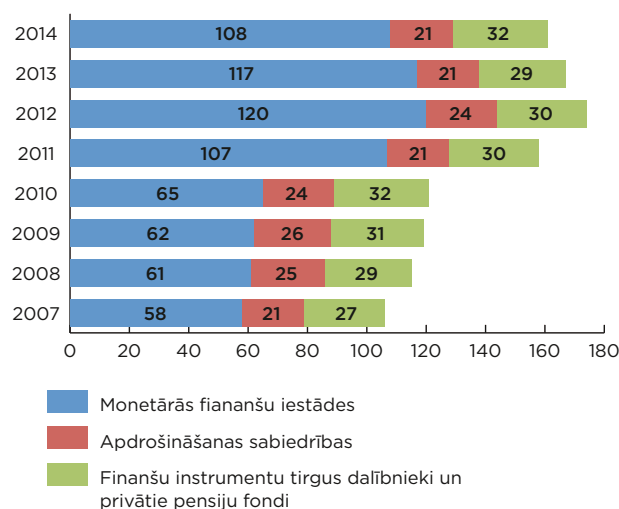
30. attēls.

FKTK finansējuma struktūra, 2007–2014, īpatsvars, %

31. attēls.

FKTK finansētāju, kā arī uzraugāmo finanšu un kapitāla tirgus subjektu, neiekļaujot subjektus, kuri nefinansē FKTK, skaits, 2007–2014

10. tabula

FKTK darbinieku atlīdzības struktūra, 2014, eiro

Atlīdzība	4 952 416
Darba alga un tai pielīdzināmie maksājumi	4 013 154
t. sk. prēmijas	59 169
t. sk. piemaksas	41 837
t. sk. FKTK padomes atalgojums	345 393
t. sk. Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes ²² atalgojums	5 229
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	911 111
t. sk. par FKTK padomes atalgojumu veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	54 729
t. sk. par Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes atalgojumu veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	1 234
Darbinieku veselības apdrošināšana	28 151

FKTK nepārtraukti investē ievērojamus līdzekļus informācijas tehnoloģijās, lai optimizētu uzraudzības un FKTK organizatoriskās pārvaldības procesus, t. sk. elektronisko lietvedības dokumentu apriti, un efektīvāk apstrādātu uzraudzības vajadzībām finanšu un kapitāla tirgus subjektu finanšu informāciju. FKTK aktīvi lieto elektroniskus un elektroniski parakstītus dokumentus, kā arī FKTK dokumenti pārsvarā tiek parakstīti ar drošu elektronisko parakstu. FKTK 2014. gadā būtiski palielināja ilgtermiņa ieguldījumus informācijas sistē-

mās, nodrošinot jaunas funkcionalitātes un izmaiņas esošajās sistēmās un XBRL (*eXtensible Business Reporting Language*) kā ziņošanas standarta Eiropas iestāžu vajadzībām ieviešanu. Tādējādi tiek atvieglota jaunu ES centralizēto pārskatu ieviešana un nodrošināta iespēja nosūtīt ES organizācijām datus to definētajā formātā. Informācijas tehnoloģiju bilances vērtība 2014. gada beigās veidoja 73 % no kopējiem ilgtermiņa ieguldījumiem.

11. tabula.

FKTK ilgtermiņa ieguldījumu dinamika, 2013–2014 (gada beigās)

	2014	2013	IZMAIŅAS 2014/2013
Kopā ilgtermiņa ieguldījumi bilances vērtībā, eiro	447 235	332 949	34 %
Kopā vienības	4 295	4 103	5 %
t. sk. programmnodrošinājums un informācijas sistēmas bilances vērtībā, eiro	206 459	124 786	65 %
vienību skaits	2 628	2 508	5 %
t. sk. informācijas tehnoloģiju iekārtas bilances vērtībā, eiro	121 478	99 395	22 %
vienību skaits	443	430	3 %

22 Saskaņā ar uzkrāšanas principu, izņemot uzkrājumus atvaļinājumiem, kas netiek ietverti budžeta plānošanā.

FKTK izdevumos arvien lielāku īpatsvaru veido FKTK dalības maksājumi pārstāvētajās ES un pasaules organizācijās.

12. tabula.

FKTK dalības maksājumi ES un pasaules organizācijās, 2013–2014

	2013, EIRO	2014, EIRO	IZMAIŅAS 2014/2013
Maksājumi ES organizācijās	332 315	439 951	32 %
Maksājumi pasaules organizācijās	24 367	34 593	42 %
Kopā	356 682	474 544	33 %

FKTK 2014. gada laikā daudz resursu izlietoja, lai sagatavotos vienotā banku uzraudzības mehānisma ietvara izveidei un lai tas pilnībā varētu sākt savu darbību 2014. gada 4. novembrī. FKTK darbinieki iesaistījās ECB organizētajos pasākumos un struktūrās, dodoties komandējumos uz ECB mītnes vietu Frankfurtē (Vācijā). FKTK darbinieki piedalījās Eiropas uzraudzības iestāžu projektos, kas nozīmīgi papildināja vienotā regulējuma izstrādi, sagatavojot tehniskos standartus, kas ievieš ES direktīvas un regulas un ar vadlīniju un ieteikumu palīdzību veido vienotu pieeju finanšu sektora uzraudzības īstenošanai. Apjomīgs darbs tika veikts, arī piedaloties ES iestāžu darba grupās, lai nodrošinātu ES tiesību aktu prasību izstrādi, ieviešanu, Latvijas finanšu tirgus interešu aizstāvību un uzraudzības prakses harmonizāciju. Tādēļ FKTK komandējumu izdevumi arvien palielinās.

13. tabula.

FKTK komandējumu izdevumu struktūra, 2014, eiro

Mācību komandējumi	87 203
Dienesta komandējumi	411 604
t. sk. komandējumi uzraudzības procesa nodrošināšanai Latvijā	429
t. sk. komandējumi, kas saistīti ar pārstāvniecību ES institūcijās	365 438
Kopā	498 807

FKTK 2014. gada finanšu pārskati un tās valdījumā esošā NGF un AAF 2014. gada finanšu pārskati un neatkarīgu revidentu ziņojumi par tiem ir pieejami FKTK mājas lapā www.fktk.lv.

Iekšējais audits un kvalitātes vadība

2014. gadā Iekšējā audita un kvalitātes vadības daļa, objektīvi pārbaudot FKTK funkcijas un procesus, sniedza FKTK vadībai viedokli par:

- izveidotās iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti un tās atbilstību izvirzīto mērķu sasniegšanai;
- struktūrvienību darbības atbilstību normatīvajiem aktiem, noteiktajām funkcijām un apstiprinātajiem darba plāniem;
- kopējās pārvaldības procesa pilnveidošanu, informējot par riskiem un kontroli atbilstošajās jomās.

Iekšējie auditi tiek plānoti un veikti, pamatojoties uz risku novērtējumu, galveno uzmanību veltot FKTK pamatdarbības procesiem. Par katra iekšējā audita rezultātiem tiek sagatavots ziņojums FKTK padomei.

Pārskata gadā tika pabeigtas trīs un iesāktas divas pārskata gadā plānotās iekšējā audita pārbaudes. Veiktās iekšējā audita pārbaudes aptvēra šādas auditējamās jomas: korupcijas un interešu konflikta riska pārvaldība, emitentu finanšu pārskatu pārbaude, juridisko ārpakalpojumu lietderības izvērtējums, fizisko personu datu apstrādes atbilstība normatīvo aktu prasībām, licencēšanas informācijas uzkrāšana un izmantošana.

Veikto iekšējā audita pārbažu rezultātā tika konstatēts, ka būtiskajos aspektos auditētajās jomās iekšējās kontroles sistēma ir izveidota un darbojas, bet tai ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi, kā arī novērtētās kontroles kopumā ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, kas sniedz pietiekamu pārliecību, ka FKTK riski tiek vadīti un iestādes mērķi tiek sasniegti.

Pārskata gadā tika veiktas divas dienesta pārbaudes, kā arī pabeigti divi konsultāciju projekti jomās, kas skar tirgus dalībnieku darbības pārbaudēs atklāto trūkumu novēršanas uzraudzību un uzraudzības procesa kvalitātes kontroli.

Iekšējās kontroles sistēmas darbības uzlabošanai un iespējamo risku un nelabvēlīgo seku mazināšanai auditori pārskata gadā, veicot iekšējā audita pārbaudes un dienesta pārbaudes, bija snieguši 44 ieteikumus, kas vērsti uz FKTK iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanu un pilnveidošanu, no kuriem pieci jeb 11 % novērtēti kā augstas prioritātes, 35 jeb 80 % — kā vidējas prioritātes, četri jeb 9 % — kā zemas prioritātes.

Līdz pārskata gada beigām vadība bija ieviesusi 91 % no apstiprinātajiem pārskata gadā ieviešamajiem ieteikumiem un turpina darbu pie pārējo ieteikumu ieviešanas.

Lai uzlabotu un pilnveidotu FKTK iekšējās kontroles sistēmas darbību, FKTK pārskata periodā, ieviešot iekšējā audita ziņojumos un konsultāciju projektos sniegtos ieteikumus, turpināja darbu pie risku vadības procesa pilnveides un veica vairākus pasākumus, lai stiprinātu tirgus dalībnieku uzraudzības procesus.

Lai paaugstinātu FKTK iekšējā audita funkcijas efektivitāti, pārskata gadā tika turpināta SIA „PricewaterhouseCoopers” veiktā FKTK iekšējā audita funkcijas atbilstības novērtējuma rezultātā sniegto ieteikumu ieviešana, panākot, ka lielākā daļa (75 %) no tiem ir ieviesti. Atbilstības novērtējuma rezultātā tika saņemti vairāki ieteikumi, kurus ieviešot FKTK paaugstinās iekšējā audita funkcijas efektivitāti.

Lai nodrošinātu FKTK sniegto pakalpojumu atbilstību valsts un iedzīvotāju, kā arī klientu interesēm un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, izmantojot pilnveidošanās iespējas un pieejamos resursus, FKTK ir izveidota standarta EN ISO 9001:2008 prasībām atbilstoša kvalitātes vadības sistēma (darbības sfēra „Finanšu un kapitāla tirgus un tā dalībnieku darbības regulēšana un pārraudzība”), kas tiek pastāvīgi pilnveidota, ņemot vērā labākās prakses piemērus un finanšu sektora uzraudzības iestāžu pieredzi. Pamatojoties uz FKTK vadības lēmumu, kvalitātes vadības sistēma kopš 2012. gada 8. maija tiek uzturēta bez sertifikācijas. Iekšējo auditu rezultāti apliecina, ka FKTK konsekventi turpina darbu pie kvalitātes vadības sistēmas pastāvīgas uzlabošanas un efektivitātes paaugstināšanas.

www.fktk.lv